"બ અવને તઆલા."

તજકેરતુલ અંબીયા

ઉર્ફે

કસસુલ અંબીયા.

બનાવનાર

મીર સૈયદઅલી કાદેરી.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

સૈયદ બનુમીયાં બીન સૈયદ અમીર મીયાં, કાદેરી. બીલીમોરીયા.

સુરત

દેશી મિત્ર પ્રેસમાં કાશીદાસ ભગવાનદાસે છાપી.

સને ૧૩૧૯, હીજરી. સને ૧૯૦૧ ઇસ્વી.

કીંમત રૂા. ૦–૮–૦ કલદાર.

"બ અંબને તઆલા."

તજકે રતુલ અંબીયા

ઉર્ફે

કસસુલ અંબીયા.

બનાવનાર

મીર સૈયદઅલી કાદેરી.

છપાવી પ્રગટ કરનાર

સૈયદ બનુમીયાં બીન સૈયદ અમીર

મીયાં, કાદેરી. બીલીમોરીયા.

સુરત

દેશી મિત્ર પ્રેસમાં કાશીદાસ ભગવાનદાસે છાપી.

સને ૧૩૧૯, હીજરી. સને ૧૯૦૧ ઇસ્વી.

કીંમત રૂા. ૦-૮-૦ કલદાર.

દિબાચો,

હાલ જમાનાનાં હમારા કેટલાક દીનદાર ભાઇઓ મજહબી ઇલ્મથી બેનસીબ છે, અને ગુજરાતીનુંજ ઘણુંઓને જ્ઞાન હોવાથી મજહબી કિતાબો ગુજરાતી ભાષામા લખાયલી જોવાને ઘણુ ભાઇઓ ખાહેશ રાખતા હોવાથી કેટલીક કિતાબોનો ગુજરાતીમાં તરજુમો થઈ છપાઇ છે, પરંતુ તેની સંખ્યા જુજ હોવાથી હજુ તેમાં વધારો થવાની ખાસ જરૂર છે. માટે હમારા મોહંમદી ભાઇઓ દીની બાબતોથી વાકેફ થાય એમ ધારીને આ કિતાબ **“તજકેરતુલ અંબીયા”**—કે જેમાં **કુરઆને શરીફમાં** જણાવેલા મશહુર પેગંબરોની તવારીખ અને આખેરી જમાનાનાં પેગંબર હજરત **મોહંમદ** સલ,નાં ચારે **અસહાબો** તથા ઇમામે **હસન** તથા **હુસેન,** રદી,નું બ્યાન કરવામાં આવ્યું છે. તેમજ મુસલમાની રિવાજો તથા કોમોનું પણ બ્યાન દાખલ કરવામાં આવ્યું છે. આ કિતાબ એક મજહબી તવારીખ છે, અને તેથી દરએક ઇસલામી ભાઇઓએ આ તવારીખનો લાભ લેવા ચુકવું નહીં.

આશા રાખું છુ કે મારા હમદીનો આ પુસ્તકને ખરીદ કરી મને આસરો આપશે! કે જેથી બીજાં કેટલાંક ઉપયોગી પુસ્તકોનો ગુજરાતીમાં તરજુમો કરવાનું બની આવે. કેમકે પ્રથમ પંજ બીનાએ ઇસલામ, કલેમા, નમાજ, રોજો, જકાત, તથા હજ, વીગેરે જરૂરી બાબતોનું એક પુસ્તક “હદીયતુલ મુસ્લેમીન” છપાવેલું તેની હજારો નકલ ખપી ગઇ છે. માટે આ પુસ્તકનો પણ સારો ઉઠાવ થશે એમ ધારૂં છું.

આ સિવાય બીજી કિતાબો "મનાકેબુલ અહજાન" યાને હજરત **મોહંમદ** સલ,નું વફાતનામું તથા "મીરાદાંતારનો કિસ્સો" પણ અમારા તરફથી પ્રગટ થએલી છે.

આ પુસ્તકમાં કેટલીક ટુંકી નિશાનીઓ વાપરેલી છે તેની સમજ નીચે મુજબ છે.

સલ—સલ લલ્લાહો અલેહે વસલ્લમ.

રદી—રદી અલ્લાહો અનહો.

અલે—અલેહીસ્સલામ.

આ પુસ્તકનો તરજુમો કરવામાં તથા પ્રુફો તપાસવામાં મારા દોસ્ત મી૰ ફકીર મહંમદ, કાસીમ ઈંડીયા. એ બનતી મદદ આપી છે તેથી તેમનો ઉપકાર માનું છું.

છેવટ વિનંતી કરવાની કે આ કિતાબમાં કોઇ સાહેબને કાંઇ ભુલ જણાય તો દરગુજર કરશો એવી ઉમેદ છે.

મુ. બીલીમોરા } લા. દુઆગો,
દેગડી સ્ટ્રીટ. } **મીર સૈયદઅલી કાદેરી.**

તઝકેરતુલ અંબીયા,

ઉર્દૂ

કેસસુલ અંબીયા.

બિસમિલ્લા હિર રહમા નિર રહિમ

અલહમ્દો લિલ્લાહે અલા નવાલીહી વસસ લાતો વસસલામો અલા રસુલીહી મોહંમદીન વઆલીહી વ અસહાબીહી અજમઇન.

અમ્મા બાદ જાનના ચાહીયે, કે સીયરકી કિતાબોં મેં લિખ્ખા હે, કે **ખાલેકે હકીકીને** તમામ મવજુદાતસે પેહલે હજરત **મોહંમદ મુસતફા** સલ, હીકા નુર પેદા કીયા. ઓર વોહી સારી મખલુકાતકે પેદા હોનેકા બાયેસ હેં. હજરત **આદમ** અલે, કે ઝાહેર હોનેસે પેહલે દુનિયામેં જીન આબાદ થે, ઓર ઉનકી પેદાયેશ આગસે હુઇથી, મુદ્દત તક ઉનકી નસલ કાયેમ રહી. મગર જબ વોહ સરકશ હો ગયે, ઓર જમીનપર ઝુલ્મ કરને લગે, તો **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **ઈઝરાઇલ** અલે, કો ઓર ફિરિસ્તોંકે સાથ ઉનકે સજા દેનેકે વાસતે ભેજા, . ઉનહોંને આકર જહાંકો જીનનોંકી આલાયેશસે પાક કર દીયા.

પહેલી ફસલ.

બયાને, હજરત આદમ અલે,

જબ **ખુદા તઆલાને** હજરત **આદમ** અલે, કે પેદા કરનેકા ઇરાદા કીયા, તો હજરત **ઇઝરાઇલ** અલે, કો હુકમ દીયા, કે નર્મ સખ્ત સુર્ખ સુફેદ સીયાહ ઔર હરએક કિસમકી ખાકસે એકએક મુઠ્ઠી જમીનપરસે ભરલા, વોહ રંગ બરંગકી ખાક જમે કરલાયે, ઔર **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **આદમ** અલે, કા પુતલા ઉસ મીટ્ટીકે ખમીરસે બનાયા, યે પુતલા મુખતલફ કિસમકી મીટ્ટીસે બનાથા, ઇસ વાસ્તે બલીહાઝે રંગ ઔર તબીઅત કે બની આદમકી પેદાયેશ મુખતલફ કીસમકી હુઇ.

જબ પુતલા બનકર તૈયાર હો ચુકા, તો **ખુદા તઆલાને** ઉસમેં રૂહ ડાલી, ઔર ઉસે ઇજ્જત ઔર બુજ્રુર્ગી કે તખ્તપર બીઠાયા, ફીર કમાલ ઝાહેરી ઔર બાતેનીસે આરાસ્તા કરકે ઉસકી તાઝીમ વ તકરીમકે વાસ્તે બડે બડે ફીરિસ્તોંકો જો **હજરત આદમ** અલે, કે તખ્ત કે ગીર્દ અદબસે સફ બાંધે ખડે હુવે થે, હુકમ દીયા કે ઇસકે સામને સીજદા કરો, સબ ફીરિસ્તોંને બીલા ઉજર સીજદા કીયા, મગર **અઝાઝીલ** યાને ઇબલીસને જો જીન થા, ઔર ઇબાદત કે સબબસે ફીરીસ્તોંમેં મીલા જુલા રેહતા થા, ઇસ અમરસે ઇનકાર કીયા. ઔર બોલા કે મેં **આદમ** અલે, સે બેહતર હું, કયું કે મુઝે આગસે ઔર **આદમ** અલે, કો મીટ્ટીસે પેદા કીયા હે, ઇસ નાફરમાનીકી સઝામે

વોહ **શયતાનકે** લકબસે મશહુર હુવા, ઓર ફીરીસ્તોંમેંસે નીકાલા ગયા, ઓર લાનતકા તોકા ઉસકી ગરદનમેં ડાલા ગયા.

ઇસકે બાદ ફીરીસ્તે હજરત **આદમ** અલે, કો બેહીસ્તી લીબાસ પેહનાકર બહોત એઅ્જાજ વ ઇકરામસે જન્નતમેં લે ગયે, જબ વોહ વહાં રેહને લગે, તો ઉનકી તબીઅત એક જલીસે હમદમ ઓર અનીસે મહરમકી મુસ્તાક હુઈ.

હજરત **આદમ** અલે, પર ખાબને ગલબા કીયા, ઓર ઉસ વક્ત ઉનકી બાંઇં પસલીસે હજરત **હુવ્વા** પેદા હુઇં. હજરત **આદમ** અલે, ને બેદાર હોતેહી દેખા કે એક અવરત નીહાયત ખુબસુરત ઉનકે પાસ બયઠી હે. બહોત ખુશ હુવે, ઓર સીજ્દગે શુક્ર બજાલાયે, ફીર **અલ્લાહ તઆલાને** આપ દોનોંકા અકદ નીકાહ બાંધા ઓર ઇરશાદ ફરમાયા કે અય **આદમ** અલે. ઓર **હુવ્વા** તુમ દોનોં બેહીસ્તમેં રહો, ઓર યહાંકે સારે મેવે ખાઓ. ઓર એક દરખ્તકી તરફ ઇશારા કરકે ઇરશાદ કીયા કે, ઇસકે પાસ ન જાઓ. લીખ્ખા હે કે વોહ ગેહુંકા દરખ્ત થા.

ઇબલીસ હજરત **આદમ** અલે, કા દુશ્મન હોહી ગયાથા, ઓર હમેશા ઇસી તદબીરમેં રેહતા થા કે, કીસી સુરતસેં બેહીસ્તમેં દાખીલ હો, ઓર હજરત **આદમ** અલે, કો વહાંસે નીકાલે, આખેર એક સાંપકી મદદસે બેહીસ્તમેં પોંહચા. ઓર હજરત **આદમ** અલે, કો ઉસી દરખ્તકે ફલ ખાનેકી તરગીબ દી, જીસસે **અલ્લાહ તઆલાને** મના કીયા થા. ઓર કહાકે અગર થોડાસા મેવા ભી ઇસ દરખ્તમેંસે ખાઓગે તો હમેશા જીંદા રેહોગે, ઓર આરામ પાઓગે, મગર હજરત **આદમ**

અલે, ને યે બાત કુબુલ ન કી, ઔર કહાકે મુઝસે **ખુદાકી** ના **ફરમાની** હરગીજ નહોગી. શયતાનને કસમ ખાઇકે મેં તુમ્હાર ખેરખાહ હું, ઇસપરભી હજરત **આદમ** અલે, ને નમાના, ઔર ઉસકે પાससે ઉઠ ગયે. શયતાનને હજરત **હુવ્વા** કે પાસ જા કર આજેજી કરની શુરૂ કી, ઉસકે દરપય હોનેસે હજરત **હુવ્વા** ને ઉસ દરખ્તકે ફલ આપ ખાયે, ઔર તાકીદ કરકે કુછ હજરત **આદમ** અલે, કો ખીલાયે, યેહી અમર બેહીસ્તસે હજરત **આદમ** અલે, ઔર હજરત **હુવ્વાકે** નીકલનેકા સબબ હુવા.

ઉલમાઓને લીખ્ખા હેકે, ઉસ ફલકી તાસીર હજરત **આદમ** અલે, ઔર હજરત **હુવ્વા** કે મેદાંમેં અછછી તરેહ ન હુઇથી કે, બેહીશ્તકા લીબાસ ઉનકે બદનપરસે ગીર પડા, ઔર દોનો નંગે હોગયે, નાચાર અંજીર ઔર કેલોંકે પત્તાંસે ઉન્હોને અપના સતર ઢાંકા. ઔર અપને કુસુરપર બહોત પશેમાન હુવે. ફીર **ખુદા તઆલાકે** હુકમસે બેહીશ્તસે નીકાલે ગયે. હજરત **આદમ** અલે, **સરાંદીપમેં** ઔર હજરત **હુવ્વા જિદ્દેમેં** ગીરીં.

કેહતે હેં કે સાંપકી સુરત પેહલે નીહાયત પાકીજા ઔર પસંદીદાથી, ઇસ ગુનાહમેં મદદ કરનેકે સબબસે બિલકુલ મરખ હોગઇ, **અલ્લાહ તઆલાને** ખાક ઉસકી ખુરાક ઠેરાઇ, ઔર પેટ ઔર સીનેકે બલ જમીનકો રગડ કર ચલનાભી ઇસી અઝ્રકી સજામેં મુકરર કીયા. ઔર અવરતકા અજાબ ખાવીંદકી ઇતાઅત કરની ઔર અવલાદકે જનનેકા દુખ ઉઠાના ઔર તરેહ તરેહકી આલુદગીમેં આલુદા રહેના કરાર પાયા. ઔર મર્દકી યે સજા મુકરર હુઇ કે, વોહ મેહનત ઔર મશકકતસે ર.આદમી

ચીજેં બહમ પોંહચાયા કરે, અલાવા ઇસકે **ખુદા તઆલાને** સાંપ ઓર બની આદમમેં હમેશા બુગ્ઝ ઓર દુશ્મની ડાલદી.

હજરત **આદમ** અલે, બહોત મુદ્દત તક ગીરયા વ જારી ઓર તોબા વ ઇસતીગફારમેં મશગુલ રહે, ફીર હજરત **જીબ્રઈલ** અલે, ઉનકે પાસ આયે, ઓર ગુંનાહ મોઆફ હોનેકી ખુશખબરી લાયે, હજરત આદમ અલે, ને બહોત શુક્ર અદા કીયા, ઓર **ખુદાકે** હુકમ કે મોવાફીક *ઐયામે બેજકે તીન રોજે રખે, ઉન રોજોંકી બરકતસે ઉનકી તકલીફ બીલકુલ દુર હો ગઇ ઓર ઉનકા બદન જો મુસીબત ઓર રંજસે સીયાહ હો રહ્યા થા. સાફ ઓર મુનવ્વર હો ગયા, ઇસી વાસ્તે અલાવા ઓર રોજોંકે હર મહીનેમેં યે તીન રોજે રખનેભી બહોત અચ્છે હેં.

સીયરકી કીતાબોમેં લીખા હે કે ઇસ અરસેમેં હજરત **આદમ** અલે, કો કાઅબેકે બનાનેકા હુકમ હુવા, ઓર ઉન્હોંને હજરત **જીબ્રઇલ** અલે, કી તાલીમ ઓર ફીરીશ્તોંકી મદદસે કાઅબેકી બુન્યાદ ડાલી, ઓર ૨*હજરે **અસવદ** કો જીસે હજરત **આદમ** અલે, બેહીસ્ત અપને સાથ લાયેથે, કાઅબેમેં એક એક તરફ જમાયા, ફીર હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ને **હજ** ઓર **તવાફકે** તરીક હજરત **આદમ** અલે, કો બતાયે ઇતનેમેં હજરત **હવ્વા** બી હજરત **આદમ** અલે, કી તલાશમેં ફીરતી

૧* ચાંદનીકે દીનો યાની હર કમરી મહીનેકી તેરહવી ચોદવી ઓર પંદરવી તારીખકો ઐયામે બેજ કેહતે હેં

૨* હજરે **અસવદ** એક સીયાહ પથ્થરકા નામ હે, જો કાઅબેમેં રખા ગયા હે.

હુઇ, વહાં આ પહોંચી, ઓર મુકામે ૩*મુજદલફાપર દોનોંકી મુલાકાત હુઇ, ઓર ઇસી વાસ્તે ઉસ મુકામકો જમેભી કેહતે હેં, ફીર થોડીહી દુર દોનો ગયે થે, કે હજરત જીબ્રઇલ અલે, કે કેહનેસે ઉન્હોંને એક દુસરેકો પેહછાના, ઓર ઇસી સબબસે વોહ પહાડીયાં જહાં ઉનકા તઆરૂફ હુવા, અરફાત કેહલાતી હેં.

જબ હજરત આદમ અલે, ઓર હજરત હવ્વાને જમીં પર કયામ કીયા, તો હજરત જીબ્રઇલ અલે,ને કુછ ઘીહું ઓર રોટી ઓર લકડી પોંહચાઇ, ઓર ખેતી કરની સીખાઇ.

હજરત આદમ અલે, ઓર હજરત હવ્વા દોનો મીલકર ગુજારા કરને લગે, જબ હજરત હવ્વા કો હમલ રેહતા તો ઉનકે હાં એક બેટા ઓર એક બેટી દોનો સાથ પયદા હોતે, ઓર ખુદા તઆલાને હજરત આદમ અલે,કી શરીઅતમે મુકરર કર દીયા થા, કે એક હમલકા બેટા દુસરે હમલકી બેટીસે બ્યાહા જાયે, ઇસ સબબસે બની આદમકી કસરત હોની શુરૂ હુઇ.

ઇસકે બાદ હજરત આદમ અલે, કે દો બેટો હાબીલ ઓર કાબીલ મેં ઝગડા હોપડા, કાબીલ સંગદીલને શયતાન કે બેહકાનેસે હાબીલ મઝલુમકે સરપર એસા પથ્થર મારાકે વોહ જાન બહક હોકર શહીદ હુવા, હાબીલ કે શહીદ હોનેકે બાદ કાબીલ કીસાસકે ખોફસે આવારા ઓર સર, ગરદાં ફીરા કીયા, ફીર ભાગકર મુલ્કે યમનમેં ચલા ગયા, ઓર નાફરમાની ઓર કુફ્ર ઇખ્તયાર કીયા.

૩* અજ વ લાફ લુગતે અરબીમેં કરીબ હોનેકો કેહતે હેં, ઇસ મુકામમેં હજરત આદમ ઓર હજરત હવ્વા દોનો કરીબ હુવેથે, ઓર ઉનકી મુલાકાત હુઇથી, ઇસ સબબસે ઉસકા નામ મુજદલફા કરાર પાયા.

ઉસમા લીખતે હેકે હજરત **આદમ** અલે, હમેશા કાઅબે કો હજકે વાસ્તે જાયા કરતેથે, એક દફે વોહ કોહે **અરફાત** પર સો ગયે, ઉસ વકત **અલ્લાહુ તઆલા**ને ઉનકી તમામ અવલાદકો જો **રોજે-કયામત** તક પેદા હોગી, નેકબખતોંકો દાઈ તરફ ઓર બદબખ્તોંકો બાઈ તરફ કાયેમ કરકે દીખાયા, હજરત **આદમ** અલે, ને ઉન સબકો **ઇસલામકી** હીદાયતકી.

ફીર હજરત **આદમ** અલે, પર બીમારીને ગલબા કીયા, ઓર ઉન્હેં બેહીસ્તકે મેવેંકી ખાહેશ હુઇ, હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ઓર કઇ ફિરિસ્તે કફન ઓર ખુશબો બેહીસ્તમેંસે લાયે, ઓર **મલેકલ મોત** રૂહ કબ્જ કરનેમેં મસરૂફ હુવા, હજરત **આદમ** અલે, **ખુદાકી** તવહીદ ઓર તસબીહમેં મશગુલથે, કે મલેકલ મોતને અપના કામ તમામ કીયા, ઓર હજરત **જીબ્રાઇલકી** તાલીમ કે મુવાફિક હજરત **આદમ** અલે, કે બેટે હજરત **શીસ** અલે, ને ઉનકે જનાજેકી નમાજ પરહી, ઇસીવાસ્તે હજરત **આદમ** અલે, કી અવલાદકે લીયે જનાજેકી નમાજ રોજે કયામત તક મુકરર હુઇ, જબ હજરત **આદમ** અલે, ને ઇસ દુન્યાસે ઇંતેકાલ કીયા; તો ઉનકી ઉમર નવસો તીસ બરસકી થી.

હજરત શીસ અલે,

હજરત **આદમ** અલે, કે બાદ ઉનકે બેટે હજરત **શીસ** અલેકો પેગંબરી મીલી, તવારીખકી કીતાબોમેં લીખ્ખા હેકે, જબ હજરત **આદમ** અલે, **હાબીલ** કે સદમે મેં એકરાર રેહતે થે, તો **અલ્લાહ તઆલા** ને હજરત **જીબ્રાઇલ**

અલે, કો ઉનકી તસલ્લીકે વાસ્તે ભેજા, કે **હક તઆલા** તુઝે એક ફરજંદે રશીદ ઈનાયત કરેગા, કે ઉસકી નસલસે બની આદમ કે સરદાર હજરત **મોહંમદ** મુસતફા સલ, પેદા હોંગે, ચુનાંચે **હાબીલ** કે મરનેકે પાંચ બર્સ બાદ હજરત **શીસ** અલે, પેદા હુયે, ઓર વોહ હુસ્ને સુરત ઓર ખુબીએ સીરતમેં હજરત **આદમ** અલે, કે મુશાબા થે.

હજરત **શીસ** અલે, કે જમાનેમેં દો કિસમકે આદમી થે, બાઝે હજરત **શીસ** અલે, કી ઈતાઅત કરતેથે, ઓર બાઝે **કાબીલ** કી અવલાદકે પયરો થે. ઉનમેંસે કુછ આદમી હજરત **શીસ** અલે, કી નસીહતસે રાહે રાસ્તપર આયે, ઓર કુછ બદસ્તુર નાફરમાન રહે. આખેર કાર હજરત **શીસ** અલે, ઈસ જહાંસે રૂખસત હુયે, ઓર ઉનકી ઉમર નવસો બારા બરસકી હુઈ.

હજરત **શીસ** અલે. કે બાદ હજરત **ઈદરીસ** અલે, કો નુબુવતકા દરજા મીલા, ઓર ઉનકા અસલ નામ **અખનુખ** હે, મગર ઇસ સબબસે કે વોહ **આસમાની** સહીફોંકે દરસમેં બહોત મસરૂફ રેહતેથે, ઉન્હેં હજરત **ઇદરીસ** અલે, કેહને લગે, ઉનકે સમઝાનેસે **કાબીલ**કી અવલાદમેંસે બહોતસે આદમી ઇસલામ લાયે, ઓર જીન લોગોંકે દીલોંપર ગુમરાતી છાઇ હુઇથી, ઉન્હેં નસીહતકા કુછ અસર નહુવા, જબ હજરત **ઇદરીસ** અલે, કી ઉમર તીનસો પેંસઠ બરસકી હુઇ, તો **ખુદા તઆલાને** ઉન્હે જીંદા આસમાનપર બુલા લીયા.

હજરત નુહ અલે,

જબ હજરત ઇદરીસ અલે, કે બાદ લોગ ફીર ગુમરાહ હુવે, ઇસ વાસ્તે અલ્લાહ તઆલાને હજરત નુહ અલે, કો પેગંબર કીયા, ઉન્હોંને હરચંદ હીદાયતકી મગર અસ્સી આદમીઓંકે સીવા કોઇ ઇસલામ નલાયા, તબ હજરત નુહ અલે ને[1] વહીએ ઇલાહી કે મુવાફેક એક કીસ્તી બનાઇ, ઓર હજરત જીબ્રાઇલ અલે, ને હર જીન્સ કે જાનવર જો રૂએ જમીનપર થે, હજરત નુહ અલે, કે પાસ લાકર જમા કીયે, ઉન્હોંને હર કીસમકે જાનવરકા એક એક જોડા કીશતીમેં ચડહા લીયા, ઓર ઉન લોગોંકોભી જો ઇમાન લાયે થે, અબને પાસ બીઠા લીયા, ઉન્હીં લોગોંમેં ઉનકે તીન બેટે સામ હામ ઓર યાફ્સ ભી થે, ઓર એક બેટા જો ઇમાન ન લાયા થા, તુફાનમેં તબાહ હુવા; ઇસી વાસ્તે લીખ્ખા હે કે પયંબર જાદગી બગેર આમાલે નેકકે બેકાર હે, ઓર અછછો અમલોંકા ફાયેદા બગેર નસબ ઉમદાકે ભી બેશુમાર હે.

જબ તમામ ચરીંદા પરીંદ ઓર આદમી કીશતીમેં બેઠ ચુકે, તો એક તન્નુરસે પાની નીકલના શુરૂ હુવા, ઓર આસમાનસેભી મેંહકી ઝડી લગી. રફ્તા રફ્તા પાની તમામ પહાડોં ઓર દરખ્તોંસે બુલંદ હુવા, ઓર કાફેર ઓર ઉનકા માલો મતા ઓર ઇમારતેં સબ ગર્ક હો ગઇ.

ચાલીસ દીન તક તુફાન તરક્કીપર રહા, ફીર હજરત નુહ અલે, કી કીશતી મોસલકી જમીનમેં કીસી પહાડપર ઠેરી,

---

[1] ખુદા તઆલા કે પેગામકો જો ખાસ સુરતોંસે નાજીલ હોતા હે વહી કેહતે હેં.

ફીશતીવાલોંને વહાં એક ગાઉં આબાદ કરકે અપનીં તાદાદકે મુવાફીક [1]સુકુશ સમાનીન ઉસકા નામ રખ્ખા, ઉસકે બાદ એક ઓર વબા આઇ, ઓર હજરત નુહ અલે, ઓર ઉનકે તીન બેટાં સામ હામ ઓર યાફસ ઓર ઉનકી બીવયોં કે સીવા કોઇ ન બચા ફીર ખુદા તઆલાને હજરત નુંહ અલે, કી નસલમેં એસી બરકતદી, કે ચાલીસ બરસ કે અરસેમેં બહોતસે મુલ્ક ઓર હજારો શહેર ઉનકી અવલાદને બનાકર આબાદ કીયે, ઉનમેંસે અકસર મુલકોંકે નામ ઉનકે આબાદ કરને વાલોંકે નામસે મશહુર હુયે, હજરત નુહ અલે, કી ઉમર નવસો પચાસ બરસકી હુઇ ઓર છેસો બરસકી ઉમરમેં તુફાન આયા, ઉનકો આદમેસાની ઓર શેખુલ અંબીયા ભી કેહતે હે.

હજરત હુદ અલે,

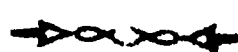
હજરત નુહ અલે, કે બાદ હજરત હુદ અલે, ઓર હજરત સાલેહ અલે, નુબુવત ઇનાયત હુઇ, ઓર અલ્લાહ તઆલાને હજરત હુદ અલે, કો કોમે આદકી હીદાયતકે વાસ્તે ઓર હજરત સાલેહ અલે, કે કોમે સમુદકી નસીહતકે લીયે ભજા, ઉન દોનો કોમોંકે લોગ બહોત દરાજકદ ઓર કવી ઓર મુતકબ્બેર થે, કોમે આદમેંસે થોડેસે આદમી હજરત હુદ અલે, કે સમઝાનેસે ઇમાન લાયે, ઓર બાકી બુત પરસ્ત રહે, તબ કાદેરે

---

૧ સુકુસ,સમાનીન કે લુગવી માએની અસ્સી આંદમીયોંકા બાજાર હે.

મુતલકને ઉનપર આંધીકા તુફાન નાજીલ કીયા, ઓર વોહ સબ તબાહ ઓર બરબાદ હો ગયે, મગર હજરત **હુદ** અલે, ઓર ઉનકે રફીક ઇસ આફતસે મહફુઝ રહે. જબ હજરત **હુદ** અલે, કી ઉમર ચારસો ચોસઠ બરસકી હુઇ, તો ઉન્હોંનેભી ઇસ દુન્યાસે ઈંતેકાલ કીયા.

કોમે **આદમેંસે** જો બડા મગરૂર બાદશાહ **શદદાદ** નામી ગુજરા હે, વોહ હજરત **હુદ** અલે, હીકે વકતમેં થા, **હજરત હુદ** અલે, ને હરચંદ ઉસે હીદાયતકી, ઓર બેહીસ્ત ઓર તરેહ તરેહકી નેઅમતોંકી તરગીબદી, મગર વોહ બાજ નઆયા, ઓર બોલા અય **હુદ** અલે, મેં ઇસી જહાનમેં બેહીસ્ત બનાઉંગા, ઓર વહાં રાતદીન એશ મનાઉંગા, આખેર ઉસને અપને મુલ્કકે આમેલોંકે પાસ કાસેદ ભેજ કર સોના ચાંદી ઓર જવાહેરે ગીરાં બહા ઓર ઓર બહોત ચીજેં મંગાઇ, ઓર એક આલીશાન મેહેલ તૈયાર કરાકર ઉસે બાગ ઓર નેહરેંાસે આરાસ્તા કીયા, જબ ઉસ મુકામકી તામીરકા કામ તમામ હુવા, તો **ઈરમ** ઉસકા નામ હુવા, ફીર **શદ્દાદ** અપની ફોજસમેત ઉસકે દેખનેકો ગયા, મગર મંઝીલે મકસુદ તક ન પહોંચને પાયાથા, કે મલેકલ મોતને ઉસકી રૂહ કબ્ઝકી, ઓર **બાગે ઇરમ** કે દેખનેકી હસરત ઉસકે દીલમેં રેહ ગઇ.

હજરત સાલેહ અલે,

જબ કોમે **સમુદ** માલ ઓર અવલાદકી કસરતસે ગુમરાહ હુઇ, તો **અલ્લાહ તઆલાને** ઇસ કોમમેંસે હજરત **સાલેહ**

અલે, કો પેગંબર કીયા, ઉન્હોંને ઉસ કોમકી રાહનુમાઇમેં બહોત કોશીશકી, મગર ચંદ આદમીયોંકે સીવા કોઇ ઇમાન નલાયા, ઈ-સ વાસ્તે **ખુદા તઆલાને** સબ કાફેરોંકો કડક બીજલીકી આ-વાજસે હલાક કર દીયા, ઓર વોહ કલેજા ફટકર મર ગયે, ઓર હજરત **સાલેહ** અલે, ઓર ઉનકે હમરાહી ઇસિ સદમેંસે અમનમેં રહે. જબ હજરત **સાલેહ** અલે,કી ઉમર અઠ્ઠાવન બરસકી હુઇ, તો ઉનહોંનેભી વફાત પાઇ.

હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,

જીસ જમાનેમેં હજરત **ઈબ્રાહીમ** અલે, પયદા હુયે, ઉસ જમાનેમેં **બાબીલ** ઓર સવાદે **ઇરાકકા** બાદશાહ **નમરૂદ** થા, કેહતે હેંકે હજરત **ઈબ્રાહીમ** અલે, કે પેદા હોનેસે પેહલે નમરૂદ ને ખાબમેં દેખા, કે એક સીતારા નીકલા હે, ઓર વોહ બહડતે ઇસ કદર રોશન હો ગયા, કે આફતાબભી ઉસકે આગે માંદ માલુમ હોને લગા, ઉસને મોઅબ્બેરોંસે ઇસ ખાબકી તાબીર પુછી, ઉન્હોંને બ્યાન કીયા કે, થોડે અરસેમેં એક લડકા પેદા હોગા, જીસકી બુજુર્ગી ઓર અઝમતકે આગે તેરી શાનો શવકત બિલકુલ જાતી રહેગી, ઓર તેરા મુલ્કો દીન સબ બરબાદ હો જાયેગા, યે સુનકર નમરૂદને હુકમ જારી કીયા, કે ઇસ સાલ મેરી અમલદારીમેં જો લડકા પેદા હો, ફોરન કત્લ કીયા જાયે, મગર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, કો હાફેઝે હકીકીને અપની હિકમતસે બચા લીયા, ઓર ઉન્હોંને એક જંગલકે કીસી ગારમેં પરવરીશ

પાઈ, વોહ ખુદાકી કુદરતસે બહોત જલદી બરહ ગયે, ઔર છોટીસી ઉમરમેં સઆદતો ઇકબાલકે નશાન ઉનકે ચેહરેસે ઝાહેર હુયે,

જબ વોહ ગારસે નીકલે, ઔર ઉનકો હોશ આયા, તો ઉનહોંને જોહરા સીતારેકો દેખકર ગુમાન કીયા, કે શાયદ યેહી મેરા માબુદ હે, મગર જીસ, વક્ત વોહ. ગુરૂબ હો ગયા, તો કહા કે મેં એસી ચીજોંસે મોહબ્બત નહીં કરતા, જો એક હાલસે દુસરે હાલપર બદલ જાયેં, ઔર ફીર ઉસી વજેસે માહતાબ ઔર આફતાબકી તરફભી તવજ્જો નકી, ઔર અંજામ કાર ફરમાયા, મેં સબ ચીજોંસે રૂજુ કરકે ઉસીકી તરફ મુતવજ્જા હોતા હું, જીસને આસમાનો જમીનકો પેદા કીયા હે, ઔર મેં મુશરેકોંમેંસે નહીં હું.

હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,કા બાપ બુત તરાશ થા, ઔર વોહ બુત બનાકર હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,કો દીયા કરતા થા. કે બાજારમેં જાકર બેચ લા. હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, ઉસકે પાઉંમેં રસ્સી બાંધકર બહોત હકારતસે ધસીટતે હુયે લે જાતે, ઔર બાજારમેં જાકર કેહતે લો ખરીદારો ! એસી ચીજ કોન મોલ લેતા હે, જો કીસી તરેહકા નફા નદે, બલકે ઉલટા નુકસાન પહોંચાયે, યે ગુફતગું સુનકર કોઇ શખ્સ ઉસકે ખરીદનેકા ખાહેશમંદ નહોતા, ઔર હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, ધરમેં આતે, ઔર ઉનકા બાપ બુતકે ન બીકનેકા સબબ પુછતા, તો વોહ ઉસેભી વેસાહી જવાબ દેતે, જેસા ખરીદારોંકે રૂબરૂ બ્યાન કરતે.

જબ ખુદાકી તરફસે હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,કો કાફેરોંકી હીદાયતકા હુકમ હુવા, તો ઉન્હોંને પેહલે અપને બાપકો સમઝાયા મગર ઉસે કુછ અસર ન હુવા ફીર હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,ને

ખલ્કકો ઇસલામકી હીદાયતકી ઔર બુતોંકી બુરાઇ કરની શુરૂકી, યે સુનકર નમરૂદને ઉનકો અપને પાસ બુલાયા.

ઉસ જમાનેમેં યે દસ્તુર થા કે જો કોઇ નમરૂદકે પાસ જાયા કરતાથા, ઉસે સીજદા *કીયા કરતા થા, મગર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,ને ઉસકે* આગે સીજદા ન કીયા, ઔર કહા, કે મેં અપને પરવરદીગારકે સીવા કીસીકો સીજદા નહીં કરતા, ઉનકી તકરીર સુનકર બહોતસે આદમી ઇમાન લાયે,

એક રોજકા જીક્ર હે કે, સબ કાફેર બુતખાને ખાલી કરકે કહીં ચલે ગયેથે, કે હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,ને મોકા પાકર ઉનકે બુતોંકો તોડ ડાલા, ઔર જો સબમેં બડા બુત થા ઉસે બચાકર ઉસકે ગલેમેં એક તબર ડાલ દીયા, જબ વોહ લોગ બુતખાનેમેં આયે, તો યે હાલ દેખકર નીહાયત ગભરાયે, હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, પર તો પેહલેહીસે શુબા થા સબને નમરૂદ પાસ જાકર ઉનકી ફરીયાદકી, કે હાયે! બુતખાનેકી હુરમત **ઇબ્રાહીમ** અલે,ને બરબાદકી, નમરૂદને હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલેકો બુલાકર ઉનકે વાસ્તે કેદકા હુકમ કીયા, ઔર ઉસ પેગંબરે મઝલુમ પર બડા ઝુલ્મ કીયા, ફીર આગમેં ડલવા દીયા, મગર **ખુદાકી** કુદરતસે વોહ આગ ગુલઝાર હો ગઇ, ઔર ફીરિસ્તોંને હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,કા બાજુ પકડકર નીહાયત આરામસે વહાં બીઠા દીયા, ઔર બેહીસ્તસે ખીલઅતે ફાખેરા લાકર પીનહા દીયા.

જબ નમરૂદને યે હાલ દેખા, તો નીહાયત હયરાન હુવા, ઔર ઉસકા સબબ હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,સે દરયાફ્ત કીયા, ઉનહોંને કહા યે **ખુદાકી** કુદરતકા અદના ઝુહુર હે, તુભી ઇસપર ઇમાન લા, ઔર કુફ્રો શીર્કસે બાજ આ. નમરૂદને અપને વઝીરસે

જીસકા નામ હારૂન થા, ઇસ અઝરકી સલાહ પુછી, ઉસને મના
કીયા, ઓર કહા ઇતની મુદ્દત હુકુમતકી, અબ બંદગી કુબુલ કરતા હે,
ઓર તમામ આલમમેં અપને વાસ્તે શરમીંદગી ઉઠાતા હે. નમરૂદ
ઉસકે કેહનેમેં આ ગયા, ઓર ઇમાન ન લાયા. ફીર **હાકેમે
હકીકીને** ઉસકી ફોજમેં મછ્છર ભેજે, ઉનહોંને જીસપર હમલા
કીયા, ગોસ્તકી બોટી ઓર લહુકી બુંદ ઉસકે બદનપર નછોડી,
ઉસ આફતસે હજારોં આદમી ઓર જાનવર મર ગયે, ઓર એક
મછ્છર નમરૂદકે મગજમેં ચઢ ગયા, જીસકે સબબસે ઉસકા એશો
આરામ બિલકુલ જાતા રહા, આખેર બડી તકલીફમેં મુબતીલા
રેહકર ચાલીસ રોજકે બાદ ઇસ જહાંસે રૂખસત હુવા.

હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, બદસ્તુર લોગોંકો હીદાયત કરતે
રહે, ઓર બહોતસે આદમીયોંકો રાહે રાસ્તપર લાકર મુલ્કે **શામ**
કી તરફ ચલે ગયે, ઓર વહીં સકુનત ઇખ્તયાર કી, ફીર **અલ્લાહ
તઆલાને** ઉનકો બુરહાપેમેં દો ફરજંદે રશીદ હજરત **ઇસમા
ઈલ** અલે, ઓર હજરત **ઇસહાક** અલે, ઇનાયત કીયે. હજરત
ઇસમાઇલ અલે,કી માંકા નામ **હાજેરા** ઓર હજરત **ઇસહાક**
અલે,કી માંકા નામ **સારા** થા, ઓર અગરચે હજરત **ઇબ્રા-
હીમ** અલે, ઝઇફ ઓર હજરત **સારા** બાંઝ થીં, મગર **ખુદા
તઆલાને** અપની કુદરતસે ઉન્હેં બેટા અતા કીયા.

જબ હજરત **સારા** ઓર હજરત **હાજેરા**મેં નાઇત્તેફાકી
હુઇ, તો હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, હજરત **જીબ્રાઈલ**કી રાહ
બરીકે મુવાફેક હજરત **હાજેરા** ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે,
કો **હીજાજ**કી તરફ લે ગયે, ઓર ઉસ મેદાનમેં જાકર ઉતરે,
જહાં અબ ચાહે **જમજમ** હે, તબ હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે,ને

કેહાકે **ખુદાકા** હુકમ યે હે કે ઇન દોનોંકો ઇસ મકાનમેં **છોડ** દો, ઓર તુમ ઘરકી તરફ અપના મોંહ મોડો. હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,કો અપની બીવી ઓર બચ્ચેકી જુદાઇકા બહોત રંજ હુવા, મગર **ખુદાકી** રઝાપર રાઝી હોકર વહાંસે ઉલટે ચલે ગયે.

અબ આગે હજરત **હાજેરા** ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે,કા હાલ કીતાબોંમેં યું લીખ્ખા હેકે, વોહ દોનોં ઉસ મેદાન મેં અકેલે રેહ ગયે, સબ તરફ જંગલહી જંગલ નઝર આતા થા, આદમજાદકા કહીં પતા ન પાતાથા, હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ઉન દોનોંકો કુછ ખજુરેં ઓર એક પાનીકી મશ્ક દે ગયે થે, જબ યે તોશા તમામ હુવા, તો હજરત **હાજેરાકા** દીલ હજરત **ઇસમાઇલ** અલે,કી તકલીફ દેખકર બહોત બેઆરામ હુવા, વોહ પાનીકી તલાશમેં [1]**સફા** પર આઇં, ઓર ફીર વહાંસે **મરવા** પર જાકર અલઅતશ કેહકર ચીલ્લાઇં, જબ વહાંભી પાની ન પાયા, તો બચ્ચેકે પાસ આકર ઉસે છાતીસે લગાયા, યેહી કામ સાત બાર કીયા, ઓર હર દફે અપને બચ્ચેકો પ્યાર કીયા, હજરત **ઇસમાઇલ** અલે,કા હાલ પીયાસકી શીદ્દતસે બીગડ રહા થા, ઓર વોહ બચ્ચોંકે દસ્તુરકે મુવાફીક અપની એડીયાં જમીનપર રગડ રહેથે, ઇતનેમેં **ખુદા તઆલાકી** કુદરતસે ઉનકે કદમોંકે તલે એક ચશ્મેકા ઝુહુર હુવા, ઓર **જમજમ** ઉસકા નામ મશહુર હુવા.

ફીર કબીલયે **જરહમકે** લોગ જો **યમનમેં** રહા કરતે થે, ઉસ તરફસે ગુજરે, ઓર પાનીકા ચશ્મા દેખકર હજરત

---

૧ **સફા** ઓર **મરવા** ખાનયે કાબાકે દરવાજે કે મુત્તસીલ દો પહાડીયાં હેં, જીનકે દરમ્યાન હજકે દીન દોડના હોતા હે.

હાજેરા સે દરખાસ્તકી કે અગર આપકા ઈરશાદ હો, તો હમારી કોમ યહાં આકર આબાદ હો, હજરત **હાજેરાને** યે અમર મંઝુર કીયા, ઔર વોહ લોગ અપને અયાલ વ ઇતફાલકો લેકર વહાં આ બસે, ઔર ઉસ **મુકામપર** ,બડી બડી આલીશાન ઈમારતેં બનાકર વોહી શહર જીસકા નામ . **મક્કા** હે આબાદ કીયા. હજરત **હાજેરા** ઔર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, દોનો **મક્કેમેં** રહે, ઔર ઉનકે સબબસે ઔર કોમેભાં વહાં આકર આબાદ હો ગઈ, ઔર દોનોંકી ખાતેરદારી કરતી રહીં, હજરત **ઈબ્રાહીમ** અલે, ભી કભી કભી વહાં આ જાતે, ઔર હજરત **હાજેરા** ઔર હજરત **ઈસમાઇલ** અલે, સે મીલકર ચલે જાતે, આખેર ઉસી જઘે હજરત **હાજેરેકા** ઈંતેકાલ હુવા, ઔર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, કા નીકાહ વહીં અરબી સરદારકી બેટીસે હો ગયા.

કીતાબોમેં મજકુર હેકે **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, કો ખાબમેં હિદાયત કીકે, તુ **ખુદાકો** રાહમેં અપને ફરંજકી કુરબાની કર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ને ઇસ હુકમકી ખબર હજરત **ઈસ્માઇલ** અલે, કો દી, વોહ ફોરન કુરબાનીકે વાસ્તે તૈયાર હો ગયે, ઔર કહા, મેં **ખુદાકી** રઝાપર રાઝી હું, હરચંદ હજરત **ઈબ્રાહીમ** અલે, ને ઉનકે હલકપર છુરી ફેરી, મગર **ખુદાકી** કુદરતસે છુરીકા કુછ અસર ન હુવા ઉસ વકત જનાબે બારીસે ઇરશાદ હુવા કે અય **ઇબ્રાહીમ** અલે, તું **ઇમતેહાનમેં** કામેલ નીકલા, ઔર હમને **ઇસમાઇલ** અલે, કો **ઇસ** સબબસે આગ્નદ કીયાકે, ઉસકી પેશાનીમેં નુરહે, ઔર ઉસ નુરસે વોહ શખ્સ ઝાહેર હોગા, જીસ્કે વાસ્તે દુનીયા ઔર આખેરત

પેદા કી ગઇ હે, યાની ઉસી નુરસે હજરત **મોહંમદ** મુસ્તફા સલ, કા ઝુહુર હોગા, ફીર હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, એક દુંબા લાયે, ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, કી ઇવિજ ઉસે કુરબાની કરાયા; ઓર ઇસીહી સબબસે કુરબાની વાજેબ હુઇ હે.

અહલે કીતાબ યું તહરીર ફરમાતે હેંકે જબ **ખુદા તઆલા ને** ખાનયે **કાબાકી** તામીરકા ઇરાદા કીયા, તો હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, કે પાસ આયે, ઓર યે હુકમ પહોંચાયા, કે તુમ **ઇસમાઇલ** અલે, કે સાથ મીલકર **બયતુલ્લાકી** ઇમારત કરો ઓર અહલે આલમકો તવાફકે વાસ્તે હીદાયત કરો, હજરત **ઇબ્રાહીમ** શામસે **મક્કે**મેં આકર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, સે મીલે ઓર હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ને **કાબેકા** તુલો અર્ઝ બતાયા, ઓર ઉસકે બનાનેકા સારા તોર સમઝાયા, ફીર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, દોનો બયતુલ્લાહકે બનાનેમેં મસરૂફ હુયે. હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, મસાલા ઓર પથ્થર પહોંચાતેથે, ઓર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ઇમારત ચુનતેથે જબ દીવારેં બુલંદ હુઇ, તો હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ને પથ્થરપર ખડે હોકર **કાબેકા** તામીરકી, ઓર વહાં ઉનકે કદમોંકે નીશાન હોગયે, ઉસી પથ્થરકા નામ મુકામે **ઇબ્રાહીમ** અલે, હે, કાબેકે તૈયાર હોનેકે બાદ હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ને **હજ** ઓર તવાફકે સારે કાયેદે બતાયે, ઓર ઉનકી તાલીમકે મુવાફીક હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, અમલમેં લાયે ફીર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,ને હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, કો કાબેકા મુતવલ્લી કીયા, ઓર આપ મુલ્કે **શામકી** તરફ રવાના હુયે, દુસરે સાલ અપની બીબી હજરત **સારા** કોભી વહાં લાયે,

ઓર ઉનસેભી કાબેકા તવાફ કરાયા, હજરત **ઇસમાઇલ** અલે ને હજરત **સારા**કી નીહાયત ખાતેરદારી કી, ઓર વોહ ઉનસે નીહાયત રાઝી ઓર ખુશ હુઇ ફીર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, કે સાથ શામકી તરફ ચલી ગઈ, ફીર હજરત **ઈસહાક** અલે, ભી હરસાલ **મકકે** શરીફમેં આતે, ઓર બયતુલ્લાકે તવાફ ઓર હજરત **ઇસમાઇલ** અલે,કી મુલાકાતસે હઝ ઉઠાતે થે,

જબ યે સબ કામ અંજામ હો ચુકે, તો હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,ને ઇસ દુનીયાસે ઈંતેકાલ કીયા, ઓર ઉનકી ઉમર એકસો પછત્તર બરસકી હુઇ, હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે,કી મેહમાન નવાઝી મશહુર હે, ઓર ઉનકી ફૈયાઝી ઓર સખાવત કીતાબોંમે મજકુર હે.

હજરત લુત અલે.

હજરત **લુત** અલે, **હારાનકે** બેટે ઓર હજરત **ઇબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ** અલે, કે ભતીજે થે, ઓર હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, પર ઇમાન લાકર મુલ્કે શામ તક ઉનકે સાથ ગયેથે, જબ શહરે **સદુમ** ઓર ઉસકે આસપાસ કે રેહનેવાલે નીહાયત ગુમરાહ હુયે, ઓર ઉનહોંને અલાવા બુતપરસ્તીકે વોહ હરકતેં શુરૂકીં જો અબતક કીસીને નકીથીં, તો **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **લુત** અલે, કો ઉનકી હીદાયતકે વાસ્તે ભેજા, હજરત **લુત** અલે,ને ઉન્હેં બહોત સમઝાયા. મગર વોહ અપની બદ ફેઅલીસે બાઝ નઆયે, ઇસવાસ્તે ખુદા તઆલાને ઉનકી તબાહી

કે વાસ્તે ફિરિશ્તે ભેજે, હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, કોભી ઇસ અમ્રકી ઇત્તીલાઅ હુઇ, ઉનહોંને હજરત જીબ્રઇલ અલે, સે પુછા, કે હજરત લુત અલે, કી કોમમેં જો લોગ નેક હેં, કર્યા વોહભી બદકારોંકે સાથ હલાક હોંગે? હજરત જીબ્રઇલ અલે,ને કહા, અગર પચાસ આદમીભી નેક અમલ હોંગે, તો ઉનકે સબબસે સબકો અજાબસે નજાત દુંગા, હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, ને રફતા રફતા દસ આદમીયોં તક નોબત પહોંચાઇ, ઓર યે બાત કરાર પાઇ કે અગર દસ આદમીભી નેકબખ્ત હોંતો સબકે સબ અજાબસે મહફુઝ રહેં, મગર વહાં નેકોંકા કહાં પતાથા, જબ ફિરીશ્તે ઇનસાનકી સુરતમેં ઝાહેર હોકર હજરત લુત અલે, કે ઘરમેં ગયે, તો શહર કે લોગોંને ઉનસે બુરી હરકત કરની ચાહી. ઓર હજરત લુત અલે, કે ઘરકો આઘેરા. હજરત જીબ્રઇલ અલે,ને ઉન સબકો અપને બાજુઓંકે ઝોકેસે અંધા કરદીયા, વોહ કાફ઼ેર પરેશાન હોકર વહાંસે ભાગ ગયે, ફીર ફીરિશ્તોંને શહરે સદુમ ઓર ઓર શહરોંકો જો ઉસ્સે મુતઅલ્લક થે, ઉલટ ડાલા ઓર પથ્થરોંકા મેંહ બરસાયા, ઉસ અજાબસે સબકે સબ કાફ઼ેર બરબાદ ઓર તબાહ હો ગયે. મગર હજરત લુત અલે, જો હજરત જીબ્રઇલ અલે,કી હીદાયતસે રાતહીકો વહાંસે નીકલ ગયેથે, ઉસ સદમેસે મહફુઝ રહે.

હજરત ઇસમાઇલ અલે,

સીયરકી કીતાબોમેં તહરીર હે, કે જબ કાબેકી તામીર હો ચુકી, ઓર હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, વહાંસે ચલે ગયે, તો

અલ્લાહુતઆલાને હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, કો નીહાયત આ સુદા હાલ કીયા, ઔર દુનીઆકી નેઅમતકે સાથ ઉનકો નુબુવતભી મરહમત ફરમાઇ.

હજરત **ઇબ્રાહીમ** અલે, કે મરનેકે બાદ હજરત **ઇસમાઇલ** અલે, મુલકે શામમેં ગયે, ઔર વહાં ચંદરોજ અકામતકી, ફીર વહીયે ઇલાહીકે મુતાબેક કાફેરોંકી નસીહતમેં મશગુલ હુયે, ઔર કબાયલેયમન ઔર [1]**અમાલેકા**કો દીને હકકી હીદાયત કરતે રહે, આખેર એકસો સેંતીસ બરસકી ઉમરમેં શહરે **મકકે**મેં વફાત પાઇ, ઔર વહીં અપની માં **હાજેરા**કે પાસ મદફુન હુયે, ઉનકા લકબ હજરત **જબીહુલ્લાહ** હે, કયુંકે હુકમે ઇલાહી ઉનકે જુબાહ કરને ઔર રાહે ખુદામેં કુરબાની કરનેકે વાસ્તે સાદેર હુવાથા.

હજરત **ઇસંમાઇલ** અલે,કે મરનેકે બાદ ઉનકી અવલાદ બેશુમાર હુઇ, ઇસ વાસ્તે **મકકે**મેં સબકી સકુનત દુશવાર હુઇ, અકસર લોગ મકકેસે બાહેર આયે, ઔર ઉન્હોંને વહીં દીયારે અરબમેં અપને વતન બનાયે.

હજરત ઇસહાક અલે,

હજરત **ઇસહાક** અલે, અપની પેગંબરીકે જમાનેમેં બહોત કોશીશસે લોગોંકો ઇસલામકી હીદાયત કરતે રહે, ઔર બહોતસે આદમીયોંકો રાહે રાસ્તપર લાયે, હજરત **ઇસહાક** અલે,

---

૧ સામ ઇબને હજરત નુહ અલે,કી નસલમેં અમલીક નામી એક શખ્સથા ઉસકી અવલાદકો અમાલેકા ઔર અમાલીક કેહતે હેં.

કા નીકાહ ઉનકે ચચાકી બેટીસે હુવા, ઓર ઉનસે દો લડકે હજ રત ઇસ અલે, ઓર હજરત યાકુબ અલે, પેદા હુયે, અંજામ કાર એકસો અસ્સી બરસકી ઉમ્રમેં મુલ્કે શામમેં ઇસ દુનીયાસે કુચ કીયા, ઓર અપને બાપ હજરત ઇબ્રાહીમ ખલીલુલ્લાહ અલે,કે પાસ દફન કીયે ગયે.

હજરત યાકુબ અલે,

ખુદા તઆલાને હજરત **યાકુબ** અલે,કો જીનકા નામ **ઇસરાઇલ** ભીહે, નુબુવતકા દરજા અતા ફરમાયા, ઓર ઉનકે બારા બેટે પેદા હુયે, જીનસે **બની ઇસરાઇલકી** બારા કોમેં જારી, હુઇ ઓર ઇનહેં * **અસબાત** ઓર બની ઇસરાઇલ ભી કેહતેહેં, ઉનકે બેટોમેં બલીહાઝ જમાલે ઝાહેરી ઓર કમાલે બાતેનીકે હજરત **યુસુફ** અલે, મુસતસના થે, ઓર વોહ હુસ્નમે ઝરબુલ મીસલહેં, હજરત **યાકુબ** અલે.ને અપની જીંદગાનીમેં હજરત **યુસુફ** અલે,કી જુદાઇસે બહોત તકલીફ ઉઠાઇ, મગર અંજામકાર **અલ્લાહુતઆલાને** હજરત **યુસુફ** અલે, કો ઉન- સે મીલા દીયા, ઓર યે હાલ હજરત **યુસુફ** અલે,કે બ્યાન

* બની ઈસરાઇલકે વાસતે લફ્ઝ **અસબાત** ઇસી તરેહ બોલા જાતાહે, જીસ તરેહ અરબકે વાસતે **લફ્ઝ કબાયલકા** ઇતલાક આતાહે, ઓર અસબાત સીબ્તકી જમે હે, ઓર સીબ્ત લુગતમેં ફરઝંદ ઝાદેકો કેહતેહેં બેટીકી અવલાદસે હોયા બેટેકી.

મેં મજકુર હે, જબ હજરત યાકુબ અલે,કી ઉમ્ર એકસો સેં તાલીસ બરસકી હુઇ, તો ઉનહોંને ઇસ આલમસે ઈંતેકાલ કીયા.

હજરત યુસુફ અલે,

સુરએ યુસુફમેં હજરત યુસુફ અલે, કા ખાબ દેખના ઓર ઉનકા કેદ હોના ઓર ખાબકી તાબીર બતાની તફસીલકે બ્યાનકે મુવાફેક હે, ઉનકા કિસ્સા બહોત અજીબ ઓર હીકાયત બહોત ગરીબહે, ઓર ઇસ કિસ્સેકો કુરાને મજીદમેં અહસનુલ કસસ લીખ્ખાહે.

હજરત યુસુફ અલે, ઇસકદર હસીન ઓર સાહેબે જમાલથે, કે આંખ ઉનકે દીદારકી તાબ નલાસકતીથી, ઓર હજરત યાકુબ અલે, અપને સબ બેટોંમેં ઉનહીંકો જીયાદા ચાહતેથે, ઓર એકદમ ઉનકી જુદાઇ ગવારા નકરતે થે, ઇસી સબબસે ઉનકે સબ ભાઇ ઉનસે રશ્ક ઓર હસદ કરેતેથે, એક રોજકા જીક્ર હે, કે હઝરત યુસુફ અલે, હજરત યાકુબ અલે,કી ગોદમેં સોતેથે, યકાયક ગભરાકર ઉઠે, હજરત યાકુબ અલે,ને ઇઝતેરાબકા સબબ પુછા, હજરત યુસુફ અલે,ને કહા, મેંને ઇસ વક્ત એક અજીબ ખાબ દેખાહે, જીસકે સબબસે મુઝે બેકરારી પેશ આઇ. ઓર વોહ ખાબ યે હે, કે મેં એક ઉંચે પહાડપર હું, ઓર ઉસકે ગીર્દ આબે રવાં હે, ઓર વોહ પહાડ સબજા ઓર ફુલોંકી કસરતસે ગોયા બોસ્તાં હે, નાગાહ ગ્યારા સીતારે

ઓર સુરજ ઓર ચાંદ આસમાન સે ઉતરે, ઓર ઉનહોંને મુઝે સીજદા કીયા હજરત યાકુબ અલે, નેયે ખાબ સુનકર જાન લીયા, કે ઉંચા પડાડ યુસુફ અલે, કા તખ્તે બુલંદ હે, ઓર બાબે રવાં ઉસકા બખ્તે અર્જુમંદ હે, રોઇદગી ઓર સબજી સઆદત ઓર કરામતકી બુન્યાદહે, ગ્યારા સીતારોં ઓર માહતાબ ઓર આફતાબસે ગ્યારા ભાઇ ઓર માબાપ મુરાદહે, ઓર સીજદેસે યે મકસદહે, કે યે સબ યુસુફ અલે, કા ફરમાન ઓર હુકમ ઉઠાઇંગે, ઓર ઇજ્જે નીયાજકી પેશાની ઉનકે સામને ઝુકાઇંગે

જબ હજરત યુસુફ અલે, કે ભાઇ ઇસ હાલસે ખબરદાર હુયે, તો હસદકે મારે ઉનકે ઇજા દેનેકો તૈયાર હુયે, ઓર આપસમેં કેહને લગે, કે *રાહીલકા બેટા તરેહ તરેહકે ખાબ બનાતા હે, ઓર એસી બાતોંસે બાપકે દિલકો લુભાતાહે, ફીર સબ મુ-તફીક હોકર સેરકે બહાનેસે હજરત યુસુફ અલે, કો હજરત યાકુબ અલે, કે પાસસે લેગયે, નવાદેરૂલ કસસમેં લીખ્ખાહે, કે હજરત યુસુફ અલે, અપને બાપસે જુદા હોકર ચંદ કદમ ગયેથે, કે હજરત યાકુબ અલે, ઉનકી જુદાઇ કે ગમમેં બેહોશ હોગયે, જબ ઉનકે બેટાંકો યે અમર માલુમ હુવા તો સબકે સબ દોડકર ઉનકે પાસ જમાહુયે, હજરત યાકુબ અલે, હોશમેં આયે, ઓર ઉનહોંને હજરત યુસુફ અલે, કો અપને સીનેસે લગા લીયા, ફીર બોલે, કે મુઝે તેરે ફીરાકકી બો આતીહે, ઓર ઇતના રોયે, કે હજરત યુસુફ અલે, કા કુરતા તર હોગયા, હજરત યુસુફ અલે, અપને બાપસે રૂખસત હુયે, ઓર ઉનકે ભાઇયોને શેહરે કીનઆનસે જહાં હજરત યાકુબ અલે, રેહતેથે

* રાહીલ હજરત યુસુફ અલે, કી માંકા નામ હે,

ઉનકો બાહેર લેજાકર એક કુવેંમેં ડાલદીયા, ઓર એક બકરીકા બચ્ચા જુબ્હા કરકે હજરત **યુસુફ** અલે, કે કુરતેમેં ઉસકા ખુન લગાયા, ઓર બાપસે આકર બ્યાન કીયા કે **યુસુફ** અલે, કો ભેડયા ખાગયા, હજરત **યાકુબ** અલે, ને જબ અપને બેટાંમેં હજરત **યુસુફ** અલે, કો નદેખાં, બેહોશ હોકર ગીર પડે, ઓર બડી દેરતક ઇસી હાલતમેં રહે. જબં **હોશમેં** આયે તો બેટાંસે કહા, જાઓ ઓર ઉસ ભેડયેકો ઢુંડ લાઓ, વોહ ફોરન જંગલકી તરફ ગયે, ઓર એક ભેડયા પકડકે ઓર ઉસકા મોંહ ખુનસે આલુદા કરકે હજરત **યાકુબ** અલે, કે સામને લાયે હજરત **યાકુબ** અલે,ને ઉસસે પુછા, તુનેહી મેરે ફરજંદકો ખાયા હે? **ખુદા તઆલાને** ભેડયેકો બજબાને ફસીહ ગોયા કીયા, ઓર ઉસને જવાબ દીયા, મેં આપકી બકરીયેંામેં તો તસરરૂફ કરહી નહીં સકતા હું ભલા આપકે ફરજંદ **હે** અજીજકા કયુંકર કસ્દ કરૂંગા, ભેડયેકા યેકલામ સુનકર હજરત **યાકુબ** અલે, જંગલમેં ગયે, ઓર ફરીયાદ શુરૂકી અય **યુસુફ** અલે, તુઝે કોનસે કુવેંમેં ડાલા કોનસે દરિયામેં ગર્ક કીયા, કીસ તલવારસે કતલ કીયા! કીસ જમીમેં દફન કીયા! યે ફરીયાદ સુનકર હજરત **યાકુબ** અલે,કે પાસ હજરત **જીબ્રઇલ** અલે, આયે, ઓર કહા અય **નબી અલ્લાહ!** ઇસવક્ત આપને ફિરિસ્તોંકો રૂલાયા, ઓર અપને ઇઝતેરાબસે ઉનહેંભી બેકરાર કીયા, સબ્ર કરના હર હાલતમેં બેહતર હે, સબ્રસે કામ દુરૂસ્ત હોતે હેં, હજરત **યાકુબ** અલે,ને અપને દીલે બેકરારકો સંભાલા, ઓર **અલ્લાહુ તઆલાસે** દુઆકી, ઓર મદદ ચાહી.

અબ હજરત **યુસુફ** અલે,કા હાલ સુનો, કે જબ ઉનકે ભાઇ ઉનહેં કુવેંમેં ડાલકે ચલે ગયે, તો વોહ અભી કુવેંકી **તેહ**

પર પોંહચેભી નથે, કે હજરત જીબ્રઇલ અલે,ને ઉઠાકર એક પથ્થરપર બીઠા દીયા, ઓર વોહ કુરતા જો હજરત ઈબ્રાહીમ અલે,ને નમરૂદકી આગમેં ખુદાકે હુકમસે પેહનાથા, ઓર હજરત યાકુબ અલે,ને ઉસે તાવીજ બનાકર હજરત યુસુફ અલે, કે બાજુપર બાંધ દીયાથા, નીકાલકર ઉનહેં પહેના દીયા, ઓર અલાવા ઉસકે હર તરેહસે ઉનકી તસલ્લી કરતે રહે, ઇત્તેફાકન સવદાગરોંકા એક કાફેલા શામસે મિસરકો જાતા હુવા, ઉધરસે ગુજરા, ઉસ કાફેલેકે સરદારને જીસકા નામ માલેક થા, અપને ગુલામોંકો પાની લાનેકે વાસ્તે ઉસ કુયેંપર ભેજા, વોહ હજરત યુસુફ અલે,કો કુયેંમેંશે નીકાલકર માલેકકે પાસ લાયે, કેહતે હેં, કે હજરત યુસુફ અલે,કે ભાઇયોંને એક મુખબેર વહાં બીઠા રખ્ખાથા, ઓર ઉસસે કેહ દીયાથા, કે અગર કોઇ યુસુફ અલે, કો કુયેંમેંસે નીકાલે તો હમેં ખબર કર દીજો, ઉસને ફોરન કિનઆનમેં જાકર ઉનહેં ઇસ અમ્રકી ઇત્તીલા દી, વોહ દોડે હુયે આગે, ઓર કાફેલેવાલોંસે કહા, કે યે હમારા ગુલામ હે, કઇદીનસે ભાગ ગયાથા, હમ ઇસકી તલાશ મેંથે, બારે આજ પતા લગા, ઇસે હમારે હવાલે કરદો, યા તુમહી ખરીદલો, કાફેલેવાલોંને કુછ થોડેસે ખોટે દીરહમ દેકર હજરત યુસુફ અલે,કો ખરીદ લીયા, ઓર મીસરકી તરફ રવાના હુયે, વહાં પેહલેહી ઉનકે હુસ્નો જમાલકી શોહરત ઉડ ગઇથી, ઓર સબલોગ ઉનકે દેખનેકે મુશતાક થે, આખેરકાર કાફેલેવાલે નીહાયત હશમતો હુરમતસે હજરત યુસુફ અલે,કો શહરમે લાયે, ઓર લોગ જો પેહલેસે હજરત યુસુફ અલે,કી આરજુમેં ઉનકે ઇસ્તેક બાલકો ગયે હુયેથે, ચાંદ ઓર હાલેકી તરેહ હલકા કીયે હુયે ઉનકે ગીર્દ આયે, કાફેલેવાલોંને હજરત યુસુફ અલે,કો કુરસીપર

બીહાકર ઉનકે દામ ખડે કરનેકા ઇરાદા કીયા, ઓર શહરકે લોગોંને જાનો દિલસે અપને તઈં ઉનકે લેનેપર આમાદા કીયા, હજરત યુસુફ અલે,ને ગમગીન ઓર આબદીદા હોકર સર ઝુકાયા, દૌરન હજરત જીબ્રઈલ અલે,ને પેગામે ઈલાહી પહોંચાયા, અય યુસુફ અલે, ફીક્ર નકર તુઝે ઇસ શહરસે એક કદમ બાહેર નલે જાઉંગા, જબતક તેરી ગુલામીકા દાગ સબકી પેશાનીપર નલગાઉંગા.

ઉસ જમાનેમેં એક શખ્સ કતફીર નામી જીસકા લકબ અજીજ થા, *ફીરઓનકે હાં બડા ઇખ્તિયાર રખતાથા, ઓર બુત પરસ્તી ઉસકા મજહબ થા, ઉસને જરો જવાહીરે ગીરાં બહાદેકર હજરત યુસુફ અલે,કો કાફલેવાલોંસે ખરીદા, ઓર ઘરમેં લાકર અપની બીબીસે કહા, ઇસે અછી જઘા રખ્ખો, ઓર ઇસકી ખાતેરદારી કરો, શાયદ ઇસસે હમેં નફા હો, યા હમ ઇસકો અપના ફરઝંદ બનાયેં, યે અવરત જીસકા નામ રાઇલ થા, નીહાયત ખુબ સુરત ઓર નો ઉમ્ર ઓર તેમુસ બાદશાહકી બેટી ઓર ઝુલેખાકે લકબસે મશહુર થી, ઉસકે દીલપર હજરત યુસુફ અલે,કે હુસ્નકા પેહલેહીસે નકશ થા, અબ જો ઉનકો દેખા, ઓર અપને ખાવીંદકા હુકમ ઉનકે રખનેકે વાસ્તે સુના, તો દિલસે બેહતર ઉનકે લીયે કોઇ મુકામ નજાના, ઇસ વાસ્તે અપને દિલમેં ઉનકો જઘા દી, ઓર બહોત શફ્કકત ઓર મોહબ્બતસે રખ્ખા.

જબ હજરત યુસુફ અલે, જવાની પર આયે, તો કાદેરે હકીકીને ઉનકો ઇલ્મ ઓર હિકમત ઓર હિલ્મ ઓર અસમત

*ફીરઓન મીસરકે બાદશાહોંકા લકબ થા, કીસી ખાસ શખ્સકા નામ નહીં થા, ઓર ઉસ બાદશાહકા નામ રૈયાન ઇબ્ને વલિયા થા.

કે જેવરસે આરાસ્તા કીયા, **ઝુલેખા** તો જાનો દિલસે ઉનકી ખીદમતમેં હાજેર થી, અજીજે મીસરકે હુકમકો બહાના સમઝકર અછછે અછછે રંગા રંગકે કપડે ઉનકે વાસતે તૈયાર કીયે, ઓર તાજે મુરસ્સા બનવાકર ઉનકે સરપર રખ્ખા, રોજ બરોજ હ-જરત **યુસુફ** અલે,કે ઇશ્કકા શૌલા ઉસકે દિલમેં ભડકતા ગયા, યહાંતક કે ઉસને એક રોજ હજરત **યુસુફ** અલે,સે હમખાબી ચાહી, મગર હજરત **યુસુફ** અલે,ને **ખુદાકા** ખોફ કરકે ઇસ અમ્રસે ઇનકાર કીયા, ઓર **ઝુલેખા**કે પાસસે મહલકે છે દરવા-જોંસે બાહેર ચલે આયે, **ઝુલેખા** બેતાબાના ઉનકે સાથ દવરી, ઓર સાતવેં દરવાજેપર હજરત **યુસુફ** અલે,કા કુરતા પીછેસે ખેંચકર ફાડ ડાલા, ઇતનેમેં **અજીજે મીસર**ભી દરવાજેકે પાસ મીલ ગયા, **ઝુલેખા** નીહાયત ખીસયાની હોકર ગુલ મચાને લગી, ઓર બોલી એસે શખ્સકી કયા સજા હે, જો તેરી બીવીસે ફેઅલે બદકા ઇરાદા કરે, યા તો ઇસે કેદ કરના ચાહીયે, યા કીસી ઓર સખ્ત અજાબમેં મુબતીલા કરના મુનાસીબ હે. **અજીજને** બેગુનાહ હજરત **યુસુફ** અલે,કો કત્લ કીયાહી હોતા, કે એક શીરખાર બચ્ચેકો **ખુદાને** ગોયાઇકી તાકત દી, ઓર ઉસને હ-જરત **યુસુફ** અલે,કી બેગુનાહીકી શહાદત દી, ઓર કહા, કે અગર **યુસુફ** અલે,કા કુરતા આગેસે ફટા હે, તો **ઝુલેખા** સચ્ચી હે, ઓર **યુસુફ** અલે, ઝુટા હે, ઓર અગર પીછેસે ફટા હે, તો **ઝુલેખા** ઝુટી હે, ઓર **યુસુફ** અલે, સચ્ચા હે. જબ હજરત **યુસુફ** અલે,કા કુરતા દેખા તો વાકેઅમેં પીછેસે ફટા હુવા થા, ઉસ વક્ત **અજીજ** સમઝ ગયા, કે યે **ઝુલેખા**કા ફરેબ હે. હજરત **યુસુફ** અલે,કો કહા કે તુ યે રાજ કીસીપર ઝાહેર નકર ઓર **ઝુલેખા**કો સમઝાયા, કે હકીકતમેં તેરીહી ખતા હે, અપને

ગુનાહસે તોબાકર. **અઝીઝને** અપની તરફસે તો સબ બંદોબસ્ત કર દીયા, લેકીન ઇશ્ક ઓર મુશ્ક કોન છુપા સકતા હે, યે રાજ ચંદરોજમેં ફાશ હો ગયા, ઓર મીસરકી ઓરતોંને **ઝલેખા** પર તઅનો *તશનીઅ શુરૂ કી, મગર જબ ઉન ઓરતોંને **હજરત યુસુફ** અલે,કા હુસ્ન દેખા, તો ઉનહેં **ઝલેખાસે** બહોત નદામત હુઇ, ઓર કહા, હકીકતમેં **ઝલેખા** માઝુર હે, ઓર અપની એસઅીમેં હરતરેહસે મજબુર હે.

ઇસકે બાદ ભી **ઝલેખા** હજરત **યુસુફ** અલે,કે વસ્લકી તદબીરેં કરતી રહી, મગર હજરત **યુસુફ** અલે,ને યે અમ્ર હરગીજ તસલીમ નકીયા, તબ ઉન ઓરતોંને જો **ઝલેખાકી** તરફસે હજરત **યુસુફ** અલે,કે પાસ વસ્લકા પયામ લેકર ગઇથીં, **ઝલેખાસે** આકર કહા, અગર તુમ **યુસુફ** અલે,કો ચંદરોજકે લીયે કેદખાનેમેં ભેજ દો, તો વહાં મુસીબત ઉઠાકર ઇસ આરામ કી કદ્ર જાને, ઓર ઉસવક્ત દિલો જાનસે ખુદ તુમ્હારે વસ્લકી તાલેબ હો, **ઝલેખાકો** યે બાત પસંદ આઇ, ઓર **અઝીઝે મીસરસે** કહા, કે ઇસ ગુલામે ઇબરાનીને મુઝે તમામ ખલ્કમેં બદનામ કર રખ્ખા હે, અગર તુમ ઇસે કેદખાનેમેં ભેજ દોગે, તો લોગોંકો યકીન આજાયેગા, કે મેં બેકુસુર હું. અઝીજ બેતમીજને હજરત **યુસુફ** અલે,કો કેદખાનેમેં ભીજવા દીયા, મગર **ઝલેખા** દિલસે ઉનકી તકલીફકી રવાદાર નથી, દરપરદા કેદખાનેકે દારોગેસે કેહલા ભેજા, કે યુસુફ અલે,કા તોકો જંઝીર ઉતાર ઉનકો બહોતઆરામસે રખ. ફીર **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **જીબ્રઇલ** અલે,કો હુકમ દીયા કે કેદખાનેમેં જાકર યુસુફ અલે,કો **ઇલ્મે**

---

*તશનીઅકે માયેની બુરા કેહને ઓર મલામત કરનેકે હેં.

તાબીર સીખા, ચુનાંચે હજરત **જીબ્રઇલ** અલે,ને ઉનકો ઇલ્મે તાબીર બતાયા, ઓર વોહ ઇસ ઇલ્મમેં યકતા હુવે, હજરત **યુસુફ** અલે, જબ ઇબાદતસે ફારેગ હોતે, તો કેદીયોંકે ખાબકી તાબીર બતાયા કરતે, ઇત્તેફાકન ઉસી જમાનેમેં **ફીરઅવને મીસરને** જો **રૈયાન** ઇબ્ને **વલીદ** કેહલાતાથા, ઓર કોમે **અમાલેકાસે** થા, દો શખ્સ કેદખાનેમેં ભીજવાયે, એક સાકી જો ઉસ બાદશાહકો શરાબ પીલાયા કરતાથા. ઓર દુસરા *નાન બાઈ જો ઉસે રોટી પકાકર ખીલાયા કરતાથા, ઉનહોંને દેખાકે હજરત **યુસુફ** અલે, હરએક કેદીકો ખુશખબરી દેતે હેં, ઓર સબકે ખાબકી તાબીર બ્યાન કરતે હેં, ઇસકે ઇમતેહાનકે વાસ્તે બે દેખે દો ખાબ બનાયે, એકને કહા, મેંને દેખા હે, કે મે અંગુરોંમેંસે શરાબ નીચોડ રહા હું, દુસરા બોલા કે મેરે સરપર રોટીયાં રખ્ખી હેં, ઓર પરીંદે ઠુંગે મારકર ઉનમેંસે ટુકડે ખા રહે હેં. હજરત **યુસુફ** અલે,ને ફરમાયા કે સાકી તીન દીનકે બાદ મુખલસી પાકર દરજયે આલાપર મુમતાજ હોગા, ઓર બાદ શાહકો શરાબ પીલાયા કરેગા, ઓર નાનબાઇ સુલીપર ચડહાયા જાયેગા, ઓર પરીંદે ઉસકે સરમેંસે મગ્જ નીકાલકર ખાઇંગે, સાકી ઓર નાનબાઇને હજરત **યુસુફ** અલે,કી ગુફ્તગુ સુનકર કહા, હમનેતો ખાબ નહીં દેખેથે, સીર્ફ તુમ્હારી આજમાયેશકે વાસ્તે યે બાતેં બનાઇ થીં, હજરત **યુસુફ** અલે, બોલે જો હોનાથા સો હો ચુકા, અબ **ખુદાતાલાકા** હુકમ નહીં બદલતા, ઓર સાકીકી તરફ મુખાતીબ હોકર કહા, કે જબ તુ અપને

---

*નાનબાઈ મુખફ્ફફ હે નાન અબાઇકા ઓર ઇસ લફ્ઝકા ઈતલાક ઉસ શખ્સપર આતા હે જો નાન ઓર અબા યાની રોટી ઓર શોરબા બેચે

ઓહદેપર પહોંચે તો મોકા દેખકર મેરીભી સીફારીશ બાદશાહસે કરદીજો. ખુદાકી કુદરતસે તીન દીનકે બાદ સાકીને તો અપની મુરાદ હાસીલકી, ઓર નાનબાઈ સુલીપર ચડહાયા ગયા, મગર સાકી બાદશાહકે રૂબરૂ હજરત યુસુફ અલે,કા જીક્ર કરના ભુલ ગયા, ઓર હજરત યુસુફ અલે, કંઈ બરસ તક કેદખાનેમેં રહે, ફીર ઇ-તેફાકસે બાદશાહને એક ખાબ દેખા, કે સાત મોટી ઓર સાત દુબલી ગાયેં પેદા હુઇ હેં, ઓર દુબલી ગાયેં મોટીયોંકો ખા ગઇ, ફીર સાત સબ્જ ઓર સાત ખુશ્ક બાલેં નમુદાર હુઈ, ઓર ખુશ્ક બાલેં સબ્જ બાલોંપર લીપટ ગઈ, ઓર ઉનકી સબજી ઓર રૂતુબત જજબ કરલી. બાદશાહને ઉસ ખાબકી તાબીર બડે બડે આલેમોંસે દરયાફ્તકી, મગર કીસીને માકુલ જવાબ નદીયા, ઉસવક્ત સાકીકો હજરત યુસુફ અલે,કા ખ્યાલ આયા, ઓર ઉસને બાદશાહસે ઉનકા જીક્ર કીયા, બાદશાહને હજરત યુસુફ અલે,કા હાલ મુફસ્સીલ પુછા, સાકીને જવાબ દીયા, કે ઉનકા કિસ્સા બહોત તવીલ હે, મેં તફસીલસે વાકેફ નહીં, મગર ઇત-ના જાનતા હું, કે શરીફ જાદા ઓર હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,કી ઔલાદમેંસે હે, ઓર જમાલે સુરત ઓર કમાલે સીરતસે આરા-સ્તા હે, ઓર અજીજને અપની બીવીકે કેહનેસે ઉસે જીંદાંમેં ભેજા હે. બાદશાહને સાકીકો ખાબકી તાબીર પુછનેકે વાસતે હજરત યુસુફ અલે,કે પાસ ભેજા, હજરત યુસુફ અલે,ને કહા કે સાત મોટી ગાયેં ઓર સાત સબ્જ બાલેં સાત બર્સ હેં, જીનમેં બહોત અછછી જીરાઅત હોગી. મખલુકકો આસુદગી ઓર રફાહત હોગી, ઓર સાત દુબલી ગાયોં ઓર સાત સુખી બાલોંસેભી સાત બર્સકા અરસા મુરાદ હે, જીનમેં તંગી ઓર ઉસરત હોગી, લોગોંકો મઆશકે હાસીલ કરનેમેં બહોત દીક્કત

હોગી, ઓર પીછલે સાત બર્સકી ખુશ્કી ઓર કહતસે પેહલે સાત બર્સકી રતુબત ઓર તાજગી બીલકુલ જાતી રહેગી. સાકીને આકર યે તાબીર બાદશાહસે બ્યાનકી, ઓર ઉસે બહોત પસંદ આઇ, ફૌરન હુકમ દીયા કે **યુસુફ** અલે,કો જીંદાંસે ખલાસ કરકે મેરે પાસ લાઓ, મગર હજરત **યુસુફ** અલે,ને કહાકે જબ તક **ઝલેખા**કે મુકદ્દમેમેં મેરી બેકુસુરી નસાબેત હોજાયેગી, તબ તક મેં કેદખાનેસે બાહેર નહીં આનેકા. બાદશાહને ઉસ મુકદ્દમેકો તહકીક કીયા, હજરત **યુસુફ** અલે, બીલકુલ બેકુસુર સાબેત હુયે, ઓર **ઝલેખા**ને અપને જુર્મકા ઇકરાર કીયા, ઉસકે બાદ બાદશાહને ખાસ અપની સવારીકા ઘોડા હજરત **યુસુફ** અલે,કે પાસ ભેજા, ઓર વોહ ઉસપર સવાર હોકર બાદશાહકે પાસ આયે, બાદશાહ ઓર તમામ અરકાને દોલત ઉનકી સુરત દેખકર હયરાન રેહ ગયે, ફીર બાદશાહને અપને ખાબકી તાબીર હજરત **યુસુફ** અલે,કી જબાનસે સુનની ચાહી, ઉનહોંને મુફસ્સીલ તાબીર બ્યાનકી, બાદશાહને કહા, અબ કયા તદબીર કરની ચાહીયે, હજરત **યુસુફ** અલે,ને ફરમાયા કે તમામ મુલ્કકે આમેલોંકો હુકમ દો, કે **મીસરકે** *દેહકાનોંકો નીહાયત તાકીદ કરેં, કે જીસ કદર સાત બર્સકે અરસેમેં જીરાઅત હોસકે, કીયે જાયેં, ઓર પેદાવારીમેંસે થોડાસા સર્ફ કરકે બાકી ગલ્લા અંબાર રખ્ખેં, તાકે ખુશ્કી ઓર કહતકે બરસોંમેં યે ગલ્લા કામ આયે, બાદશાહને હજરત **યુસુફ** અલે,કો ઇસ અમ્રકા મોહતમીમ કીયા, ઓર

---

*દેહકાન મોઅરરબ હે દેહગાનકા ઓર દેહગાન મુરક્કબ હે દેહ ઓર ગાઉંસે દેહકે માયેની ગાઉંકે હેં, ઓર ગાન ફારસીમેં નિસબતકા કલેમા હે, ઇસ સુરતમેં તમામ લફ્ઝ મુરક્કબસે ગાઉંવાલા મુરાદ હે.

ખીલઅતે ગીરાંમાયા ઓર કમરબંદે મુરસ્સા ઇનાયત કરકે અપને મુલ્કકે તમામ ખજાનોંકા મુનતઝીમ કીયા, ઓર જબ અજીજે મીસર મર ગયા, તો ઉનકો ઓરભી ઇખત્યાર હાસીલ હુવા, રફ્તા રફ્તા યહાંતક નોબત પહોંચી કે **રૈયાન** જો મીસરકા બાદશાહ થા, ઉનકા ફરમાંબરદાર હોગયા, ઓર ઉસને હજરત **યુસુફ** અલે,સે કહા, કે તુમ તાજો તખ્તકે માલેક હો, મેં તુમ્હારી રઝાકા તાબે હું, ઓર તુમ્હારી ખાહેશકા બંદા હું.

હજરત **યુસુફ** અલે,ને ગલ્લેકા ખુબ ઇંતેઝામ કીયા, ઓર સાત બરસ તક જમીનકી પેદાવારી જમાકી, ઉસ અરસેમેં કહતકે દીન આયે, ઓર લોગ મુસીબતમેં મુબતીલા હુયે, સબને અપના માલો મતા ખર્ચ કીયા, ઓર સરકારસે ગલ્લા ખરીદા, જબ કુછ બાકી ન રહા, તો ઉન્હોંને હજરત **યુસુફ** અલે,કી ગુલામી ઇખ-ત્યારકી, મગર ફીર હજરત **યુસુફ** અલે,ને ઉનહેં આઝાદ કીયા, બલકે ઉનકે સાથ ઓર મેહેરબાની સુલુક કરકે ઉનહેં અપને એહ-સાનકા ગુલામ બનાયા.

ઉસ કહતકી હવા ઇરાક ઓર **શામ** તક પહોંચી, ઓર દુર દુરસે લોગ ગલ્લા ખરીદને મીસરમેં આયે, હજરત **યુસુફ** અલે,કે ભાઇભી ઇસ ઇરાદેસે વહાં પહોંચે, હજરત **યુસુફ** અલે, બાદશાહોંકી તરેહ લીબાસે શાહાના પેહને હુયે મસનદે ઇજ્જત પર બેઠેથે, ઉનહોંને ઉનકો નપેહછાના, મગર હજરત **યુસુફ** અલે,ને ઉનકી બહોત ખાતેરદારી કી, ઇસકે બાદ વોહ **કીનઆન**મેં આયે, ઓર બાપસે મીલકર દોબારા શહરે મીસરમેં હજરત **યુસુફ** અલે,કે પાસ આયે, ઓર અંજામ યે હુવા, કે હજરત **યુસુફ** અલે,ને ઉનકી ખતાયેં મોઆફ કીં, ઓર **ખુદાતઆલા**સે ઉનકે

ગુનાહોંકી બખશીશકી દોઆકી, હજરત **યાકુબ** અલે,કી આંખોંકી બીનાઇ હજરત **યુસુફ** અલે,કી જુદાઇકે ગમમેં બિલકુલ જાતી રહીથી, ઇસ વાસતે હજરત **યુસુફ** અલે,ને જલદીસે અપના કુરતા ઉનકે પાસ ભેજા, કે વોહ અપને મોંહપર ડાલેં, ઓર ઉનકી આંખેં રોશન હોજાયેં, કુરતેકે મોંહપર ડાલતેહી ઉનકી આંખોંમેં બીનાઈ આઇ, ઓર મુરઝાયે હુયે બદનમેં તવાનાઇ આઇ, ફીર બેટોંને હજરત **યાકુબ** અલે,કી બહોત ઇલ્તીજાકી, ઓર ઉનસે અપની મગફેરતકી દુઆ મંગવાઇ, ઇતનેમેં હજરત યુસુફ અલે,કે કાસેદ પહોંચે, ઓર અછે અછે ઉંટ ઓર ઉમદા ઉમદા ઘોડે હજરત **યાકુબ** અલે,કે પાસ લેગયે, હજરત **યાકુબ** અલે, અપની ઇયાલો અતફાલ સમેત **કીનઆન**સે ગીસરકો રવાના હુયે, ઓર હજરત યુસુફ અલે, ઓર **રૈયાન** શાહે મીસર ઓર તમામ અરકાને સલતનત શહરકે બાહેર હજરત **યાકુબ** અલે,કે ઇસ્તેકબાલકો ગયે, હજરત **યાકુબ** અલે,ને ફરજંદે અઝીઝકો ગલેસે લગાયા, ઓર દોનો ઇસ કદર રોયે, કે બેહોશ હોગયે. ફીર હજરત યુસુફ અલે,ને હજરત **યાકુબ** અલે, ઓર અપની સોતીલી માંકો તખ્તપર બીઠાયા ઓર આપભી ઉનકે સામને કુરસી તખ્તપર બેઠે, ઉસ વકત હજરત **યાકુબ** અલે, ઓર ઉનકી બીવી ઓર ગ્યારા બેટોંને હજરત યુસુફ અલે,કી તાઝીમો તકરીમ કી, તબ હજરત યુસુફ અલે,ને કહા, મેને જો ખાબ દેખા થા, ઉસકી યેહી તાબીર હે, ઉસકે બાદ હજરત યુસુફ અલે,ને ઐંચામે જુદાઇકા સારા હાલ અપને બાપકી ખીદમતમેં અર્ઝ કીયા, ઓર અપને ભાઇયોંકે વાસતે અલાહેદા અલાહેદા મકાને દિલકુશા મોઐયન કરકે હરએકકે વાસ્તે કુછ વજએ મઆશ મુકરર કી.

ઇસતોરસે બની ઇસરાઇલ બહોત ખુશહાલી ઓર ફરાગ-બાલીસે ગુજારા કરને લગે. હજરત **યાકુબ** અલે,ને અપની બાકી ઉમર હજરત **યુસુફ** અલે,કે પાસ ગુજારી, ઓર જબ ઉનકી મોતકા વક્ત કરીબ આયા, તો ઉન્હોંને અપને બેટોંકો વસીયતકી, ઓર હજરત **યુસુફ** અલે,કો અપના વલીઅહદ મુકરર કરકે **આલમે કુદસ**કો રવાના હુયે. હજરત યુસુફ અલે,ને ઉનકી વસીયતકે મુવાફેક ઉનકા જનાજા **શામ**મેં લાકર હજરત **ઇસહાક** અલે,કી કબ્રકે પાસ દફન કીયા. ઓર આપ ફીર **મીસર**કો ચલે ગયે.

હજરત યુસુફ અલે,કે જમાનેમેં હજારોં આદમીયોંને **ઇસ-લામ** ઇખત્યાર કીયા, ઓર મીસરકા બાદશાહ **રૈયાન** ઇબ્ને **વલીદ**ભી ઉનપર ઇમાન લાયા, ઓર વોહ હજરત યુસુફ અલે,કી બહોત ઇતાઅત ઓર ફરમાંબરદારી કરતા રહા, મગર જબ ઉસને વફાત પાઇ, ઓર **કાબુસ** ઇબ્ને **મસઅબ** ઉસકી જધે ફીરઓને મીસર હુવા, તો હરચંદ હજરત યુસુફ અલે,ને ઉસે નસીહતકી, મગર વોહ રાહે રાસ્તપર નઆયા, ઓર હાલતે કુફ્રમેં મરગયા, ફીર ઉસકા ભાઇ **વલીદ** ઇબ્ને **મસઅબ** તખ્તે સલતનતપર બેઠા, ઓર વોહ અપની ફોજ સમેત હજરત **મુસા** અલે, કે જમાનેમેં દરીયાયે **નીલમેં** ગર્ક હુવા.

ઝલેખાકા હાલ બાઝ તારીખોંસે ઇસતરેહ પાયા જાતા હે, કે ઉસકા ખાવીંદ અઝીઝે મીસર બહોત બીમાર હુવા, ઓર ઉસી હાલતમેં મરગયા, ઉસકેબાદ **ઝલેખા**ને બુતપરસ્તી છોડકર **હજ**-રત **યુસુફ** અલે,કા દીન ઇખત્યાર કીયા, ઓર **અલાહ તઆલા**ને હજરત **યુસુફ** **અલે**,કે દિલમેં ઉસકી મોહબ્બત ડાલી, ઓર

વોહ ઉસકે તાલેબ હુયે, ઔર હુકમે ઇલાહીકે મુવાફ્ક દોનોકા અકદ નિકાહ બંધ ગયા, ઝલેખાસે હજરત યુસુફ અલે,કે ગ્યારા બેટે પેદા હુયે, જબ હજરત યુસુફ અલે,કી ઉમર એકસો દસ બર્સકી હુઇ, તો ઉનહોંને અપને ભાઇ યહુદાકો બની ઇસરાલકી રિયાસત બખ્શી, ઔર આપ ઇસ દુનિયાંસે ફાનીસે રેહલતકી.

હજરત ઐયુબ અલે,

હજરત **ઐયુબ** અલે, ઐસ ઇબ્ને હજરત **ઈસહાક** અલે,કી અવલાદમેંસે હેં, હજરત **લુત** અલે,કી બેટી ઉનકી મા ઔર **અફરાયેમ** ઇબને હજરત **યુસુફ** અલે,કી બેટી ઉનકી બીવીથીં.

યે પેગંબર બહોત આસુદા હાલ ઔર સાહેબે અવલાદ થે, ઔર **દિમશ્ક**કે મુતઅલ્લક કઇ ગાઉં ઉનકે કંબજેમેં થે, અલાવા ઉસકે મવેશી ઔર ગુલામોંકીભી ઉનકે પાસ કસરતથી, **અલ્લાહ તઆલાને** ઉનકે ઇમતેહાનકે વાસ્તે ઉનકા તમામ માલો મતા લેકર બિલકુલ મુફલીસ કરદીયા, મગર વોહ દિલજમઇસે **ખુદાકા** શુક્ર કરતે રહે, ફીર ઉનકી અવલાદ મરગઇ, તોભી કુછ મુઝતરેબ નહુયે, ઉસકે બાદ ઉનકો બહોત સખ્તબીમારી લાહેક હુઇ, ઔર ગોસ્ત ઔર પોસ્ત ફટને લગા, મગર ઉસ હાલતમેંબી વોહ **ખુદાકી** રઝાપર રાઝી ઔર હરતરેહસે શુકરગુજાર રહે, ઔર ઇબાદતસે એક લમહા ગાફેલ નહુયે, ઉન તમામ મુસીબતતોંમેં ઉનકી બીવીને

ઉનકા બહોત સાથ દીયા, ઔર ઇતાઅત ઔર ખીદમતગુજારીમેં નીહાયત કોશીશકી, જબ હજરત **ઐયુબ** અલે, ઇમતેહાનમેં કામેલ નીકલે, તો **શાફીએમુતલકને** ઉનહેં ફીર તંદુરસ્તી ઇનાયતકી, ઔર પેહેલેસે દોચંદ અસબાબ ઔર મવેશી ઔર ગુલામ મરહમત કીયે, ઔર અવલાદભી અતાકી, ફીર વોહ હિદાયતકે વાસતે **રૂમકી** તરફ ગયે, ઔર તરાનવે બર્સકી ઉમ્રમે વહીં વફાત પાઇ,

હજરત શોએબ અલે,

અલ્લાહ તઆલાને હજરત **શોએબ** અલે, કો પેગંબર કરકે **મદીન** ઔર ***અઇકા** કે લોગોંકી હિદાયતકે વાસ્તે હુકમ દીયા, યે લોગ બાવજુદ બુતપરસ્તી કે પયમાને ઔર વજનમેં બેઇનસાફી કરતેથે, ઔર ખોટે રૂપીએ ઔર અશરફીયાં ચલાતે થે, અલાવા ઉસકે મુસાફરોંકો લુટનેમેંભી દરેગ નકરતે થે, હજરત **શોએબ** અલે, ને ઉનહેં બહોત નસીહતકી, ઉનકે સમઝાનેસે સીર્ફ ચંદ આદમીયોંને રાહે રાસ્ત ઇખત્યારકી, ઔર બાકી અપને અફઆલસે બદસે બાજ નઆયે, ઇસવાસતે **ખુદાતઆલાને અઇકા** કે લોગોંપર એક સીયાહ અબ્રસે આગ બરસાઇ ઔર **મદીનકે** બાશીંદોંકો જલજલેસે હલાક કીયા, ફીર

---

* અઇકા અરબીમેં શજરસ્તાનકો કેહતેહેં ઔર મદીનકે કરીબ એક ખાસ શજરસ્તાનકા નામહે.

હજરત **શોએબ** અલે, કો હુકમ હુવા, કે જબતક હજરત **મુ-સા** અલે, પેગંબર ઉનકે પાસ પોંહચે વોહ અપને રફીકોંકે સાથ **મદીનમે** રહેં ઓર અતરાફકે બાશીંદોંકો દીનેહકકી હિદાયત કરેં.

હજરત મુસા ઓર હજરત હારૂન અલે,

હજરત **મુસા** અલે, ઓર હજરત **હારૂન** અલે, બડે પૈ-ગંબર ઓર મુકર્રબે બારગાહે ઇલાહી થે, ઓર ઇસલામકી હિદાયત કરનેમેં બહોત કોશીશ ઓર જાંફીશાની કરતેથે, જીસ જમાનેમેં વોહ દોનો પેદા હુવે, ઉસ જમાનેમેં **મીસરકા** ફીરઓન **વલીદ** ઇબને **મસઅબથા**, ઓર વોહ બની ઇસરાઇલપર બડા ઝુલ્મ કરતાથા, ઉસને લોગોંસે પેહલે બુતોંકી પરસ્તીશ કરાઇ, ઓર ફીર અપને તંઈ સીજદા કરાના ચાહા, મગર **બની-ઇસરાઇલને** ઉસકી બાત નમાની, ઓર અપને બાપદાદાકી શરીઆતપર કાયે-મ રહે, ઇસવાસતે **વલીદને** પુનસે પથ્થર મંગવાને ઓર મહલ બનવાને શુરૂ કીયે, ઓર બડી સખ્ત મેહનતેં લીં, ઉસકે બાદ ઉસને ખાબમેં દેખા, કે એક આગ **શામકી** તરફસે ઝાહેર હુઇ, ઓર ઉસને * **કિબતીયોંકે** તમામ કીલએ ઓર હવેલીયાં જ-લાદીં, ઓર ઉનકે શેહર ઓર ગાઉંકા નશાન બાકી નરખ્ખા,

---

* **કિબ્ત હામ** ઇબ્ને **નુહ** અલે, કી નસલસે એક સુખ્સકા નામ હે, ઓર કિબતીલોગ જો **મીસરકે** બાશીંદે આર **ફીરઓનકે** તાબેથે, ઉસીકી અવલાદસે હેં.

ઇસ ખાબસે વોહ બહોત બેકરાર હુવા, ઔર મોઅબ્બેરોંસે ઉસકી તાબીર પુછી, ઉનહોંને જવાબ દીયા, કે બની ઇસરાઇલમેં એક શખ્સ પેદા હોગા, વોહ કિબતીયોંકી સલતનકી બેખો બુન્યાદ ઉખાડેગા, **ફીરઔનને** યે સુનકર હુકમ દીયા, કે બની ઇસારઇલમેં જો લડકા પેદાહો, ફોરન કત્લ કીયા જાયે, યે ઝુલ્મ પાંચ બર્સ તક બરાબર જારી રહા, ઔર બની ઇસરાઇલકે હજારોં બચ્ચે મારે ગયે. ફીર યે હુકમ હુવા, કે એક સાલકે લડકે કત્તલ કીયે જાયેં, ઔર એક સાલકે છોડ દીયે જાયેં, ઇસ બંદોબસ્તમેં હજરત **હારૂન** અલે, મોઆફીકે સાલમેં પેદા હુયે, ઔર હજરત **મુસા** અલે, કત્લકે સાલતેં.

હજરત **મુસા** અલે, કા બાપ **ઇમરાન ફીરઔનકા** બહોત મુકરરબથા, ઔર ઉસ રાત હજરત **મુસા** અલે,કા હમલ રહા ઉસ રાત વોહ ઔર હજરત **મુસા** અલે,કી માં દોનો ફીરઔનકે મહલમેં થે.

અલકિસ્સા ઐયામે હમલકે ગુજરનેકે બાદ જબ હજરત **મુસા** અલે, પેદા હુયે, તો ઉનકી માંને ઇરશાદે ઇલાહીકે મુવાફેક ઉનકો એક સંદુકમેં રખકર દરીયાયે નીલમેં ડાલ દીયા, **ખુદાકી** કુદરતસે વોહ સંદુક બેહતા હુવા ફીરઔનકે મહેલકે પાસ દરખ્તોંમેં પોંહચા, ઔર લોંડીયાં ઉસે ઉઠાકર ઝટ ફીરઔન ઔર ઉસકી બીવી હજરત **આસ્યાકે** સામને લાઈ, ઉનહોંને ઉસમેંસે બચ્ચેકો નીકાલકર **મુસા** અલે, ઉસકા નામ રખ્ખા, **અલ્લાહ તઆલાને ફીરઔન** ઔર હજરત **આસયા** કે દિલમેં હજરત **મુસા** અલે,કી મોહબ્બત ડાલદી, ઔર દોનોને ઉનકી પરવરીશ શુરૂકી, ઉસ અરસેમેં બાઝ અરકાનેદવલતને **ફીરઔનસે** કહા, કે યે વોહી લડકા હે, જો હ-

સારી સલતનતકે સુતુનોંકો ગીરાયેગા, ઓર ફરમાંરવાઇકે મહેલકો ઢાયેગા, ઇસકે કત્લ કરનેમેં એક સાઅત તવકકુફ નકરના ચાહીયે, મગર ફીરઓનકી બીવી હજરત **આસયાને** જો બની ઇસરાલાઇલસેથી; કહા, કે ઇસે કત્લ નકરો, યે હમેં નફા દેગા, યા હમ ઇસે અપના બેટા બનાઇંગે, યે સુનકર ફીરઓન ઉનકે કત્લ સે બાજ આયા. ફીર હજરત **આસયાને** હજરત **મુસા** અલે, કે દુધ પીલાનેકે વાસ્તે * અન્નાયેં બુલાઇ, મગર હજરત **મુસા** અલે,ને કીસીકા દુધ ન પીયા, આખેર ઉનહીં ઓરતોંમેં ઉનકી માંભી આઈ, ઓર હજરત **મુસા** અલે,ને કમાલ રગબતસે ઉનકા દુધ પીના શુરૂ કીયા. હજરત **મુસા** અલે, છોટીસી ઉમ્રમેં એસે કામ કરને લગે, કે ફીરઓનકો ઉનકી તરફસે શક વાકેઅ હુવા, ઓર ઉસને હજરત **મુસા** અલે,કે કત્તલ કરનેકા હુકમ દીયા, મગર હજરત **આસયાકે** દરપય હોનેસે ઉનકો છોડ દીયા.

હજરત **આસયાને** હજરત **મુસા** અલે,કી તરબીયત કરનેમેં બહોત કોશીશ કી, ઓર ચારસો ગુલામ જરબફ્તી લિબાસ દર બર તાજે મુરસ્સા બર સર તૌકે જરરીન દર ગરદન ઉનકી મુલાજમતમેં રખ્ખે, જીસ વકત હજરત **મુસા** અલે, નિહાયત હશમત ઓર તજમ્મુલસે સવાર હોતેથે, તો લોગ ગુમાન કરતે થે, કે યે ફીરઓનકા બેટા હે.

હજરત **મુસા** અલે, અપને ઇકિતેદારકે જમાનેમેં બની ઇસરાઇલપર બહોત રહમ કરતેથે, ઓર કિબતી લોગ જો ઉનહેં સતાતે થે, ઇસસે હમેશા રંજીદા રેહતેથે, એક રોજકા જીક્ર હે, કે કોઇ કિબતી બની ઇસરાઇલકે કીસી આદમીપર સખતી કર

---

* અન્ના હીંદીમેં દાયાકો કેહતે હેં, જો બચ્ચેકો દુધ પીલાતીહે.

રહાથા, હજરત **મુસા** અલે,ને ઉસ કિબતીકો સમઝાયા, મગર વોહ બાજ નઆયા, નાચાર ઉસકો એક તમાચા મારા, ઓર વોહ મુલ્કે અદમકો સીધારા, જબ યે ખબર ફીરઓનકો પોંહચી, તો ઉસને હજરત **મુસા** અલે,કે કતલ કરનેકા મુસમ મિમ ઇરાદા કીયા, ઓર ઉનકે હાઝેર હોનેકા હુકમ દીયા, હજરત **મુસા** અલે, યે બાત સુનકર **મીસર**સે શેહરે **મદીન**કો ચલે ગયે, ઓર વહાં હજરત **શોએબ** અલે, પેગંબરસે જો ઝઇફ ઓર નાબીના હો ગયેથે, મુલાકાતકી, હજરત **શોએબ** અલે બહોત ખાતેરદારીસે પેશ આયે, ઓર અપની બેટી **સફુરા** નામીકા નિ-કાહ ઉનસે કરદીયા, ઓર યે મહર કરાર પાયા, કે હજરત **મુસા** અલે, આઠ બર્સ તક હજરત **શોએબ** અલે,કી બકરીયાં ચરાયા કરેં. ઓર અગર દસ બર્સ તક ચરાયેં, તો ઉનકા એહસાન હૈ. ફીર ઉનહોંને હજરત **મુસા** અલે,કો વોહ લાકડી ઇનાયતકી, જો હજરત **આદમ** અલે, બેહિસ્તસે અપને સાથ લાયેથે, ઓર કહાકે ઇસ લાકડીકો અચ્છી તરેહ રખના, કામ આયેગી.

હજરત **મુસા** અલે, દસ બર્સ તક હજરત **શોએબ** અલે, કી બકરીયાં ચરાતે રહે, ઓર ફીર જાડકી મોસીસમેં અપની બીબી સમેત વહાંસે રવાંના હુયે, રસતેમેં એક રોજ અબ્રે સીયાહ નમુદાર હુવા, ઓર સરદીબી શીદ્દતસે પડી, હજરત **મુસા** અલે, રસતા ભુલ ગયે, ઓર ઉનકો આગકી હાજત હુઇ, હરચંદ ચકમાક ઝાડી, આગ નનીકલી જંગલકી તરફ જો નીગાહકી, તો ***તુરે સીના**કી તરફસે રોશની નઝર આઇ, હજરત **મુસા**

---

*તુરે સીનાં એક પહાડ હે, ઓર સીના જીસકી તરફ તુર મુઝાફ હે, એક દરખતકા નામ હે.

અલે, અપની લાઠી હાથમેં લેકર આગ લેનેકો ઉસ તરફ રવાના હુવે, ઔર અપને સાથવાલોંકો વહીં ઠેરા ગયે, જબ વહાં પોંહચે, તો કયા દેખતે હેં, કે એક નુરકા શોલા આસમાનસે કીસી સબ્જ દરખ્ત તક રોશન હે. હજરત **મુસા** અલે, યે દેખતેહી હેરાન રેહ ગયે! ફીર થોડીસી સુખી લકડીયાં જમા કરકે દરખ્તકે પાસ સુલગાનેકો ગયે, વોહ શોલા ઉંચા હોગયા, હજરત **મુસા** અલે,કો ઔરભી જીયાદા હયરાની પેશઆઇ! ઔર વોહ ઉલટે ફીરાહી ચાહતેથે, કે ઇતિનેમેં એક અવાજ આઇ, અય **મુસા** અલે,! યે સુનકર હજરત **મુસા** અલે, ઇધર ઉધર દેખને લગે, કહીં આવાજ દેનેવાલેકા પતા નલગા, ઇતિનેમેં એક ઔર આવાજ સુનાઇદી, કે મેં હું તેરા ઔર સબકા પરવરદીગાર. હજરત **મુસા** અલે,કા દિલ ધડકને લગા, મગર ફીર મુસતકીલ હોકર લાઠી હાથમેં લેકર ખડે હોગયે, જનાબે બારીસે ઇરશાદ હુવા, કે મે તેરા **પરવરદીગાર** હું, ઔર તુ એક પાક મેદાનમેં હે, જીસકા નામ **તુઆ** હે, અપની જુતીઆં ઉતાર ડાલ, ફીર હજરત **મુસા** અલે,કો નુબુવતકા ખીલઅત મરહમત કીયા, ઔર મારેફતકે નુરસે ઉનકો દિલકો રોશન કરકે ફરમાયા, કે મેંને તુઝે પસંદ કીયા, જો તેરેપાસ વહી ભેજું વોહ સુન, ઉસકે બાદ ઉનસે પુછા, કે યે અય **મુસા** અલે, તેરે હાથમેં કયા હે, તુ કહા મેરી લાઠી હે, ઇસપર મેં તકીયા કરતા હું, ઔર બકરીયોંકે વાસતે પત્તે ઝાડતા હું, ઔર ઇસસે ઔર બહોતસે કામ નીકલતે હેં, ફરમાયા ઇસે ફેંકદે, જોંહી હજરત **મુસા** અલે,ને ઉસે ડાલ દીયા, વોહ એક હેબતનાક અઝદહા બનકર હરતરફ હરકત કરને લગા, હજરત **મુસા** અલે, ડરગયે, ઉસી વક્ત હુકમ હુવા, કે ઉસે પકડલે, ઔર ખોફ નકર, હજરત **મુસા** અલે,ને સંભલકર ઉસે પકડલીયા,

વોહ બદસ્તુર લાકડી હોગઇ, ફીર ઉનકો દુસરા મોઅજેઝા ઇનાયત કીયાં, ઓર ફરમાયા, કે અપને ગીરેબાનમેં હાથ ડાલકર બાહેર નીકાલ. હજરત **મુસા** અલે,ને ગીરેબાનમેં હાથ ડાલકર જોંહી બાહેર નીકાલા, ઉસકી રોશની આફતાબકે નુરપર ગાલેબ હુઈ, ઓર યેહી મોઅજેઝા અરબીમેં *યદ બેઝા કેહલાતા હે.

જબ હજરત **મુસા** અલે,કો દોનોં મોઅજેજે મરહમત હે ચુકે, તો ઉનકો ફીરઓનકે પાસ જાને ઓર ઉસકી હિદાયત કરનેકા હુકમ હુવા, હજરત **મુસા** અલે,ને દરખાસ્ત કી, કે મેરા ભાઈ **હારૂન** અલે,ભી ઇસ અમ્રમેં મેરા શરીક હો, યે અર્ઝ કુબુલ હુઈ, ઓર ઇરશાદ હુવા, કે તુમ દોનો ભાઈ ફીરઓનકે પાસ જાઓ, ઓર ઉસસે નર્મ કલામીસે પેશ આઓ, ઓર કહો, કે બની ઇસરાઇલપર ઝુલ્મ નકર, ઓર દીને હક ઇખ્તયાર કર.

ઇધરતો હજરત **મુસા** અલે, મીસરકી તરફ રવાના હુયે, ઉધર **અલ્લાહ તઆલાને** હજરત **હારૂન** અલે,પર વહી નાઝીલ કી, ઓર હજરત **મુસા** અલે,કે હાલસે મુફસ્સીલ ખબર દી, હજરત **હારૂન** અલે, **મીસરકે** બાહેર હજરત **મુસા** અલે, કે ઇસતેકબાલકો ગયે, ઓર ઉનકો સાથ લેકર શેહરમેં આયે, ફીર દોનો ફીરઓનકે પાસ ગયે, ફીરઓનને હજરત **મુસા** અલે, કો દેખતેહી પહેચાન લીયા,ઓર ઉનકા હાલ પુછને લગા.

હજરત **મુસા** અલે,ને કહા, **અલ્લાહ તઆલાને** મુઝે અપના રસુલ કરકે તેરી નસીહતકે વાસતે ભેજા હે, ઓર મેરે ભાઇ **હારૂન** અલે,કો ઇસ કામમેં મેરા શરીક કીયા હે, અબ તુ દીને હક ઇખત્યાર કર, ઓર બની ઇસરાલકો જીનપર તરેહ તરેહકે

*અરબીમેં યદ હાથકો ઓર બેઝા આફતાબકો કેહતે હેં.

ઝુલ્મ કરતા હે, મેરે સુપુર્દ કર, ફીર હજરત મુસા, અલે,ને અપને દોનો મોજેજે ઉસે દીખાયે, પેહલે અપની લાઠી હાથસે ફેંકી, વોહ ફેરન એક ખુંખાર અઝદહા બન ગયા, ફીરઓનપર ખોફ ગાલેબ હુવા, ઓર ફરીઆદ કરને લગા, કે અગર તુમ ઇસ બલાકો દફા કરોગે, તો મેં તુમહારી નુબુવત કુબુલ કરૂંગા, હજરત **મુસા** અલે,ને ઉસ અઝંદહાકે મોંહમેં હાથ ડાલ દીયા, વોહ ફેરન લાઠી હો ગઇ, ફીર ગીરેબાનમેં હાથ ડાલકર બાહેર નીકાલા, ઉસકી રોશનીસે સબકી આંખોંમેં ચકા ચોંદી આઇ, ઓર કોઇ ઉસકે દેખનેકી તાબ નલાસકા, સબને અમાન ચાહી, હજરત **મુસા** અલે,ને ફીર ગીરેબાનમેં હાથ ડાલા, વોહ જેસા થા, વેસાહી હોગયા, ફીરઓનને કહા, અબ તુમ અપને ઘર જાઓ, હમ ઇસ મુકદદમેમેં સલાહ કરકે કુછ તજવીજ કરેંગે, ફીર ઉસને અપની બીવી હજરત **આસયા** સે ઇસ અમ્રકા જીક્ર કીયા, ઉનહોંને જવાબ દીયા, કે કોઇ અકલમંદ એસી બડી નેઅમતકો ઝાયે નહીં કરતા હે, બેતવકકુફ ઇમાન લાઓ, ઉસકે બાદ **હામાન** બે સરો સામાનસે જો ઉસકા વઝીર થા, પુછા, વોહ બોલા તુ અબતક ઇજ્જતમેં શોહરયે આફાક થા, અબ અપની જીલ્લત મશહુર કરતા હે, ઇસ વક્ત તક લોગ તેરી ઇબાદત કરતેથે, અબ તુ ઓરોંકી મીલ્લત મંઝુર કરતા હે, **હામાન**કી ગુફતગુ સુનકર **ફીરઓન** બીફર ગયા, ઓર હજરત **મુસા** અલે,કી ફરમાં બરદારીસે ઇનકાર કીયા, મગર ઉસકી બીવી હજરત **આસયા** સિદક દીલસે ઈમાન લાઈ, ફીરઓનને ઉસ મઝલુમયે બે ગુનાહકો નીહાયત અઝાબસે શહીદ કીયા, અલાવા ઉસકે ઓર હજારોં આદમી હજરત **મુસા** અલે, પર ઇમાન લાયેથે, ઉનહેંભી તરેહ તરેહકી તકલીફેં દીં.

ઇસકે બાદ હજરત **મુસા** અલે, પર વહી નાજીલ હુઇ, કે તુ અપની કોમકો મીસરસે બાહેર લેજા, ઓર દરયાયે **નીલ પર** મુકામ કર, બની ઇસરાઇલને સફરકે સામાનકી તૈયારીકી, ઓર તમામ માલો અસબાબ ઓર અહલો ઇયાલકો હમરાહ લેકર આધી રાતકે વકત મીસરકે બાહેર નીકલે, સુબ્હોહી ફીરઓનકો ઇસ અમ્રકી ઇત્તીલા હુઇ ઉસને લશ્કર જમા કરનેકા હુકમ દીયા, ઓર ઉસીદીન બની ઇસરાઇલકા તઆકુબ કરના ચાહા, મગર ઉસરોજ કીસી ખાસ સબબસે તવકકુફ હોગયા, ઓર દુસરેદીન સારા લશ્કર લેકર હજરત **મુસા** અલે, કે પીછે રવાના હુવા. હજરત **મુસા** અલે, અપની કોમકે સાથ આગે આગે ઓર ફીરઓન અપને લશ્કર સમેત પીછે પીછે ચલા જાતાથા. જબ દરિયા કરીબ આયા, તો ઉસ વક્ત હજરત **મુસા** અલે, પર વહી નાજીલ હુઇ, કે તુ અપની લાઠી દરિયાપર માર, હજરત **મુસા** અલે,ને ફોરન દરિયાપર લાઠી મારી, **ખુદાકી** કુદરતસે દરિયા ફટ ગયા, ઓર ઉસમેં રસ્તા પેદા હો ગયા, હજરત **મુસા** અલે, તમામ બની ઇસરાઇલ સમેત દરિયામેં દાખેલ હુયે. ઓર થોડીસી દેરમેં ઉબુર કર ગયે. ફીરઓન જબ વહાં પોંહચા, તો દરિયાકા યે હાલ દેખકર હેબતકે મારે કાંપને લગા, ઓર ઇસ મોઅ્જેજેસે હેરતકે દરિયામેં ગર્ક હુવા, ચાહા કે મીસરકો ફીર જાઉં યા હજરત **મુસા** અલે,કી ઇતાઅત કરૂં, મગર હામાનને મના કીયા, ઓર આગે બરહનેકી તરગીબ દી, આખીર ઉસને અપના ઘોડા દરિયામેં ડાલ દીયા, ઓર તમામ લશ્કરને ઉસકી પેરવીકી, જબ છોટે બડે અદના આલા દરિયામેં દાખીલ હોચુકે, **કાદેરે હકીકી** કે હુકમસે પાનીકે અજ્જા મીલ ગયે, ઓર દરિયા જેસાથા વેસાહી હોગયા, ઓર સબ લોગ હલાક હુયે.

ફીર હજરત મુસા અલે,ને બની ઇસરાઇલમેંસે હજરત યુશેઅ અલે,કો ચોબીસ હજાર આદમીયોંકે સાથ મીસરકો ભેજા, ઉનહોંને વહાં જાકર કીબતીયોંમેંસે એક શખ્સ કો ઉનકી બાકી જમાઅતપર હાકેમ બનાયા, ઔર આપ હજરત મુસા અલે,કી પાસ ચલે ગયે.

બની ઈસ્રાઇલને કઈ દફે હજરત મુસા અલે,સે કહાથા કે હમેં અલાહેદા શરીઅત ચાહીયે, જીસકે મુવાફીક હમ અમલ કીયા કરેં, ઔર ખુદાકી રઝામંદી ઔર ખુશનુદી હમેં હાસીલ હો, ઉનકી ખ્વાહીશકે મુવાફીક હજરત મુસા અલે,ને જનાબે ઈલાહીમેં દરખાસ્તકી, હુકમ હુવા કે કોહે તુર પર આ, ઔર વહાં આકર રોજે રખ, ઉસ વકત તેરા મતલબ હાસીલ હોગા, હજરત મુસા અલે,ને હજરત હારૂન અલે,કો અપના ખલીફા કીયા, ઔર આપ બની ઇસરાઇલમેંસે સત્તર આદમી હમરાહ લેકર કોહે તુરમેં ગોશા નશીન હુયે, ઔર રોજે રખને શુરૂ કીયે, અલ્લાહ તઆલાને ઉનહેં અપને કલામસે મુશર્રફ ફરમાયા, ઔર તવરેતકી દસ લોહેં ઇનાયત કીં.

ઇસકે બાદ હજરત મુસા અલે,ને બની ઈસ્રાઇલકો ફરમાયા, કે ખુદા તઆલાકા હુકમ હે, કે લશ્કર તૈયાર કરકે બયતુલ મુકદ્દસકો કોમે અમાલેકા કે હાથસે છુડાઓ, ઔર ઝાલેમોંકો વહાંસે દફા કરો, વોહ બયતુલ મુકદ્દસકી તરફ રવાના હુયે, મગર ફીર ઉનહોંને ઇસ અમ્રમેં પેહલુ તહી કી, ઔર હજરત મુસા અલે,ને હરચંદ સમઝાયા, કુછ કામ નઆયા, આખીર વોહ એક જંગલમેં સરાસીમા વ હયરાન હુયે, ઔરં અઝાબે ઈલાહી ઉનપર નાજીલ હુવા, હજરત મુસા અલે,ને ઉનકા યે

હાલ દેખકર બહોત રંજ કીયા, ઔર ઉનકે વાસતે **ખુદા તઆલાસે** દુઆકી, ઇરશાદ હુવા, કે એસે ફાસેકોંકે વાસતે ગમગીન નહો, જબ ઉનકે પાસ ખર્ચ તમામ હુવા, ઔર જખીરા નરહા, તો હજરત **મુસા** અલે,સે ભુખકી ફરીયાદો જારી કરને લગે. હજરત **મુસા** અલે,ને જનાબે **ઈલાહીમેં** અર્ઝકી, તબ એહસાને **ઈલાહી**કા ખાન ઇસતરેહસે મુકરર હુવા, કે રાતકે વક્ત ધનીયેકેસે દાને બર્ફસે સુફેદ ઔર શહેદસે શીરીં દરખ્તોંપર નાજીલ હોતે, ઔર અસરકે વક્ત ભુને હુયે પરીંદે ઉતરતે, ચુનાંચે **કુરઆનમેં** જો લીખ્ખા હે! કે બની ઇસ્રાઇલપર **મન** ઔર **સલવા** નાજીલ હુવા, ઉસસે યેહી દોનો કીસમકી ચીજેં મુરાદ હેં, અલાવા ઇસકે બની ઇસ્રાઇલકે વાસતે પાનીકી યે સબીલ ઠેરી, કે હજરત **મુસા** અલે,કા જબ મુકામ હોતા, તો વોહ અપની લાઠી એક પથ્થરપર મારતે, ઔર બારા **સીબતોંકે** વાસતે આબે શીરીંકે બારા ચશમે પેદા હોજાતે. બાવજુદ ઇસકે બની ઇસ્રાઇલિ અપની તમેઅ નફસાની ઔર કુફરાને નેઅમતસે બાજ ન આયે, ઔર હજરત **મુસા** અલે,સેં કહા કે રાત દીન ઇનિચીજોંસે હમારે મોંહકા મઝા બેમઝા હોગયા, હમસેતો એક કીસમકે ખાનેપર સબ્ર નહીં હોસકતા, તુમ દુઆ કરો, કે **અલ્લાહ તઆલા** હમેં મસુરકી દાલ, પ્યાજ, લહસન, ઔર સાગ દેવે, **અલ્લાહ તઆલાકો** ઉનકી યે બાતેં નાપસંદ આઈ, ઔર ચાલીસ બર્સકે અરસેમેં સબકો તબાહ કરદીયા, ઉનમેંસે સીર્ફ દો શખ્સ હજરત **યુશેઅ** અલે, ઔર હજરત **કાલબ** અલે, બાકી રહે, જો આખિરકો નબી હુયે, મગર ઇસ અરસેમેં જીતને હલાક હુયે, **ખુદાતઆલાને** ઉતનેહી ઉનકી નસલસે પેદા કરદીયે.

સીયરકી કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે જબ હજરત **મુસા** અલે, **મીસરપર** ગાલેબ હુયે, ઓ **ક્બતી** હલાક હુયે, તો વોહ મજલીસમેં અકસર વાઅઝો નસીહત કરતેથે, એકરોજ ઉનહોંને **ખુદા તઆલાસે** સુવાલ કીયા, કે **ઈલાહી** અગર તેરે બંદોંમેં કોઈ મુઝસે જીયાદા આલીમ હો, તો મુઝે બતા કે મેં ઉસસે ફાયેદા હાસીલ કરૂં, **હકતઆલાને** વહી નાજીલ કી, કે મેરા એક બંદા તુઝસેભી જીયાદા આલીમ હે, મેંને અપને ઈલ્મકે રાજ ઉસકે સીનેમેં જમા કીયે હેં, વોહ દરિયાકે કનારેપર તુઝે મીલેગા. હજરત **મુસા** અલે, ***મજમઉલબહરેનકી** તરફ રવાના હુયે, ઓર વહાં હજરત **ખીઝરસે** ઉનકી મુલાકાત હુઇ. હજરત **ખીઝરને** પુછા, કયુંકર આના હુવા ? હજરત **મુસા** અલે,ને કહા, કે ઇસ સફરસે મેરા મકસદ યેહે, કે ચંદરોજ તુમહારી સોહબતમેં રહું, ઓર **ખુદાને** જો ઇલ્મ તુમહેં અતા કીયાહે, મેંભી સીખું, હજરત **ખીઝરને** કહા, મેરી રફાકત મુશકીલહે, કયુંકે શાયદ મેં ઈલ્મે બાતેનીસે કોઇ એસા કામ કરૂં, કે ઝાહેર ઉસકા શરારત ઓર કરાહત હો, ઓર અંજામ ઉસકા ખેરીયત ઓર કરામત હો, ઓર તુમ બેપુછે નરેહ સકો. હજરત **મુસા** અલે,ને ઉનકી દીલજમઇ કરદી, કે મેં તુમહારે હુકમકી તામીલ કરૂંગા. ઓર દોનો એક કિસ્તીમેં બેઠકર વહાંસે રવાના હુયે, હજરત **ખીઝર** અલે,ને કિસ્તીકે દોતીન તખતે તોડકર દરિયામેં

***મજમઉલ બહરેનસે** વોહ મુકામ મુરાદહે, જહાં ફારસ ઓર રૂમકે સમંદર મીલતેહેં, મગર બાઝકા યે ખ્યાલહે, કે હજરત **મુસા** અલે, ઓર હજરત **ખીઝર** અલે,કા મીલનાહી ઇલ્મકે દો દરિયાયોંકા મીલનાથા, ઇસ સબબસેં ઉનકે મીલનેકી જઘાકો મજમઉલ બહરેન તસવ્વુર કીયા.

ફેંક દીયે, ઓર કિશ્તીવાલોંસે કહા, જલ્દ અપની કિશ્તીકા બંદોબસ્ત કરો, નહીંતો ડુબ જાયેગી, યે દેખકર હજરત મુસા અલે, બોલ ઉઠેકે એસી મઝબુત કિશ્તીકો બેકાર કરદેના ઓર ઇતને લોગોંકે ડુબનેકા ખ્યાલ નરખના નીહાયત ઝુલ્મ ઓર ખીલાફે શરેઅ હે. હજરત ખીઝર અલે,ને જવાબ દીયા, મેંને તુમસે નકહાથા,કે તુમ મેરે સાથ સબ્ર નકરસકોગે. હજરત મુસા અલે,ને ઉજ્ર કીયા, કે મેંને ભુલકર યે બાત કેહદીથી, આઇંદા એસા નહોગા, જબ દોનો કિશ્તીસે ઉતરે, ઓર શેહરકે પાસ પહોંચે, વહાં કઇ લડકે ખેલ રહેથે, હજરત ખીઝર અલે,ને ઉનમેંસે એક ખુબસુરત લડકેકો પકડકર જમીનપર ડાલ દીયા, ઓર ઉસકા ગલા છુરીસે કાટડાલા, હજરત મુસા અલે,ને કહા, તુમને યે કયા ગઝબ કીયા ? બે ગુનાહકા કત્લ કરના કીસ મજહબમેં રવાહે, હજરત ખીઝર અલે, બોલે, મેં પેહલેહી કેહ ચુકાથા, કે તુમસે સબ્ર નહીં હોસકનેકા. હજરત મુસા અલે,ને ઉજ્ર કીયા, ઓર કહા, અગર અબકી દફે બોલું, તો મેરા સાથ છોડ દેના, ઇસ ગુફ્તગુકે બાદ આગે ચલે, રાતકો એક ગાઊંમેં પોંહચે, સરદીકા મોસીમ થા, ગાઊંવાલોંકે હાં મેહમાન રેહના ચાહા, મગર ઉનહોંને યે અમ્ર મંઝુર ન કીયા, નાચાર દોનો ભુકે પ્યાસે પડ રહે, ઉસ બસ્તીમેં એક ઝુકી હુઇ દીવાર ગીરનેકોથી, સુબહોકો હજરત ખીઝર અલે,ને ઉસ દીવારકો બગેર ઉજરતકે દુરૂસ્ત કરદીયા, હજરત મુસા અલે,ને કહા, કે ઇસ ગાઊંકે લોગોંને તો યે બે મુરવ્વતીકી. કે મેહમાનનવાઝીકી રસ્મભી અદા નકી, ઓર તુમને ઉનકે સાથ યે સુલુક કીયા, મુનાસીબ તો યે થાકે, ઉનસે મજદુરી લેલેતે, ઓર ભુકકા ઇલાજ કરતે, હજરત ખીઝર અલે,ને કહા, અબ હમારા તુમહારા સાથ નહીં, યહાંસે ચલ દીજીયે,

મગર યે ફેઅલ જો બઝાહેર શરેઅકે ખીલાફ માલુમ હોતે હેં, ઉનકે સબબભી ગોશે દીલસે સુન લીજીયે, કિસ્તીકે તોડનેકા યે બાએસ હે, કે એક ઝાલીમ બાદશાહકે શેહરમેં વોહ કિસ્તી જાનેવાલીથી, ઓર વોહ બાદશાહ મઝબુત કિસ્તીયોંકો છીન લેતાથા, ઇસવાસતે મેંને ઉસ કિસ્તીકો એબદાર કરદીયા, કે ઉસ બાદશાહકે તસરરૂફસે મહફુઝ રહે. ઓર લડકેકે કત્લ કરનેકા યે સબબ હે, કે ઉસકે માબાપ નેકબખ્ત ઓર ઇમાનદાર થે, ઓર લડકેસે કુફ્ર ઓર નાફરમાની ઓર ફસાદકે સીવા કોઈ અમ્ર ઝુહુરમેં નઆતા, મેંને અંદેશા કીયા, કે ઉસકી બદીકા અસર માંબાપકો પહોંચેગા, ઇસ વાસતે ઉસે કત્લ કરડાલા, ઓર અબ **ખુદાતાલા** ઉસકે માંબાપકો ફરજંદ *સાલેહ ઇનાયત કરેગા. ઓર દીવારકે દુરૂસ્ત કરનેકા યે ફાયેદા હે, કે વોહ દીવાર દોયતીમ બચ્ચોંકી હે, ઓર ઉનકા બાપ નેકબખ્ત ઓર પરહેજગારથા, ઓર દીવારકે તલે ખજાના હે, અગર વોહ દીવાર અબ ગીરપડતી, તો દોનો યતીમ ખજાનેસે મહરૂમ રેહજાતે, ઇસિવાસતે ઇલિહામે ઇલાહીકે મુવાફીક મેંને ઉસ દીવારકો બનાદીયા, કે અગર લડકોંકે બાલેગ હોનેકે બાદ ગીર પડેગી, તો ખજાના ઉનકે હાથ લગજાયેગા, યે સુનકર હજરત **મુસા** અલે, વહાંસે રૂખસત હુયે. •

જબ હજરત **મુસા** અલે,કી વફાતકા જમાના નજદીક આયા, તો ઉનહોંને હજરત **યુશેઅ** અલે,કો અપના ખલીફા બનાયા, ઓર કાતેબોંકો જમા કરકે **તવરેત**કે નુસખે લીખવાયે, ઓર એક નુસખા અપને હાથસે લીખકર હજરત **જીબ્રાઈલ** અલે,સે ઉસકા

---

*કેહતે હેં,કે ઉસ લડકેકે માંબાપકે હાં એક બેટી હુઇ, ઓર ઉસકા નિકાહ કીસી પેગંબરસે હુવા, ઓર દોનોસે એક ઓર પેગંબર પેદા હુવા, ઓર વોહ અપની કોમકો રાહે રાસ્તપર લાયા.

મુકાબેલા કીયા, ફીર બાકી નુસખે ઉસ નુસખેસે મુકાબેલા કરકે **અસબાત**કો તકસીમ કીયે, ઓર એકસો બીસ બર્સકી ઉમ્રમેં ઇસ દુનિયાસે રેહલતકી, ચુંકે હજરત **મુસા** અલે,કો નુરે **ઈલાહી**કી તજલ્લી હુઇથી, ઓર ઉનહોંને **ખુદાતઆલા**સે કલામ કીયાથા, ઇસિવાસતે ઉનકા લકબ **કલીમુલ્લાહ** હે.

હજરત ઇલયાસ અલે,

જબ બની ઇસરાઇલકી સલતનત મુલ્કે **શામ**મેં મુતફરરેક હોગઇ, ઓર ઉનહોંને **તવરેત**કે એહકામપર બિલકુલ અમલ નકીયા, બલકે બુતપરસ્તી ઓર ગુમરાહી ઇખિતીયારકી, તો **અલ્લાહ તઆલા**ને હજરત **ઈલયાસ** અલે,કો પેગંબર કરકે ભેજા, ઉનહોંને હજરત **મુસા** અલે,કી શરીઅત ઓર **તવરેત**કે મસાયેલપર અમલ કરનેકી તાકીદ કી, બની ઇસરાઇલ અપને અફઆલસે બાજ નઆયે, બલકે હજરત **ઈલિયાસ** અલે,કે મારનેકે દરપય હુયે. ઇસવાસતે હજરત **ઈલયાસ** અલે, પહાડપર ચલે ગયે. ઓર આઠ બાર્સતક વહીં રહે, શેહરે **બાઅલબક**કે બાદશાહને ઉનકે કત્લ કરનેકો બહોતસે આદમી ભેજે, મગર **ખુદાતઆલા**ને આગ બરસાકર ઉનહેં હલાક કરદીયા. ફીર હજરત **ઇલયાસ** અલે, પોશીદા હોકર મીસકીનોં ઓર બેવા ઓરતોંકે ઘરોંમેં અવકાત બસર કરતે રહે, ઓર જીસકે ઘર જાતે, **ખુદા**કી કુદરતસે ઉસકે હાં સરસબ્જી ઓર ખુશહાલી ઝાહેર હોતી,

ઇન્તેકાકન એક રોજ હજરત યસઆ અલે, ઇબ્ને અખતુબકે ઘર આયે, ઉનકી માં બહોત બીમારથી, હજરત ઇલયાસ અલે,કી બરકતસે અછ્છી હોગઇ. ફીર હજરત યસઆ અલે,ને ઉનકી રફાકત ઇખત્યારકી, ઓર દોનોને અપની કોમમેં આકર હીદાયત કરની શુરૂકી, ઉસકે બાદ હજરત ઇલયાસ અલે, અપને રફીક હજરત યસઆ અલે, કે સાથ પહાડમેં ગયે, ઓર વહાં એક સજ્જાહુવા તેજ રફતાર ઘોડા નમુદાર હુવા, હજરત ઇલિયાસ અલે,ને હજરત યસઆ અલે, કો અપના ખલીફા બનાયા, ઓર ઘોડેકી રીકાબમેં પાઉં રખ ચાદર મોંહપર ડાલ લોગોંકી નઝરસે ગાયેબ હો ગયે, ઓર અબભી હજરત ખીઝર અલે,કી તરેહ દુનિયામેં મવજુદ હેં. ચુનાંચે કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે ચાર શખ્સ હાલતે હયાતમેં હેં, હજરત ઇદ્રીસ અલે, ઓર હજરત ઇસા અલે, આસમાનપર ઓર હજરત ખીઝર અલે, ઓર હજરત ઇલયાસ અલે, જમીનપર.

હજરત યસઆ અલે,

હજરત યસઆ અલે, બની ઇસરાઇલપર તવરેત પરહતે રહે, ઓર હજરત મુસા અલે,કી શરીઅત સીખાનેમેં બહોત કોશીશ કરતે રહે, બની ઇસરાઇલ કભી ઉનકી મુતાબેઅત કરતથે, ઓર કભી મુખાલેફત, આખેરૂલ અમર ઇસ દુનિયાસે કુચ કર ગયે.

હજરત શમુયલ અલે,

જબ હજરત **શમુયલ** અલે,કો નુબુવત અતા હુઇ, ઔર વોહ વઅઝો નસીહતમેં મસરૂફ હુયે, તો બની ઇસરાઇલ ઇમાન લાયે, ઔર ઉનહોંને હજરત **શમુયલ** અલે, કે પાસ આકર દરખાસ્તકી, કે હમેં કોમે અમાલેકાસે લડના ઝુરૂર હે, તુમ હમારે વાસતે એક બાદશાહ મુકરર કરદો, ઉસ જમાનેમેં બની ઇસરાઇલમેંસે એક શખ્સ **તાલુત** નામી જીસે **સાઉલ**ભી કેહતેથે, સક્કા યા ચરવાહાથા, હજરત **શમુયલ** અલે,ને ફરમાયા, કે ખુદાતઆ**લાને** ઇસે તુમપર બાદશાહ કરકે ભેજાહે, ઉનહોંને પેહલેતો ઉસકી બાદશાહીસે કુછ ઉજર કીયા, મગર ફીર ઉસકે કારે નુમાયાં દેખકર બહોત ખુશનુદીસે ઉસકી ઇતાઅત ઇખ્તયારકી ઔર હજરત **શમુયલ** અલે, કે હુકમસે ઉસકે સાથ હોકર **જાલુત** નામી બાદશાહસે ઇંતેકામ લેને ચલે, જબ **જાલુતને** યે ખબર સુની, તો એકલાખ મર્દ શમશેરજન લેકર **તાલુતકે** મુકાબેલેકો આયા, **તાલુતકે** સાથ પેહલે તો બહોત આદમીથે, મગર ફીર સીર્ફ તીનંસો તેરા આદમી રેહ ગયેથે, **જાલુત** ઉસ થોડીસી જમાઅતકો દેખકર હંસને લગા, ઔર તનહા સવાર હોકર મેદાનમેં આયા, **તાલુતને** હુકમ દીયા, કે મેરી ફોજમેંસે જો શખ્સ ઇસકો મારેગા મેં અપની બેટીકા જો નીહાયત ખુબસુરત હે, ઉસસે નીકાહ કરદુંગા, ઔર અલાવા ઉસકે આધા મુલ્ક ઉસકે હવાલે કરદુંગા, આખીર હજરત **દાઉદ** અલે, જો યહુદાકી અવલાદમેંથે, મેદાને જંગમેં આયે, ઔર ઉનહોંને

જાલુતકો મારડાલા, જાલુતકા લશ્કર પરેશાન હોકર ભાગા, ઓર બની ઇસિરાલને ફતેહ પાઈ, ફીર તાલુતને અપની બેટીકા નીકાહ હજરત દાઉદ અલે,સે કરદીયા, ઓર આપ દો બરસ સલતનત કરકે શહીદ હુવા, ઓર બની ઇસરાલકી સલતનત દાઉદ અલે,કે કબઝેમેં આઈ.

હજરત દાઉદ અલે,

હજરત શમુયલ અલે, પેગંબર ઓર તાલુત બાદશાહકે બાદ નુબુવત ઓર સલતનત દોનો ચીજેં હજરત દાઉદ અલે,કો અતા હુઈ, જબ હજરત દાઉદ અલે,કી ખીલાફત મુસ્તકીલ હુઈ, તો ખુદાતઆલાને ઉનકો કીતાબે ઝબુર ઇનાયત કી, ઓર ઉસ સહીફેમેં વઅઝ ઓર હીકમત ઓર વઝીફે મુનદર્જ થે, અલ્લાહુતઆલાને હજરત દાઉદ અલે,કો એસી ખુશ આવાજી ઇનાયત કીથી, કે જીસવક્ત વોહ ઝબુર પરહા કરતેથે, વુહુશ વ તુયુર ઉનકે ગીર્દ જમાહોકર સુના કરતેથે, અલાવા ઉસકે ઉનકો યે મોજેઝા ઓર અતા કીયા, કે ઉનકે હાથમેં લોહા બગેર આગમેં રખને ઓર કુટને પીટનેકે મોમસા નર્મ હોજાતા થા, ઉસ મોજેઝેકે સબબસે હજરત દાઉદ અલે, લોહેકી જરહેં બનાયા, કરતે, ઓર બાવજુદ સરવતે સલતનતકે ઉસી કામકી ઉજરતસે અપના ખર્ચ કરતે, હજરત દાઉદ અલે,ને ચાલીસ બર્સ સલતનત કરકે સત્તર બર્સકી ઉમરમેં ઇંતેકાલ કીયા.

હજરત સુલેમાન અલે,

હજરત દાઉદ અલે,કે બાદ ઉનકે બેટે હજરત સુલેમાન અલે, બારા બરસકી ઉમ્રમેં તખ્તનશીન હુયે, યે બાદશાહભી સલતનત ઓર નુબુવતકે જામેઅથે ઓર હાકેમે હકીકીને ઉનકો ઇસ કદર હુકમ ઓર મુલ્ક અતા કીયાથા, કે એસા કિસીકો નસીબ નહીં હુવા, ચુનાંચે ઇનસાન ઓર વુહુશો તુયુર ઓર હવાકો ઉનકા ફરમાંબરદાર કીયા, ઓર ઇસી સબબસે વોહ એક જધાસે દુસરી જધા બહોત જલદીસે ચલે જાતેથે, હજરત દાઉદ અલે, ને અપની જીંદગીમેં બૈતુલ મુકદ્દસકી બુન્યાદ ડાલીથી, મગર હજરત સુલેમાન અલે,ને ઉસકી તામીર કામેલકી, ચુનાંચે ઉનહોંને સુફેદ સબ્જ ઓર જર્દ પથ્થેરોંસે મસજીદકી ચાર દીવારી બનવાઇ, ઓર ચાંદી સોના મોતી લાલ યાકુત ફીરોજા ઓર તરેહ તરેહકે જવાહેરે બેશ કીમત ઉસકી છતમેં જડવાયે, કે જીનકી ચમકસે વોહ ઇબાતખાના અંધેરી રાતમેં રોજે રોશનકી માનીંદ મુનવ્વર માલુમ હોતાથા, રુયે જમીનકે તમામ બાદશાહોંને હજરત સુલેમાન અલે,કી ઇતાઅત ઇખ્તયારકી, ઓર બલકેસ જો શેહરે સબાકી મલેકા, વોહભી હજરત સુલેમાન અલે,કે પાસ આઇ, ઓર ઇમાન લાઇ, ફીર હજરત સુલેમાન અલે,સે ઉસકા નીકાહ હો ગયા, યે બાદશાહ ચાલીસ બરસ સલતનત કરકે બાવન બરસકી ઉમ્રમેં દુનિયાસે રૂખસત હુયે, આસફ ઇબને બરખ્યા ઉનકા વજીર થા, વોહ બડા આકેલો સાહેબે તદબીર થા.

હજરત યુનુસ અલે,

હજરત **યુનુસ** અલે, મશહુર પેગંબરોંમેંસે હેં, ઓર **ખુદાતઆલાને** ઉનહેં શેહરે **નેનવે** કે લોગોંકી રાહબરીકે વાસતે ભેજા, હજરત **યુનુસ** અલે,ને ઉનહેં બુતપરસ્તીસે મના કીયા, ઓર દીને **મુસવીકી** હીદાયતકી, મગર વોહ લોગ અપની ગુમરાહીસે બાજ નઆયે, ઈસવાસતે હજરત **યુનુસ** અલે,ને ફરમાયાકે અગર તુમ તોબા ન કરોગે, તો તુમપર અજાબ નાજીલ હોગા, ઓર ખફા હોકર અપને અહલો ઇયાલ સમેત વહાંસે નીકલ ગયે, ઓર કીસી પહાડમેં મુકામ કીયા, ઉનકે જાનેકે બાદ શેહરવાલોંને બારગાહે **ઇલાહીમેં** રૂજુ કરકે બહોત અજજો નીયાજસે તોબાકી, હરએકને એશો આરામ છોડકર ટાટકે કપડે પેહને, ઓર સબકે સબ ખુદા પર ઇમાન લાયે, **અલ્લાહુ તઆલાને** રહમ ફરમાકર ઉનસે અજાબ દફા કરદીયા. હજરત **યુનુસ** અલે,કો ઇસ અમ્રકી મુતલક ઇત્તીલાઅ નહુઇ, ઓર વોહ કોમકા હાલ દરયાફ્ત કરનેકો શેહરકી તરફ મુતવજ્જા હુવે. રસતેમેં **શેતાનને** ઉનકો બેહકા દીયા,કે **નેનવે** વાલોંપર અજાબ નાજીલ નહીં હુવા, અગર તુમ વહાં જાઓગે, તો લોગ તુમહેં ઝુટલાઇંગે, ઇસિ સબબસે હજરત **યુનુસ** અલે, શેહર **નેનવેમેં** ન ગયે, બલકે દીલબરદાસ્તા હોકર કીસી ઓર સમતકો રવાના હુવે, ઓર દરિયાપર પહોંચકર એક કીશતીમેં હો બેઠે, ઇત્તેફાકન ચલતે ચલતે કીશતી દરિયામેં ઠહેર ગઈ, મલ્લાહને કહાકે ઇસ કીશ્તીમેં કોઈ બંદા અપને **ખુદાવંદસે** ભાગકર બેઠા હે, ઇસવા–

સતે કીસ્તી અટક રહી હે. ઓર હજરત યુનુસ અલે, પર ઉનકે જમાલો જલાલકે સબબસે ઇસ અમ્રકા ખ્યાલભી ન ગુજરા, મગર ઉનહોંને ખુદહી કહા, કે વોહ બંદા મેંહી હું, મુઝે દરિયામેં ફેંકદો, કીસ્તીવાલોંને બહોત ઊજર કીયા, અંજામકાર નાચાર હોકર ઉનકો દરિયામેં ડાલ દીયા, હુકમે ઈલાહીસે એક મછલી ઉનકો નીગલ ગઇ, ઉસવકત જનાબે બારીસે મછલીકો ઇરશાદ હુવા, કે હમને યુનુસ અલે, કો તેરે પેટકા લુકમા નહીં કીયાહે, બલકે તેરે પેટકો ઉસકા કેદખાના બનાયા હે, ખબરદાર ઉસે કુછ આસેબ ન પહોંચાઇયો. હજરત યુનુસ અલે, ખુદાકી કુદરતસે કુછ અરસેતક મછલીકે પેટમેં રહે, ઓર કાદરે મુતલકને અપની હિકમતસે હજરત યુનુસ અલે, કે વાસતે મછલીકા પેટ એસા શફ્ફાફ બનાદીયા, કે વોહ દરિયાકી અજીબો ગરીબ ચીજેં દેખતે, ઓર તસબીહો ઇસતીગફારમેં મશગુલ રેહતે. ફીર હાકેમે હકીકીકે હુકમસે મછલીને હજરત યુનુસ અલે,કો દરિયાકે કિનારેપર ઉગલદીયા, વહાં ફૌરન એક સબ્જ દરખ્ત પેદા હુવા, ઓર હજરત યુનુસ અલે,ને ઉસકે સાયેમેં આરામ પાયા, મગર ફીર વોહ દરખ્ત ખુશ્ક હો ગયા, ઓર હજરત યુનુસ અલે, પર શીદ્દતકી ધુપ પડી, ઇસ વાસતે હજરત યુનુસ અલે,કા દીલ ઉસ દરખતકે મુરઝાનેસે પઝમુરદા હુવા, ઉસી વકત હજરત જીબ્રાઈલ અલે, આયે, ઓર ખુદાકા પેગામ લાયે, કે અય યુનુસ અલે, તુઝે એક દરખ્તકે સુખનેસે ઇસકદર ગમહુવા, મુઝે અપની મખલુકકે તબાહ હોનેકી કયું ન ફીક્ર હોતી, હજરત યુનુસ અલે, ને તોબા વ ઇસ્તીગફારકી, ઓર અલ્લાહ તઆલાને ઉનહેં મુકરર ઉનકી કોમમેં ભેજા, લોગતો ઉનકે મુશતાકહી થે, સબને દેખતેહી ઉનકી બહોત

તાઝીમો તકરીમકી, ઓર ઇજજતો હુરમતસે શેહર નેનવેમેં લા-યે, ઉનકી બરકતસે ઉસ મુલ્કમેં આસુદગી ઓર ફરાગબાલી હો ગઇ, ઓર વોહ હુકમે ઇલાહીકે મુવાફીક દીનો શરીઅત-કી તાલીમમેં મસરૂફ હુયે, ઓર ઉમ્રભર હકકી ઇબાદત ઓર ખલ્કકી હિદાયતમેં રહે.

હજરત જકરીયા અલે,

હજરત જકરીયા અલે, ઇબ્ને બાજાન હજરત સુલેમાન અલે ઇબ્ને હજરત દાઉદ અલે,કી અવલાદસે થે, ઓર યે વોહી શખ્સ હેં જીનહોંને હજરત ઇસા અલે,કી માં હજરત મરીયમ બીનતે ઇમરાનકી પરવરીશ કીથી, હજરત મરીયમ રદી,ભી હજરત સુલેમાન અલે, ઇબ્ને હજરત દાઉદ અલે,કી નસલસેથીં, ઓર ઉનકી માંકા નામ હન્ના થા, ઓર હન્નાકી બહેનકા નિકાહ હજરત જકરીયા અલે,સે હુવાથા, તો ઇસ રીશતેસે હજરત જકરીયા અલે,કી બીબી હજરત મરીયમ રદી;કી ખાલા હુઇં, ઓર ઇસી બાએસ સે હજરત જકરીયા અલે, હજરત મરીયમકી પરવરીશકે કફીલ હુયે.

તવારીખકી કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે હજરત મરીયમ રદી, કીમાં હન્નાને નજર માનીથી, કે અગર ખુદાતઆલા મુઝે બેટા દેગા, તો મેં ઉસે દુનિયાકે કામોંસે આજાદ કરકે ખા-લેકકી ઇબાદતકે વાસતે બૈતુલ મુકદદસમેં રખુંગી, ઓર

વોહ વહાંકી ખીદમત કીયા કરેગા, ખુદાકી કુદરતસે ઉસે હમલ રહા, ઔર ઉસકા ખાવિંદ ઇમરાન ઉસે હાલતે હમલહીમેં છો ડકર મર ગયા, જબ હમલકે દીન પુરે હો ચુકે, તો ઉસકે હાં યેહી લડકી પેદા હુઇ, જીસકા નામ મરીયમ થા, અગરચે હન્નાકો ઉસ વકત કુછ રીક લાહેક હુઇ. ઔર ઉસને જનાબે બારીમેં અર્ઝકી, કે યે લડકી હે, ઔર લડકી બૈતુલ-મુકદ્દસકી ખીદમત કયા કરસકેગી? મગર ફીરભી ઉસે ઉલમાયે યહુદકે પાસ મસજીદમેં લાકર ખુદાકી નજર કરદીયા, ઉસ જમાનેમેં સબકે પેગંબર ઔર પેશવા હજરત જકરીયા અલે,થે ઔર ઉનપર હજરત મરીયમ રદી,કી પરવરીશ કરનેકા હકભીથા, વોહ હજરત મરીયમ રદી,કો ઉનકી ખાલા યાની અપની બીબી પાસ લે ગયે, ઔર વહાં ઉનહોંને પરવરીશ પાઈ.

જબ હજરત મરીયમ રદી, બડી હુઈ, તો હજરત જકરીયા અલે, ઉનકો મસજીદમેં લાયે, ઔર માબુદે હકીકીકી ઇબાદતકે વાસતે એક અલાહેદા હુજરેમેં બીઠા દીયા, ઔર વહાં હજરત જકરીયા અલે, કે સીવા ઉનકે પાસ કોઈ નજાતાથા.

હજરત જકરીયા અલે,કો અપને હાં બેટા હોનેકી બડી આરજુથી, ઔર વોહ બારગાહે ઈલાહીમેં ઇસ અમ્રકી દરખાસ્ત કીયા કરતેથે, હકતઆલાને ઉનકી દુઆ કુબુલ કી, ઔર હજરત જીબ્રાઈલ અલે,ને ઉનસે આકર કહા, કે ખુદાતઆલા તુમ્હેં એક બેટે યહયા નામીકી ખુશખબરી દેતાહે, જો ખુદાકે * કલમે યાની ઈસાકી તસદીક કરેગા, ઔર સરદાર ઔર નફસકુ

---

* યે મંઝમુન કુરઆને શરીફકી તીસરી સુરતકી ચોંતીસવીં આયતકા હે.

શ ઓર નબી હોગા, હજરત જકરીયા અલે,ને કહા, મેરે હાં કયુંકર બેટા પેદા હો સકતા હે, મેરી બીબી બાંઝ હે, ઓર મેં ઝઈફ હું, હજરત જીબ્રઈલ અલે.ને કહા, ખુદાતઆલા સબ શયપર કાદેર હે.

અલકિસ્સા હજરત જકરીયા અલે,કી બીવીકો હમલ રહા. ઓર ઇસ અમ્રકે કઇ મહીને બાદ યે ઇત્તેફાક હુવા, કે એકદીન હજરત મરીયમ રદી, અપની ખાલાકે હાં ગઈ, વહાં હુકમે ઇલાહીકે મુવાફીક હજરત જીબ્રઇલ અલે, ઉનકે પાસ આયે, હજરત મરીયમ રદી, ઉનહેં દેખકર શરમાઈ, હજરત જીબ્રઇલ અલે,ને કહા, મુઝસે કુછ અંદેશા નકરના ચાહીયે, મેં તુમહેં એક પાકીજા બેટા બખ્શને આયા હું. હજરત મરીયમ રદી, બોલીં, મેરે હાં બેટા કયુંકર પેદા હોગા, મુઝે આજતક કીસી મર્દને હાથ નહીં લગાયા, હજરત જીબ્રાઇલ અલે,ને કહા, ખુદાને ફરમાયા હે, કે મુઝે બગેર બાપકે બેટા પેદા કરના આસાન હે, ઉસકે બાદ હજરત જીબ્રઈલ અલે,ને હજરત મરીઅમ રદી,કે જીસ્મમેં હજરત ઈસા અલે,કી રૂહ ફુંક દી.

હજરત જકરીયા અલે,કે બેટે હજરત યહુયા અલે, હજરત ઈસા અલે,સે ચંદમહીને પેહલે પેદા હુયે, ઓર ફીર ખુદાકી કુદરતસે હજરત મરીયમ રદી,કે બેટે હજરત ઇસા અલે,કી પેદાયેશ હુઈ.

હઝરત યહયા અલે,

હજરત **યહુયા** અલે, અભી બચ્ચાહી થે, કે **ખુદાકી** ઈતાઅતમેં મેહનત ઓર મશક્કત કીયા કરતે, ઓર અકસર **બૈતુલ મુકદદસ**મેં જાકર ઇબાદતમેં મશગુલ હોતે, ઓર ગીરયા વ જારી કરતે, **અલ્લાહ તઆલા**ને હજરત **યહુયા** અલે,કો છોટીસી ઉમરમેં નુબુવત અતાકી, ઓર વોહ ખલ્કકો હિદાયત ઓર નસીહત કરને લગે, ઓર બહોતસે લોગોંકો દીને હકપર લાયે.

હજરત **યહુયા** અલે,કે વક્તમેં યહુદીયોંકે હાકેમને જીસકા લકબ **હુરદોસ** થા, એક લડકીસે નિકાહ કરના ચાહા, ઓર વોહ, લડકી એસી કરીબ રિશ્તેદાર થી, કે શરેઅકે મુવાફીક દોનોકા નિકાહ નાજાયેઝ થા, ઇસવાસતે હજરત **યહુયા** અલે,ને ઉસ હાકેમકો નિકાહસે મના કીયા, યે અમર લડકી ઓર ઉસકી માંકી નારાઝીકા બાએસ હુવા, ઓર દોનો હજરત યહુયા અલે,કે કત્લકે દરપય હુઈ, ઓર **હુરદોસ**કો ઉનકી તરફસે બેહકાતી રહીં, આખિર એકરોજ **હુરદોસ**ને શરાબકી બદમસ્તીમેં ઉસ લડકીકે કેહનેસે હજરત **યહુયા** અલે,કો કત્લ કરવા ડાલા, ઓર વોહ તીસ બર્સકી ઉમ્રમેં શહીદ હુયે.

હજરત ઇસા અલે.

હજરત **ઇસા** અલે,ભી બડે પેગંબરોમેં શુમાર કીયે જાતે હેં, ઓર હજરત **મરીયમ** રદી,ભી ગુનાહસે બરી ઓર ખુદાકે

નજદીક બરગુજીદા થીં, ઓર હજરત ઈસા અલે,કા પેદા હોના મોઅજીજેસે ખાલી નથા, ચુનાંચે કુરાને શરીફમેં યે મઝમુન મુફસ્સીલ તોરપર વાકેઅ હે.

હજરત ઇસા અલે,કે મોઅજીજે ઇંજીલમેં બ્યાન કીયે ગયે હેં, ઉનકે સીવાયે ઓરભી બહોતસે મોઅજીજે કિતાબોંમેં મજકુર હેં.

હજરત ઇસા અલે, મુકામે બૈતુલ લહમમેં જો બૈતુલ મુકદ્દસકે પાસ એક ગાઉં હે, પેદા હુયે, હજરત મરીયમ રદી,કો પેહલેહીસે અંદેશા થા, કે અગર લોગ મુઝસે પુછેંગે, કે યે બચ્ચા કહાંસે લાઈ, તો મેં કયા જવાબ દુંગી? ચુનાંચે એસાહી હુવા, ઓર ઉનકી કોમકે આદમી ઉનકો તલાશ કરતે હુયે આ પહોંચે, ઓર પુછા, કે અય *હારૂનકી બહેન! તુને યે કયા કામ કીયા? ઓર યે બચ્ચા કહાંસે લાઇ? હજરત મરીયમ રદી,ને હજરત ઇસા અલે,કી તરફ ઇશારા કીયા, કે ઇસસે દરયાફત કરલો, ખુદાકી કુદરતસે હજરત ઇસા અલે, ઉસીવકત બોલ ઉઠે, કે મેં ખુદાકા બંદા હું, ઓર અલ્લાહ તઆલાને મુઝે કિતાબ દીહે, ઓર નુબુવત અતા કી હે, આખિર યે મોઅજીજા દેખકર ઉન લોગોંને હજરત મરીયમ રદી,કો છોડદીયા, ઓર ઉનકો બૈતુલ મુકદ્દસમેં લાયે, ઉસકે બાદ હજરત મરીયમ રદી, હજરત ઈસા અલે,કો લેકર મીસરકો ચલી ગઈ, ઓર બારા બર્સતક વહીં રહીં, ફીર મુલ્કે શામમેં આકર નાસેરામે ઠેરીં, ઓર હજરત ઇસા અલે, કરીબ તીસ બર્સકી ઉમ્રતક વહીં મુકીમ રહે. બાદઅજાં અલ્લાહ તઆલાને હજરત ઇસા અલે, પર વહી નાજીલ ફરમાઈ, ઓર ઉનકો ખલ્કકી રાહબરીકે વાસતે

---

*હારૂન અલે, મરીયમકે ભાઈકા નામ હે.

ઇરશાદ ફીયા, ઓર કિતાબે **ઇંજીલ** ઉનકો ઇનાયત કી, બાઝ કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે જબ હજરત **ઇસા** અલે,કી ઉમ્ર કરીબ તીસ બર્સકી હુઇ, તો વોહ નેહરે **અરૂનકી** તરફ ગયે, જીસકા નામ **શરીઆબી** હે, ઓર વહાં લોગોંકો હિદાયત કરકે **ખુદાકી** તરફ મુતવજ્જા કીયા, ઉસી નેહેરમેં હજરત **યહુયા** અલે, પેગંબરને દસ્તુરકે મુવાફિક હજરત **ઇસા** અલે,કો ગોતા દેકર અપને મુરીદોંમેં દાખેલ કીયાથા, ઓર ઉસ વક્ત હજરત **યહુયા** અલે,કી વફાતકા જમાના કરીબ થા.

જબ હજરત **ઇસા** અલે, વાઅજ ઓર નસીહતમેં મસરૂફ હુયે, તો ઉનહોંને અપની નુબુવતકી તસદીકકે વાસતે ખલકુલ્લાકો મોજીજે દીખાયે, ચુનાંચે મુરદેકો જીંદા કરના, મટ્ટીકા પરીંદા બનાકર ઉસમેં રૂહડાલના, અંધોં ઓર જુજામીયોંકો શિફાદેના, પાની પર ચલના, ઓર બહોતસે મોજીજે જો **અલ્લાહ તઆલાને** ઉનકો અતા કીયે થે, લોગોંકે સામને ઝાહેર કીયે.

હજરત **ઇસા** અલે,કે બડે મુસાહેબ ઓર મદદગાર બારા આદમી થે, જો ***હવારી** કેહલાતે હેં, ઓર યે લોગ અકસર ઉનકે સાથ રેહતે થે, ઓર હર અમરમેં ઉનકી ઇતાઅત કરતે થે, એકરોજ સફરમેં ઉનહોંને હજરત **ઇસા** અલે,સે એક આસમાની ખાનકી દરખાસ્ત કી, હજરત **ઈસા** અલે,ને નમાજકી દો રકાતેં પરહકર **ખુદાતઆલાસે** ઇસ અમરકા સુવાલ કીયા, જનાબે બારીમેં ઉનકી દુઆ કુબુલ હુઇ, ઓર આસમાનસે એક ખાન જીસમેં કીસમ કીસમકે ખાને રખ્ખે હુયેથે, નાજીલ હુવા,

---

***હવારી** લુગતે અરબીમેં દોસ્ત ઓર મદદગાર ઓર ધોબીકો કેહતે હેં.

સબ લોગોંને ઉસ ખાનમેંસે ખાના ખાયા, ઔર લજીજ ચીજોંસે મઝા ઉઠાયા, ઉસકે બાદ કુછ અરસેતક બદસ્તુર ખાન ઉતરતા રહા, ઔર લોગોંકા પેટ તરેહ તરેહકી નેઅમતોંસે ભરતા રહા, મગર ફીર ગુમરાહોંકા ફીરકા શક ઔર કુફ્રાને નેઅમતકી તરફ માયેલ હુવા, ઇસવાસતે બજાયે ખાનકે ઉનપર અજાબ નાજીલ હુવા.

સીયરકી કિતાબોંમેં લીખ્ખા હે, કે હજરત **ઇસા** અલે,કે જમાનેમેં **યહુદીયોં**કા કોઇ હાકેમ બડા ગરદનકશ ઔર ઝાલીમ સરકશ થા, હજરત **ઇસા** અલે,ને ઉસે અપને દીનકી હિદાયત કી, મગર વોહ બાજ નઆયા, બલકે હજરત **ઇસા** અલે,કે કત્લ કરનેકે દરપય હુવા ઇસવાસતે હજરત **ઇસા** અલે, રૂપોશ હોગયે, ઔર ઉનહોંને અપને હવારીયોંકો બુલાકર વસીયતકી કે મેરેબાદ કબીલયે **કુરેશ**સે એક અરબી નબી પેદા હોગેં, તુમ અપની અવલાદકો નસલન બાદ નસલીન ઔર બતનન બાદ બતનીન વસીયત કરતે જાઓ, કે જો કોઇ ઉનકે વક્તમેં મવજુદ હો, ઉન પર ઇમાન લાવે, ઔર ઉનકા દીન ઇખતીયાર કરે, ઔર અલાવા ઇસકે ઔરભી બહોતસી નસીહતકી બાતેં ઉનકે રૂબરૂ બ્યાને કીં, બાદ અજાં ઉનકા એક હવારી જીસે **યહુદા અસખરયુતી** કેહતે થે, ઉનસે ફીર ગયા, ઔર ઉસને યહુદીયોંકે હાકેમપાસ જાકર કહા, કે અગર મેં **ઇસા** અલે,કા પતા બતાદું, તો તુમ મુઝે કયા ઇનઆમ દોગે, ઉસને કહા તીસ દીરહમ, યહુદા રાઝી હોગયા, ઔર ઉસને તીસ દીરહમ લેકર હજરત **ઇસા** અલે,કા પતા બતાદીયા, યહુદીલોગ તો હજરત **ઇસા** અલે,કે દુશમનહી થે, ઉનહોંને ઉનકો સુલીપર ચડહાનેકા મુસમમિમ ઇરાદા કીયા, હાકેમે મુતલકકે હુકમસે હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ફિરિસ્તા નાજીલ હુવે,

ઔર વોહ હજરત **ઇસા** અલે,કો આસમાનપર લેગયે, ઔર મુ-ખબેરકી શકલ બએનહી હજરત **ઇસા** અલે, કીસી બનગઇ, યહુદીલોગ ઉસે ઘસીટતે હુયે અપને હાકેમ પાસ લેગયે, ઔર રસ-તેમેં ઉસકી બહોત હકારત કરતે ગયે, કોઇ ઉસકે મોંહપર તમાચે મારતાથા, કોઇ સરપર કાંટે ફેંકતાથા, આપતો મુરદેકો જીંદા કરતે થે, હમસે અપનેતઈ ક્યું નહીં છુડા લેતે, યહુદાને હરચંદ કસમે ખાઈ, કે મેં **ઈસા** અલે, નહીં, હું મગર ઉનહોંને ઉસકી બાત તસલીમ નકી, ઔર કશાં કશાં અપને હાકેમ પાસ લેજાકર ઉસે સુલીપર ચડહા દીયા. ફીર હજરત **ઈસા** અલે,કે કીસી રિસ્તેદા-રને **પીલાતુસ**સે જો શાહે **રૂમ**કી તરફ્સે યહુદીયોંકા હાકેમ થા, ઉસકા જનાજા માંગકર એક કબ્રમેં દફ્ન કરદીયા.

ઇસમાઇલ અબુલફીદાને અપની અરબી તારીખમેં જી-સકા નામ **અલમુખ્તેસર–ફીઅખબારૂલ–બશર** હે લીખ્યા હે, કે ઇસ વાકેઅકે બાદ હજરત **ઇસા** અલે, આસમાનસે ઉતર કર અપની માં હજરત **મરીયમ** રદી,કે રૂબરૂ ઝાહેર હુયે, વોહ યહુદાકી કબ્રકો અપને બેટેકી કબ્ર સમઝકર વહાં બેઠીહુઇ રોરહી થીં. હજરત **ઇસા** અલે,ને કહા, મુઝે **ખુદાતઆલા**ને અપને પાસ બુલા લીયા હે, મેં અછછી તરેહ હું, દીલજમઇ રખ્ખો, ઔર મેરે હવારીયોંકો મેરે પાસ બુલા લાઓ, ઉનહોંને હવારીયોંકો ઇખીટટા કીયા, હજરત **ઇસા** અલે,ને ઉનસે કહા, તુમ રૂયેજમીન પર ફેલકર લોગોંકો હિદાયત કરો, ઔર **ઇંજીલ**કી મુનાદીકે વાસતે જુદા જુદા મુકામોંમેં જા-ઓ, યે કેહકર આસમાનકી તરફ ચલે ગયે, ઔર હવારી ઉનકે હુકમકે મુવાફીક અલાહેદા અલાહેદા હોગયે, ઇસકે બાદ **મત્તી**

લુકા મરકસ ઓર યુહન્નાને એક એક ઇંજીલ મુરત્તબ કી.

કિતાબોંમે મરકુમ હે, કે હજરત ઇસા અલે, હનુજ જીંદા હેં, ઓર જમીનપર દોબારા આનેવાલેહેં, ઓર કયામતકે આસારમેં લીખ્ખા હે, કે અવ્વલ નસારાકા ખુબ ગલબા હોગા, ફીર એક શખ્સ ઇમામ મેહદી નામીકી પેદાયેશ હોગી, ઓર વોહ મજહબે ઇસલામકો બડી રૌનક દેંગે, ઉસવક્ત એક કાફેર જીસકા નામ દજ્જાલ મશહુર હે, ઝાહેર હોકર તરેહ તરેહકે ફરેબોંસે લોગોંકો કુફ્રકી તરગીબ દેગા, ઓર ઉનસે અપની ઇતાઅત ઓર ઇબાદતકા ઇકરાર કરાના ચાહેગા, ઇસકે બાદ હજરત ઇસા અલે,ભી આસમાનસે ઉતરકર દીને-મોહંમદીમેં શામેલ હોંગે, ઓર હજરત ઇમામ-મેહદીકે સાથ મીલકર દજ્જાલ ઓર ઉસકે રફીકોકે દફાકરને ઓર મજહબે ઇસલામકે ફેલાનેમેં નીહાયત કોશીશ કરેંગે, યહાંતક કે સબલોગ દીનેમોહંમદી ઇખતીયાર કરેંગે ઓર ઇસલામકી કમાલ તરકકી ઓર રોનક હોગી, ફીર કુછ અરસેકે બાદ કયામતકા હંગામા બરપા હોગા.

હજરત ઇસા અલે, ઓર હજરત મોહંમદ-મુસતફા સલ, કે બીચમેં જો જમાના થા, ઉસમેં દીને-ઇસવી બજા ઓર દુરૂસ્ત રહા, ઓર બહોતસે ઇસાઇ ખુદાપરસ્ત ઓર હુસ્ને અમલ થે, ચુનાંચે અસહાબે કાહફ[1] ઓર ગડહેકે શહીદ[2]

---

૧ કાહફ અરબીમેં પહાડકે ગારકો કેહતે હેં, જો કે અસહાબે કાહફ એક પહાડ કે ગારમેં જાકર સોયે થે. ઇસ વાસતે ઈસ નામસે નામજદ હુયે, ઓર યે લોગ અસહાબે કાહફ વ રકીમ ભી કેહલાતે હેં, કયું કે રકીમ એક લોહકા નામ હે, જીસપર ઉનકા તમામ હાલ લીખ્ખા હુવાથા, ઓર ઉસે કીસી બાદશાહને ઉસ ગારપર લટકવા દીયા થા ઓર ઇંગ્રેજી કીતાબોમેં ઉનહેં સેવન સ્લીપર્સ [SEVEN SLEEPERS.] લીખ્ખા હે.

૨ ઉન લોગોંકો ઇંગ્રેજી કિતાબોંમેં માર્ટરર્સ ઓફ ધી કયુ [MARTYRS of the cawe.] લીખ્ખા હે.

ઓર **જરજીસ** [3] વગેરા કાબેલે તવકીર થે. **અસહાબે કાહફ** મુલ્કે **શામ**કે બાશિંદે ઓર મજહબકે ઇસાઇથે, **દકીયાનોસ** બાદશાહને જો કાફેર થા, ઉનહેં કત્લ કરના ચાહા, ઇસ સબબસે વોહ કીસી પહાડકે ગારમેં જાછુપે, ઓર એક કુત્તેને ઉનકે સાથ બહોત રફાકત કી, બલકે વોહી રસતા દીખાતા હુવા ઉનહેં ગાર તક લે પહોંચા, ફીર **અલ્લાહ તઆલાને** ઉનસબપર એસા ખાબ ગાલેબ કરદીયા, કે વોહ મુદ્દત તક ગારમેં સોતે રહે. ગડહેકે શહીદોંકી નિસબત યે લીખ્ખા હેકે, કોઇ કાફેર બાદશાહ ઇસાઇયોંસે બડી અદાવત રખતાથા, ઉસને એક ઇસાઇ લડકેકો જીસસે બડી બડી કરામતેં ઝાહેર હુઇથીં, શહીદ કીયા, કુછ આદમી ઉસકી કરામતેં દેખકર ઇમાન લાયે, બાદશાહ ઓર ઉસકે રફીકોંને જમીનપર લંબા ગડહા ખુદવાયા ઓર ઉસે આગસે ભરવા ઉન આદમીયોંકો વહાં ડલવા દીયા, યેહીલોગ ગડહેકે શહીદ હેં, ઓર બાદશાહ ઓર ઉનકે રફીક જીનહોંને ગડહા ખુદવાકર ઉન ઇસાઇયોંકો આગમેં ડલવાયાથા **અસહાબે** [1] **ઉખદુદ** કેહલાતે હેં, **જરજીસ**કા જીક્ર કિતાબોંમેં ઇસતરેહ પાયા જાતા હે, કે વોહ **રૂમ**મેં પેદા હુયેથે, ઓર **ફલસતાન**મેં રેહતે થે, ઉનહોંને **મોસલ** કે બાદશાહકો જો બુતપરસ્ત થા, દીને ઇસાઇકી હિદાયત કી, વોહ બાજ નઆયા બલકે **જરજીસ**સે બુતપરસ્તી કરાની ચાહી, **જરજીસ**ને નમાના બાદશાહને સીખેં ગર્મ કરકે ઉનકે બદનમેં ચુભોઇં, ઓર તરેહ તરેહકી સખ્ત તકલીફેં દીં, મગર ઇસ અમ્રમેં ઉનસે બડીબડી કરામતેં ઝાહેર હુઇં, ઓર વોહ અપને મજહબપર કાયેમ રહે.

---

3 સેંટ જયોર્જ (Saint GEORGE.)

1 ઉખદુદ અરબીમેં લંબે ગડહેકો કેહતે હેં.

હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ.

મશહુર તવારીખોંમેં લીખ્ખા હે, કે હજરત આદમ અલે,કે વક્તાસે હજરત અબુલ કાસીમ મોહંમદ મુસતફા સલ, કે જમાને તક જીતને નબી પેદા હુયે, વોહ અપની અપની ઉમ્મત સે હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ. કે અવસાફ બ્યાન કરતે રહે. ઓર ખુદા તઆલાને જો કિતાબેં પેગંબરોંપર નાજીલ કીં, ઉન સબમેં હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ, કી અલામતોં ઓર ફજીલતોંસે અંબીયાકો વાકેફ કીયા.

ખુદાવંદે કરીમને હજરત મોહંમદ સલ, કો હજરત નુહ અલે, કાસા સબ્ર, હજરત ઇબ્રાહીમ અલે, કીસી મેહમાન નવાજી હજરત યુસુફ અલે, કાસા હુસ્ન, હજરત યુનુસ અલે, કીસી ઇબાદત, ઓર અલા હાજલ કયાસ ઓર પેગંબરોંકી તમામ સીફતેં ઇનાયત કીથીં, ઓર જોજો અવસાફ હરએક નબીમેં અલાહેદા અલાહેદા થે, હજરત મોહંમદ સલ,કી જાતમેં સબ જમા હોગયેથે, બલકે હજરત મોહંમદ સલ; ઉન અવસાફમેંભી સબપર ગાલેબ થે. કયુંકે ઉનકા હુસ્ન હજરત યુસુફ અલે,કે હુસ્નસેભી જયાદા થા, હજરત મુસા અલે,ને કોહે તુર પર અલ્લાહ તઆલાસે કલામ કીયા, તો હજરત મોહંમદ સલ, ને મેઅરાજમેં ખલવતગાહે ખાસમેં જાકર ગુફતગુ કી, ઓર ઉનકો વોહ કુર્બ હાસેલ હુવા, કે કીસી ફિરિસ્તે યા નબીકો નહીં હુવા થા.

હજરત મોહંમદ સલ,કે મોજીજે નીહાયત કસરતસે લીખ્ખે હેં, ઓર વોહ તમામ પેગંબરોંકે સરદાર ઓર નબીએ આખરી

જજમાન હેં, ઓર અલાવા ઇન લકબોંકે ઉનકા લકબ સૈયદુલમુરસલીન ઓર ખાતેમુનનબીઇન ઓર ખેરૂલબશર બી હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ, હીસે મુરાદ હે, ઓર ઇસી સબબસે જહાં કહીં ઉનકા નામ લીયા જાવે દુરૂદ પઢનાં ચાહીએ.

હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ; સને ૫૬૯, ઈ. મેં જબકે ફારસકા બાદશાહ નોશેરવાન થા, શેહરે મક્કા મોઅઝઝમામેં પેદા હુવે, વોહ [1]કુરૈશ કે કબીલે ઓર હાશેમી ખાનદાનસે હેં, ઓર ચાહે-જમજમ કા એહતેમામ ઓર કાબએકા ઇતેઝામ ઉનકે હાં મવરૂસી ચલા આતાથા, હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ,કે વાલેદ અબદુલ્લા કઝાએ ઈલાહીસે ફોત હો ગયે થે, ઇસ વાસ્તે ઉનકી વાલેદાને ઉનકી પરવરીશમેં કોશીશ કી, ઓર જબ હજરત મોહંમદ સલ,કી ઉમર છે બરસકી હુઇ. તો ઉનકી વાલેદાબી ઇસ જહાંસે ઇંતેકાલ કર ગઇં, ઓર ઉનકે દાદા અબદુલમુતતલીબ જો હાશેમકે બેટે થે, ઉનકી પરવરીશ કરતે રહે, દો બરસકે બાદ વોહબી મરગયે, ઓર ઉનહોંને હજરત મોહંમદ સલ,કી તરબીયત અબુતાલેબકો જો અબદુલ્લાકે હકીકી બાઇ ઓર કોમે કુરેશમેંસે એક જબરદસ્ત સરદાર થે, સુપુર્દ કી, ઓર વોહ ઉનકો અપને ફરજંદસે જ્યાદા સમઝકર ખુબ તરેહ તરબીયત કરતે રહે.

---

૧ કુરૈશ એક શખસકા લકબ હૈ, જીસકી અવલાદકોબી કુરૈશ કેહતે હેં, ઓર અસલમેં કુરૈશ તસગીર હે, કુર્શકી. ઓર વોહ એક મછલીકા નામ હે, જો સબ મછલીયોંપર ગાલેબ હે, ઓર જો કે કબીલયેકુરેશ ઇજ્જત ઓર શરાફતમેં તમામ કબીલોંપર ગલબા ઓર ફવકીયત રખતા હે, ઇસ સબબસે વોહબી ઇસ નામસે મશહુર હુવા, ઓર બાઝ કિતાબોંમેં ઇસ અમરકી ઓરબી વજેહેં લીખખી હેં.

કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે જબ અલ્લાહ તઆલાને હજરત આદમ અલે,કો ઝાહેર કીયા, તો હજરત મોહંમદ સલ,કા નુર જો તમામ મખલુકાતસે પેહલે પેદા હુવાથા. ઉનકી પેશાનીમેં રખ્ખા, ફીર વોહ નુર હજરત શીસ અલે, પેગંબરકે હિસ્સેમેં આયા, બાદ અજાં હજરત નુહ અલે,કી પેશાનીમેં ચમકા, ઓર હજરત નુહ અલે,સે ઉનકે બેટે હજરત સામ અલે,કો ઇનાયત હુવા, ઇસીતરેહ નકલ કરતા હુવા હજરત ઈબ્રાહીમ અલે,કી પેશાનીમેં રોશન હુવા, ઓર હજરત ઈબ્રાહીમ અલે,સે હજરત ઈસમાઈલ અલે,કો મરહમત હુવા, ઓર હજરત ઈસમાઇલ અલે,કી અવલાદમેં મુંતકીલ હોતે હોતે અબદુલમુનાફકે ચેહરે પર રોનકઅફરોજ હુવા, ઓર ઉનસે હાશેમપર ઓર હાશેમસે અબદુલમુતલીબપર ઓર અબદુલમુતલીબસે હજરત મોહંમદ સલ,કે બાપ અબદુલ્લાપર નાજીલ હુવા.

જબ હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ, પેદા હુયે, તો તમામ બુત સરનીગું હોગયે, ઓર ફારસકા આતશખાના જો હજાર બરસસે કભી ન બુઝા થા, બિલકુલ બુઝ ગયા, ઓર ઇસી તરેહ ઓર બહોતસે અજીબ અમર ઝાહેર હુયે.

જબ હજરત મોહંમદ સલ,કી ઉમર બારા બર્સકી હુઈ, તો અબુતાલેબને જો તીજારતકે વાસ્તે મુલ્કે શામકી તરફ જાતેથે, ઉનકોબી અપને સાથ લીયા, ઓર કાફેલેવાલોંકે સાથ રવાના હુયે, જબ વોહ ઇસ સફરમેં શેહરે [1]બુસરાકે પાસ

---

૧ યે શેહર શામમેં વાકેઅ હે, ઓર યે વોહ બસરા નહીં હે, જો ઇરાકકા એક મશહુર શેહર હે.

પોંહચે, તો વહાં કીસી [૨]સોમએમેં **બહીરા** નામી એક [૩]**રાહેબ**સે ઉનકી મુલાકાત હુઇ, વોહ આસમાની સહીફાંસે ખુબ વાકેફ **થા**, હજરત **મોહંમદ** સલ,કો દેખતેહી ઉનકે આસારસે જાનગયા, કે યેહી **નબીએઆખરીજજમાન** હેં. ઓર **અબુતાલેબ**સે કહા, કે ઇસ લડકેમેં નુબુવતકી અલામતેં ઝાહેર હોતી હેં, તુમ ઇનહેં લેકર ઉલટે ચલે જાઓ, યહુદી ઇનકે દુશમન હેં, એસા નહો મારડાલેં, **અબુતાલેબ**ને રાહેબકી બાત માનલી, ઓર વહીં **બુસરા**મેં અપના માલ બેચકર ઉલટે **મકકએ મોઅઝ-ઝમા**કો ચલે ગયે.

ફીર હજરત **મોહંમદ** સલ,કી દીયાનત ઓર અમાનતકી બહોત શોહરત હુઈ, ઓર રફતા રફતા યે બાત હજરત **ખુદીજા** રદી, બીનતે **ખોલીદ** તક જો કોમે **કુરેશ**મેંસે બડી ઇજ્જતદાર ઓર દવલતમંદ અવરત થીં, પોંહચી, ઉનહોંને હજહત **મોહંમદ** સલ,સે કહા, કે આપ મેરી તરફસે મુલકે **શામ**કો તીજારતકે વાસતે જાઇયે, ઓર મેરે ગુલામ **મોયસસરા** નામીકો અપને સાથ લીજીયે, હજરત **મોહંમદ** સલ,ને મંઝુર કર લીયા, ઓર વોહ **મોયસસરા**કે સાથ મુલકે **શામ**કી તરફ રવાના હુયે, જબ **બહીરા** રાહેબકી મંઝીલમેં પહોંચે, તો વોહ આલમે ઉકબાકો રવાના હોગયા થા, ઓર **નસતુરા** નામી એક રાહેબ ઉસકી જગા મસનદ નશીન થા, ઉસેભી આસમાની કિતાબોંસે ખુબ વાકફીયત થી, ઓર વોહ **નબીયે આખરીજજમાન** કાભી

---

૨ નસારાકે ઇબાદત ખાનેકો અરબીમેં અકસર સોમઆ બોલતે હે
૩ નસારામેંસે જો શખ્સ પારસા હોકર ગોશાયેગુજીં હોતા હે, ઉસે અરબીમેં રાહેબ કેહતે હેં.

હાલ જાનતા થા, ઉસને **મોયસસરાસે** કહા, કે મેં મુદ્દતસે ઇસ જમાલકે દેખનેકા મુંતેઝરથા, આજ મેરી આરઝુ હાસિલ હુઇ, લેકીન તુઝે નસીહત કરતા હું, કે **શામકા** જાનેકા ઇરાદા નકર, ઓર ઇનકી ખીદમત અપની સઆદત સમઝકર ઇનહેં ઉલટા લેજા, ક્યું કે **શામકે** યહુદી ઇનકે દુશ્મન હેં, હજરત **મોહંમદ** સલ, **બુસરામેં** હજરત **ખુદીજા** રદી, કા માલ બેચકર **મોયસસરાકે** સાથ **મક્કે** કો રવાના હુવે ઓર ખુદ હજરત **ખુદીજા** રદી, કે પાસ જાકર માલકે બેચનેકા હાલ બ્યાન કીયા હજરત **ખુદીજા** રદી, ઉનસે બહોત ખુશ હુઈ, ઓર **મોયસસરાને** ઉનકી બડી તારીફ કી, ઓર ઉનકી કરામતોંકા હાલ હજરત **ખુદીજા** રદી,સે બ્યાન કીયા, ઓર કહા, કે અકસર દેખનેમેં આયા, કે ધુપકી શીદ્દતકે વક્ત દો ફિરીસ્તે હજરત **મોહંમદ** સલ,પર સાયા કરતે ચલતે થે, ઓર **નસતુરાકા** કલામભી જો કુછ સુન થા, ઉનકે રૂબરૂ નકલ કીયા.

ઇસકે બાદ હજરત **ખુદીજા** રદી,ને હજરત **મોહંમદ** સલ, સે નીકાહ કરના ચાહા, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,ને યે બાત મંઝુર કરલી, હરચંદ કોમે **કુરેશકે** ઓરભી અચ્છે અચ્છે સરદાર હજરત **ખુદીજા** રદી,કે હુસ્ન ઓર શરાફત ઓર માલકે સબબસે ઉનકે નીકાહકે ખાહાં થે, મગર ઉનહોંને હજરત **મોહંમદ** સલ, કો સબપર તરજીહ દી, ઇસ નીકાહકે વક્ત હજરત **મોહંમદ** સલ,કો પચીસવાં બર્સ થા, ઓર હજરત **ખુદીજા** રદી,કી ઉમર ચાલીસ સાલકી થી, ઓર ઇસસે પેહલે ઉનકે દો નીકાહ હોચુકે થે, ઓર અબ વોહ બેવા થીં,

હજરત **મોહંમદ** સલ, ઓર હજરત **ખુદીજા** રદી,મે

કમાલ ઇત્તેહાદ રહા, ઓર દોનો આપસમેં એક દુસરેસે બહોત શફકકત વ મોહબ્બત કરતે રહે, હજરત મોહંમદ સલ,કે હાં હજરત ખુદીજા રદી,સે ચાર બેટીયાં ઓર કઇ બેટે પેદા હુયે, મગર બેટોંને છોટીસી ઉમરમેં ઇસ જહાનસે ઇંતેકાલ કીયા, ઓર હજરત ખુદીજા રદી,કી જીંદગીમેં હજરત મોહંમદ સલ,ને દુસરા નીકાહ નહીં કીયા, લેકીન ફીર ઉનકે કઇ નીકાહ હુયે, ઓર આખેરકાર દસ બીવીયાં હોગઈ, ઉનમેંસે એકને હજરત મોહંમદ સલ,કી હયાતહીમેં વફાત પાઈ, ઓર નવ બાકી રહીં, અલાવા બરીં ઉનકે હાં કઇ લોંડીયાંભી થીં. હજરત ખુદીજા રદી, કે ઇંતેકાલકે બાદ હજરત મોહંમદ સલ,કી બીવીયોંમેંસે હજરત અબુબકર રદી,કી બેટી હજરત આયેશા રદી,કો સબપર તરજીહ થી.

જબ હજરત મોહંમદ સલ,કો પેંતીસવાં બરસ શુરૂ હુવા, તો કોમે કુરેશને અજ સરેનો કાઅબેકી તામીર કી, ઓર હજરત મોહંમદ સલ,ભી ઉસકે બનાનેમેં શરીક થે, ચુનાંચે ઉસ બિનાકે વક્ત હજરે અસવદ ઉનહોંને અપને હાથસે રખ્ખા થા, ઉસ તામીરમેં કીસી ખાસ સબબસે કાઅબેકા એક મગરેબી ટુકડા જીસે હતીમ કેહતે હેં, પેહલી બિનાસે બાહેર રેહગયા થા, લેકીન તવાફ કરતે વક્ત ઉસેભી શામેલ કર લેતે હેં.

બચપનહીસે હજરત મોહંમદ સલ,કી તબીઅત ગોરો ફીકકી તરફ માયેલ થી, ઓર ઉનકો તનહા બેઠકર ખુદાકા ધ્યાન કરના બહોત પસંદ થા, અંજામકાર ઉનકા યે દસ્તુર હોગયા, કે વોહ અપના તોશા લેકર કોહે હિરામેં જો મકકે કે કરીબ હે,

ચલે જાયા કરતે, ઓર વહાં કીસી ગારમેં બેઠકર મુદ્દત તક [1]મુરા કબેમેં રહા કરતે; જબ ઉનકી ઉમર ચાલીસ બર્સકી હુઈ, તા વોહ અપની આદતકે મુવાફેક કોહે હિરામેં જાકર [2]એતેકાફમેં મશગુલ હુવે, ઇતનેમેં હજરત જીબ્રાઇલ અલે, ફિરીશ્તે ઉનકે પાસ વહી લેકર આયે, ઓર કહા, કે અય મોહંમદ સલ, પરહ, હજરત મોહંમદ સલ,ને કહા કયા પરહું? ઉનહોને સુરયે [3]અલક બતાઇ, ઓર તીન દફે હજરત મોહંમદ સલ,કો અપને જીસ્મસે લગાકર ભીંચા, ઇસ અમલસે હજરત મોહંમદ સલ,કો તમામ ઇલ્મે [1]લદુન્ની હાસીલ હોગયા, ઓર ઉનહોંને હજરત જીબ્રાઇલ અલે,કી તાલીમકે મુવાફીક સુરયે અલક પરહી, ફીર હજરત જીબ્રાઇલ અલેં,ને વહાં એક પાનીકા ચશ્મા પેદા કીયા, ઓર હજરત મોહંમદ સલ,કો વુઝુ કરના બતાયા, ઓર નમાજકી દો રકાતેં પરહાઈ.

હજરત મોહંમદ સલ,ને યે હાલ હજરત ખુદીજાસે આ કર બયાન કીયા, ઉનહોંને કહા, મુઝે ઉમ્મીદ હે, કે આપ ઇસ ઉમ્મતકે નબી હો, યે કેહકર ઉનકો અપને ચચાકે બેટે વરકા ઇબ્ને નોફલકે પાસ લેગઈ, ઓર ઉસકે રૂબરૂ સારા જીક્ર કીયા, વરકા ઇબ્ને નોફલ આસમાની સહીફાંસે ખુબ આગાહ થા,

---

૧ ઈસતલાહમેં સબ ચીજોંકા ખ્યાલ છોડકર ખુદાકે ધ્યાન કરનેકો મુરાકેબા કેહતે હેં, ૨ ખુદાકે જીક્રકી નીયત કરકે મસજીદમેં કીસી મદ્દત અલાહેદા બેઠનેકો એતેકાફ બોલતે હેં, ૩ કુરાને મજીદકી ૯૬ સુરાકા નામ હે, ઓર સબસે પેહલે યેહી સુરત નાજીલ હુઈથી.

૧ ઇલ્મે લદુનની ઉસ ઇલ્મકો કેહતે હેં, જો અલ્લાહ તઆલા કીસી શખ્સકો બગેર ઉસકી મેહનત ઓર કોશીશકે અપને પાસસે અતા ફરમાયે.

ઓર **તવરેત** ઓર **ઈંજીલ**કા જબાને અરબીમેં તરજુમા કીયાં કરતા થા, અલાવા ઇસકે ઉસને બડે બડે યહુદી ઓર ઇસાઇ ફાઝેલોંસે હજરત **મોહંમદ** સલ,કી નુબુવતકી ખબર પાઇ થી, યે હાલ સુનકર બોલા, અય **મેહંમદ** સલ, તુમહેં મુબારક હો, **જીબ્રાઇલ** અલે, ફિરીસ્તે જો મુસા અલે, ઓર ઇસા અલે, ઓર પેગંબરોંપર નાજીલ હુવા કરતે થે, અબ તુમહારે પાસ વહી લેકર આયે, યકીન જાનો, કે તુમ **નબીયે આખરીજજમાન** હો, કુછ અરસેકે બાદ ફીર વહી નાજીલ હુઇ, ઓર મુતવાતેર આતી રહી, હજરત **જીબ્રાઇલ** અલે, ખુદાકે એહકામ હજરત **મોહંમદ** સલ,કે પાસ પહોંચાતે રહે, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ, લોગોં કો ખુદાકી ઇબાદત ઓર તવહીદકી તરફ તરગીબ દેતે રહે.

સબસે પેહલે હજરત **મોહંમદ** સલ,કી બીવી હજરત **ખુદીજા** રદી, ઇમાન લાઈ, ઓર ઇસી સબબસે હદીસે શરીફમેં ઉનકા બુજુર્ગ મરતબા લીખ્ખા હે, ઓર ચાર ઓરતોંકા મરતબા સબ ઓરતોંસે જ્યાદા હે, ફીરઓનકી બીવી હજરત **આસીયા** રદી, **ઈમરાન**કી બેટી હજરત **મરીયમ** રદી, જો હજરત **ઇસા** અલે,કી માં થીં, ઓર **ખુદીજા** રદી, બીનતે **ખોલીદ** હજરત સલ,કી બીવી ઓર **સૈયેદતુનનીસા** હજરત ફાતેમા રદી, યે ચારોંકો સબપર ફઝીલત હે.

હજરત **ખુદીજા** રદી,કે બાદ લડકોંમેં સબસે પેહલે હજરત **અલી** રદી, જો હજરત **મોહંમદ** સલ,કે ચચા **અબુતાલેબ** કે બેટે ઓર ઉમરમેં નવ બરસકે થે, મુસલમાન હુવે, ઓર જવાનોમેં હજરત **અબુબકર** રદી,ને જો **કબીલયે-કુરેશમેં** એક બડે શરીફ ઓર નામી આદમી થે, ઇસલામ ઇખ્તયાર કીયા,

ઉનકે બાદ હજરત **ઉસમાન** રદી, ઇબ્ને **અફ્ફાન અબ્દુર રહુમાન** રદી, **ઇબ્ને ઓફ સાઅદ** રદી, ઇબ્ને **અબીવિકાસ** જબીર રદી, **ઇબ્નુલ અવામ** ઓર **તલહા** રદી, ઇબ્ને **અબ્દુલ્લા** જો **કુરેશ**મેં બડે શરીફ ઓર મોઅજજ્જ સરદાર થે, મુસલમાન હુયે, ઓર ફીર ઓર લોગભી ઇસ દીનમેં શામેલ હોતે ગયે.

જબતક હજરત **મોહુંમદ** સલ. સીર્ફ ઇસ્લામકી ખુબી ઓર ભલાઇ બ્યાન કરતે રહે, ઓર બુતોંકી મજમ્મત ઓર બુરાઇકે દરપે ન હુયે, તબતક **દીને-ઇસ્લામ**કે મુખાલેફભી ઉનસે સખ્ત દુશ્મનીસે નપેશ આયે, ઓર તન્જસે કેહતે રહે, કે **અબ્દુલ મુતતલીબ**કા પોતા આસમાની ખબરેં દેતાહે, મગર જીસવક્ત હજરત **મોહુંમદ** સલ,ને ઉનકે ઝુટે માઅબુદોંકો ઇલ-જામ લગાયા, ઓર બુતોંકે એબ નીકાલને શુરૂ કીયે, ઉસવકતસે **કુરેશ**કે બુતપરસ્ત ઓર કબાયલે અરબકે બડે બડે સરદાર હજરત **મોહુંમદ** મુસતફા સલ, ઓર ઉનકે અસહાબકે દુશ્મન હોગયે, ઓર ઉનહોંને **મુસલમાનોં**કો તરેહ તરેહકી તકલીફ દેની શુરૂકી, ઉસ અરસેમેં હજરત **મોહુંમદ** સલ,કે ચચા. જીનકા નામ હ-જરત **હમઝા** રદી, થા, ઇમાન લાયે, ઓર ફીર હજરત **ઉમર** રદી, ઇબ્ને **ખત્તાબ**ને જો **કોમે-કુરેશ**મેંસે બડે શરીફ ઓર જબરદસ્ત સરદાર થે, ઇસલામ ઇખ્તયાર કીયા, ઇસ સબબસે **દીને-મોહુંમદી**કો જ્યાદા કુવ્વત હાસિલ હુઇ, હજરત **ઉમર** રદી, બહોત શુજાઅ ઓર જરરી ઓર આલીમ ઓર ફાઝિલ થે, ઓર **કુરેશ** લોગ બડે બડે કામોંમેં ઉનકી તરફ રજુ કરતે થે, ઓર એસે ઉમુરમેં ઉનકો અપના પેશવા જાનતે થે, ચુનાંચે

હજરત મોહંમદ સલ,કો દફા કરનેમેં જો ઉનહોંને મશવરા કીયાથા, ઉસમેંભી હજરત ઉમર રદી,હીકો સબસે મુકદદમ જાના થા, મગર વોહ અપની બહેનસે સુરયે [1]તાહા સુનકર બેતાબ હોગયે, ઓર બોલે, જીસ ખુદાકા યે કલામ હે, લાયેક નહીં હે, કે ઉસકી ઇબાદતમેં કુસુર કીયા જાયે, ઓર ફીલફોર [2]કલેમા પરહને લગે, ફીર ગરદનમેં તલવાર ડાલેં હુયે હજરત મોહંમદ સલ,કે પાસ ગયે, હજરત મોહંમદ સલ, ચાલીસ આદમીયોંકે સાથ સફાકે કરીબ કીસી મકાનમેં બેઠે હુયેથે, ઉનહોંને સહનતક હજરત ઉમર રદી,કા ઇસતેકબાલ કીયા, ઓર મોઆનકા કરકે કહા, અય ઉમર રદી, કીસ ઇરાદેસે આયે હો, કયા કયામત તક લડતેહી રહોગે? હજરત ઉમર રદી,ને જવાબ દીયા, અય રસુલુલ્લાહ મેં મુસલમાન હોને ઓર ખુદા ઓર ઉસકે નબી પર ઇમાન લાને આયા હું, યે સુનકર હજરત મોહંમદ સલ, બહોત ખુશ હુયે, ઓર હજરત ઉમર રદી, કલેમા પરહકર મુસલમાન હુયે, ઓર અહલે મજલીસને ઇસ બુલુંદ અવાજીસે તકબીર કહી, કે ઉસકા ગુલગુલા મકકેવાલોંકે કાનતક પોંહચા, ઉસકે બાદ હજરત ઉમર રદી,ને હજરત મોહંમદ સલ,સે કહા, યે બાત મુનાસેબ નહીં હે. કે [3]લાત ઓર મનાતકી તો ઝાહેર પરસતીશ હો, ઓર ઇસલામકા મજહબ પોશીદા રહે, આપ બેખટકે

---

૧ કુરઆને શરીફકી બીસવીં સુરતકા નામ હે, ૨ બાઝોંકા કોલ હે, કે એક દફે હજરત મોહંમદ સલ, નમાજ પરહા રહે થે, હજરત ઉમર રદી,ને ઉનકે પીછે ખડે હોકર કુરઆન સુના, ઓર ઇમાન લાયે.

૩ લાત ઓર મનાત બુતોંકે નામ હે.

બાહેર નીકલકર લોગોંકો હીદાયત કીજીયે, યે સુનકર હજરત મોહંમદ સલ; અપને અસહાબ સમેત ખાનયે કાબાકી તરફ ચલે, હજરત ઉમર રદી, નંગી તલવાર લીયે હુયે ઉન્કે આગે બડહે, જબ કુરેશને હજરત ઉમર રદી,કો દેખા, તો પુછા, તેરે પીછે ક્યા હે? ઉનહોંને કલેમા પરહા ઓર કહા હજરત મોહંમદ રસુલુલ્લાહ સલ, હેં, જો કોઇ તુમમેંસે બેજા હરકત કરેગા, તો યે તલવાર હે, ઓર ઉસકા ખુન હે, હજરત મોહંમદ સલ,ને ઉસરોજ દીલજમઇસે કાબએકા તવાફ કીયા, ઓર નમાજ આશકારા પરહી, ઓર ઇસલામકો બહોત કુવ્વત હાસીલ હુઇ, લીખ્ખા હે કે હજરત મોહંમદ સલ,ને ખુદા તઆલાસે દુઆ કીથી, કે ઇલાહી! ઉમર રદી, ઇબ્ને ખત્તાબ ઓર ઉમર ઇબ્ને હિશામ ઇબ્ને અબુજહલમેંસે જો શખ્સ તેરે નજદીક મહબુબ હો, ઉસસે ઇસલામકો ઇજજત દે, ચુનાંચે ઉમર રદી, ઇબ્ને ખત્તાબ મુસલમાન હોગયે, ઓર અબુજહલ હાલતે કુફ્રમેં *બદરકી લડાઇમેં મારા ગયા, ઉસવક્ત હજરત મોહંમદ સલ,ને કહા, ખુદાકા શુક્ર હે, કે ઇસ ઉમ્મતકા ફીરઓન મરગયા.

જબ કુરેશને હજરત મોહંમદ સલ,કે અસહાબપર બહોત ઝુલ્મ કીયા, તો ઉનમેંસે ચંદ આદમી હજરત મોહંમદ સલ,કે કેહનેકે મુવાફીક મકકેસે હીજરત કરકે હબશેમેં *નજાશી બાદશાહકે પાસ જો ઇસાઇ થા; ચલે ગયે, ઉસને ઇનકી બહોત ખાતેરદારી કી, ઓર મકાન ઉતરનેકો દીયા, મગર કુરેશનેભી

---

*બદર એક કુએંકા નામ હે, જો બદર ઇબને કુરેશને ખુદવાયા થા, ઓર વહાં ઉસી નામકા એક ગાજ઼ંભી હે.

*નજાશી હબશેકે બાદશાહોંકા લકબથા.

નજાશીકે પાસ અપને બડે બડે સરદાર ભેજે, ઓર ઉસસે હજરત મોહંમદ સલ,કે અસહાબકો માંગા, નજાશીને ઉનકી બાત પર કુછ તવજ્જો નકી, ઓર એક મુસલમાનભી ઉનકે હવાલે નકીયા, ફીર કુરેશને નજાશીકો કેહલા ભેજા, કે આપને ઉનકો અપને પાસ તો રખ્ખા હે, મગર ઉનસે યે દરયાફ્ત કીજીયે, કે યે હજરત ઇસા અલે,કે બાબમેં કયા કેહને હેં, નજાશીને ઉનસે યે બાત પુછી, મુસલમાનોંને જવાબ દીયા, કે જો ખુદા તઆલાને [1] કુરઆને પાકમેં હજરત ઇસા અલે, કે હકમેં ફરમાયા હે, વોહી હમભી કેહતે હેં, યાને હજરત ઇસા અલે, જો મરીયમ રદી, કે બેટે હેં, ખુદાકે રસુલ હેં, નજાશીને યે મઝમુન તસલીમ કીયા, અલકિસ્સા કુછ અરસેતક મુસલમાન વહાં રહે, ઓર ફીર ઉનમેંસે ચંદ આદમી મકકેમેં આગયે.

જબ હજરત મોહંમદ સલ,કી નુબુવતકો દસવાં સાલ શુરૂ હુવા, તો અબુતાલેબને ઇસ જહાંસે ઇંતેકાલ કીયા, ઓર ઉસી સાલમેં ઉનકી બીવી હજરત ખુદીજા રદી,ભી આલમે ઉકબાકો રવાના હુઈ, ઇન હાદેસોંસે હજરત મોહંમદ સલ,કો ગમપર ગમ હુવા, ઓર ઇસી સબબસે ઉસ બરસકો આમુલ હુજન યાની ગમકા સાલ કેહતે હેં.

હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ, હજકે મોસીમમેં કબાયલે અરબકે રૂબરૂ અચ્છી તરેહ ઝાહેર હોકર વાઅઝ ઓર નસીહત કીયા કરતે થે, ઓર હરએક કબીલેકી તરફ મુતવજ્જા હોકર કહા કરતે થે, કે અય લોગો, ખુદાકી ઇતાઅત કરો, ઓર ઉસે વાહેદ જાનો, ઓર અપને ઝુટે માઅબુદોંકી ઇબાદતસે બાજ આઓ,

---

1 ચોથી સુરતકી ૧૬૯ વીં આયતકા મઝમુન હે.

નબુવતકો ગ્યારહવાં સાલ શુરૂ હુવા, તો વોહ અપને દસ્તુ-રકે મુવાફીક અરબકે સામને લોગોંકી હીદાયતમેં મસરૂફ હુયે, ઇત્તેફાકન શેહરે *યસરબકે છે આદમી જો કબીલયે ખજરજસે થે, ઉસવક્ત હજરત મોહંમદ સલ,સે મીલે, ઉનહોંને પેહલે યહુદીયોંસે સુના થા, કે એક પેગંબર પેદા હોગા, ઓર ઉસકે ઝુહુરકા વક્ત નજદીક આયાહે, હજરત મોહંમદ સલ,કા કલામ સુનતેહી બહોત એતેકાદસે ઇમાન લાયે, ઓર ફીર યસરબમે જાકર ઉસ મજહબકી કેફીયત ઓર હજરત મોહંમદ સલ,કી હકીકત બ્યાન કી, ઓર દીને ઇસલામકી મદદ કરનેમેં સાઇ હુયે, ઓર ઇસી સબબસે યે લોગ ઓર ઓર મદીનેવાલે જીનહોંને હજરત મોહંમદ સલ,કી મદદ કીથી, અનસાર કેહલાતે હેં.

હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ,કી મેઅરાજકા બ્યાન કિતાબોંમેં ઇસતરેહ લિખ્ખા હે, કે નુબુવતકે બારહવેં સાલ એક રોજ રાતકે વક્ત હજરત જીબ્રાઇલ અલે;ને આકર હજરત મો-હંમદ સલ,કો ખાબસે જગાયા, હજરત ઉઠકર કાઅબેકી મસ-જીદમેં તશરીફ લેગયે, ઓર વુઝુ કરકે સાતબાર તવાફ કીયા, ફીર હજરત જીબ્રાઇલ અલે, એક બુરાક લાયે, ઓર હજરત મોહંમદ સલ,કો ઉસપર બીઠાકર પેહલે બયતુલમુકદદસકી તરફ લેગયે, વહાં ફિરિસ્તોંકી ફોજ હજરત મોહંમદ સલ,કે ઇસતેકબાલકો ખડી થી, સબને અદબસે સલામ કીયા, હજરત મોહંમદ સલ, બુરાકસે ઉતરે ઓર જીસ હલકેસે ઓર પેગંબર અપની સવારીકે જાનવર બાંધા કરતે થે, ઉસી હલકેસે બુરાકકો બાંધ દીયા, ઓર મસજીદમેં નમાજ પરહી. ફીર હજરત જીબ્રાઇલ

*યસરબ વોહી શેહર હે, જીસકો મદીના કેહતે હેં.

અલે, હજરત **મોહંમદ** સલ,કો આસમાનપર લેગયે, વહાં અંબી યાસે ઉનકી મુલાકાત હુઇ, ઓર સબને ખુશ હોકર તાઝીમો તકરીમ કી, ઉસકે બાદ બેહીસ્ત ઓર દોજખકો મુલાહઝા કીયા, જબ ઓરબી અરૂજપર પોંહચે, તો હજરત **જીબ્રાઈલ** અલે,ને રૂખસત ચાહી, ઓર કહા, આજ મેં તુમહારે સબબસે યહાંતકબી આયા, ઓર ઇસસે આગે જાનેકી મુઝે મજાલ નહીં હે,

શેઅર

"અગર યક સરે મુયે બરતર પરમ—ફરોગે તજલ્લી બસોજદ પરમ."
(યાને અગર એક બાલ બરાબર આગે બઢું, તો તજલ્લીકી રોશની મેરેપર જલાદે.) અલકિસ્સા હજરત **મોહંમદ** સલ, ખલવતગાહે ખાસમેં પોંહચે, ઓર નુરે **ઈલાહી** બખુબી મુશાહદા કીયા, હજારોં બારીક નુકતે માલુમ હુયે, તમામ મતલબ ઓર મકસદ ખાતેર ખાહ દુરૂસ્ત હુયે; વહાંસે રૂખસત હોકર **બૈતુલ મુકદ્દસ** ઓર ફીર ખાબગાહમેં આયે, ઇત્તેફાકન સુબ્હોકો **અબુજહલસે** મુલાકાત હુઇ, ઓર ઉસસે મેઅરાજકા જીક્ર હુવા, અબુજહલને હજરત **અબુબકર** રદી,સે જાકર કહા, અગર આજ અપને યારકી બાતેં સુનો, તો તાઅજ્જુબ કરો, વોહ કેહતે હેં, કે એક રાતમેં બૈતુલમુકદ્દસ ઓર બડે બડે મુકામોંમેં હો આયા હું, હજરત **અબુબકર** રદી, બોલે, મેં હજરત **મોહંમદ** સલ,કી નિસબત ઇસસેભી જયાદા બાતોંકા એતેકાદ રખતા હું, અગર યે અમર પેશઆયા, તો કયા અજબ હે, ઉસીરોજસે હજરત **અબુબકર** રદી,કા લકબ **સિદ્દીક** હુવા, ઓર વોહ આલમમેં ખુદબખુદ ઇસ લકબસે મશહુર હોગયે.

જબ કુરેશ મુસલમાનોંકો બહોત તકલીફ દેને લગે, ઔર ઉનકા ઝુલ્મ હદસે જ્યાદા હુવા, તો હજરત **મોહંમદ** સલ,ને અપને અસહાબ રદી,કો **મકકયે મોઅઝ્ઝમાસે** હીજરત કરનેકી ઇજાજત દી, ઔર વોહ ઉનકે ઇમાકે મુવાફ્રેક **મદીને**કો ચલેગયે, ફીર હજરત **મોહમંદ** સલ,ભી મકકેસે હીજરત કરકે અપને દોસ્ત હજરત **અબુબકર** રદી,ને રસતેકી મુસીબતોંમેં ઉનકા બહોત સાથ દીયા, લીખ્ખા હે, કે **મકકે**સે બાહેર આકર એક ગારમેં જીસકા નામ **સુર** થા, તીન રોજતક રહે, ઔર **ખુદા**કી કુદરતસે એક મકડીને ઉસ ગારકે મોંહપર જાલા બનાયા, ઔર કબુતરોંને અંડે દીયે, જબ દુશ્મન ઉનહેં ઢુંડતે હુયે વહાં પોંહુચે, તો યે અલામતેં દેખકર જાન ગયે, કે ઇસ ગારમેં કોઇ નહીં ગયા હોગા, ઔર ઇસિ મોઅજીજેકે સબબસે હજરત **મોહંમદ** સલ, ઔર હજરત **અબુબકર** રદી, દુશ્મનોસે મહફુઝ રહે.

યેહી હીજરત જો **મકકેસે મદીને**કી તરફ હુઇ, તારીખે *ઇ**સલામ**કી ઇબતીદા હે, ઔર ઇસીસે સને **હીજરી** શુમાર કીયા જાતા હે, ઉસવક્ત હજરત **મોહંમદ** સલ,કી ઉમર તરેપન બરસકી થી, ઔર નુબુવતકો તેરા બરસ ગુજરે થે.

હજરત **મોહંમદ** સલ, અભી **મદીને**મેં પહોંચેભી નથે, કે બાહોતસે લોગ ઉનકે ઇસતેકબાલકો આયે, ઔર નિહાયત તાઝીમો તકરીમસે શેહરમેં લેગયે, હજરત **મોહંમદ** સલ,ને **અબુ અઇયુબ** રદી, અનસારીકે ઘરમેં કયામ કીયા, ઔર ફીર વહાં

---

*૨૨ જુન સને, ૬૨૨, ઇસવી.

એક મસજીદ બનવાઇ, જીસે **મસજીદે-નબવી** કેહતે હેં, ઓર મસજીદ ઓર ઘરકે તામીર હોતેતક વોહ અબુ **અઇયુબ** રદી, હીકે મકાનમેં રહે, ઓર ઉનહોંને અપની આલો ઇયાલકો મદીનેમેં બુલાવા લીયા.

જબ ***મોહાજેર** રદી, ઓર **અનસાર** રદી, લોગોંકે સબબસે ઇસલામકી બુન્યાદ મુસ્તહકમ હોગઇ, તો હજરત **મોહંમદ** સલ,નેભી ઇસિલામકે જારી કરનેમેં નીહાયત કોશીશ કી, ઓર કઇ દફે **મકકેકે** કાફેલોંપર હુમલા કરનેકે વાસ્તે ફોજેં ભેજી માહે રમઝાન સને ૨, હીજરીમેં મુસલમાનાં ઓર કુરેશકે લોગોંમેં બદરકી લડાઈ હુઇ, ઓર ઉસકા સબબ યે થા, કે અબુ **સુફયાન** જીન્ને **હરબ** કુરેશકે એક કાફેલેકે સાથ **શામસે મકકેકો** જાતા થા, જબ **બદરકે** કરીબ પોંહચા, તો હજરત **મોહંમદ** સલ,કો ઇસ અમરકી ઈત્તીલાઅ હુઈ ઓર વોહ તીનસો તેરા આદમી જીસમેં સીત્તાતેર **મોહાજેર** ઓર બાકી **અનસાર** થે, અપને હમરાહ લેકર **બદરકી** તરફ ગયે, **અબુ-સુફયાનને** ઝટ એક સવાર મકકેકો રવાના કરકે કુરેશસે મદદ ચાહી, કુરેશકે બડે બડે સરદાર ઉસકી કુમકકે વાસતે રવાના હુયે, ઓર અબુ **સુફયાન** કે પાસ નવસો પચાસ સીપાહી એકઠે હોગયે. જબ હજરત **મોહંમદ** સલ, બદરપર ગયે, તો અસહાબને ઘુપકી મોહાફેઝતકે લીયે ઉનકે વાસતે લકડીયોંકા એક સાયેદાર મકાન બનાદીયા, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ, ઓર હજરત **અબુબકર** રદી, દોનો મુસલ્લાહ ઉસ જગે ઠેરે, ઉસવક્ત હજરત **મોહંમદ** સલ,ને કોમે

---

*જો લોગ હજરત **મોહંમદ** સલ,કી રફાકતમેં મકકેસે હીજરત કરકે **મદીનેમેં** આયેથે, વોહ **મોહાજેર** કેહલાતે હેં.

કુરેશકો દેખકર જનાબે બારીમેં દુઆકી, કે યા ઇલાહી યે કોમ બહોત ફખ્ર ઓર ગુરૂરસે આઇ હે, તુને મેરી ફતેહ ઓર નુસરતકા વાએદા કીયા હે, અબ મદદ ભેજ, હજરત મોહંમદ સલ, દુઆહીમેં મશગુલ થે, કે કુરેશકે લોગ બહોત નજદીક આપહોંચે, ઓર લડાઈ શુરૂ હોગઇ, જબ કુરેશને ગલબા કરકે ઉસ મકાનકો જહાં હજરત મોહંમદ સલ, થે, આ ઘેરા, તો વોહ દફઅતન હુશીઆર હોકર હજરત અબુબકર રદી,કી તરફ મુખાતીબ હુવે, કે અય અબુબકર રદી, અબ અલ્લાહ તઆલાકી મદદ આઇ, ઓર યે કેહકે આગે બરહે, ઓર લોગોંકો લડાઇપર બરઅંગીખ્તા કીયા, ફીર કંકરોંકી એક મુઠ્ઠી દુશ્મનોંકી તરફ ફેંકી, ફૌરન તમામ દુશ્મન પરેશાન હોકર ભાગે, ઓર બોહતેરે મારેગયે, મુસલમાનોંને ઉનકા તમામ માલો મતા લુટકર આપસમેં તકસીમ કરલીયા, ઇસ લડાઇમેં હજરત મોહંમદ સલ, કી ફિરીસ્તોંને મદદ કી, ઓર જીસ વક્ત હજરત મોહંમદ સલ,ને કંકરોંકી મુઠ્ઠી ઉનકી તરફ ફેંકી, તો કોઇ કાફેર બાકી નરહા, જીસકી આંખો ઓર નાકકે નથનોંમેં કંકર નભરગયે હોં, ઓર હજરત મોહંમદ સલ,ને *હુનેનકી લડાઇમેંભી જો સને, ૮, હીજરીમેં હુઇથી, યેહી અમલ કીયા થા.

સને ૨, હીજરીમેં કોમે કુરેશકે મુકામે *ઓહદપર એક ઓર લડાઈ હુઇ, ઓર અગરચે ઉસ લડાઇમેં કુરેશકો ગલબા રહા, મગર ફીરભી હજરત મોહંમદ સલ,કી તાકત રોજબરોજ જયાદા હોતી ગઇ, ઓર ઉનહોંને ઇસલામકે ફેલાનેકે વાસતે

---

*હુનેન મકકે ઓર તાયેફ કે દરમીયાન એક મુકામકા નામ હે.
*ઓહદ મદીનેકે પાસ એક પહાડકા નામ હે.

જાબજા ફોજેં ભેજની શુરૂ કીં, બાઝ યહુદીયોંકોભી મદીનેસે નીકાલ દીયા, ઓર ઉસ કોમકે આઠસો આદમીજો ઇમાન નલાયેથે ઉનકો કત્લ કરવાકે ઉનકી ઓરતોં ઓર બાલ બચ્ચોંકો બેચડાલા, ઓર દુસરી વજે યે થી, કે એક દફે મકકેવાલોંને બડા લશ્કર લેકર મદીનેકા મોહાસેરા કીયાથા, ઉસ વક્ત ઉન લોગોંનેભી ઉનસે સાજીશ કરલી થી.

સને ૫, હીજરીમેં હજરત **મોહંમદ** સલ,ને હજરત **જેનબ** રદી, બીનને **જહસ**સે નીકાહ કીયા, યે ઓરત પેહલે **જેદ** ઇબને **હારેસા**સે જો હજરત **મોહંમદ** સલ,કે આજાદ કીયે હુવે ગુલામસે બ્યાહી ગઇથીં, મગર ફીર **જેદ** રદી,ને ઉનહેં તલાક દી, ઓર બાદ તલાકકે હજરત **મોહંમદ** સલ,ને ઉનસે નિકાહ કીયા, યે બ્યાન **કુરાને મજીદમેં** વારેદ હે.

સને ૬, હીજરીમેં કુરેશને હજરત **મોહંમદ** સલ,સે સુલહે કરલી, ઓર દસ બરસકે વાસતે સુલહેનામા લીખ્ખા ગયા.

સને, ૭, હીજરીમેં હજરત **મોહંમદ** સલ,ને **મીસર** ઓર **હુબશા** ઓર ઓર મુલકોંકે બાદશાહોંકે પાસ કાસેદ ઓર નામે ભેજે, ઓર ઉનમેંસે બાઝને ઇસલામ ઇખ્તયાર કીયા, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કા દીન દુર દુર મુલકોંમેં ફેલ ગયા.

સને, ૮, હીજરીમેં હજરત **મોહંમદ** સલ, ઓર કુરેશકી સુલહેકા અહદ કુરેશકી તરફસે ટુટ ગયા, ઓર અગરચે ઉનહેં અપની અહદેશીકનીસે નદામત હુઇ, ઓર **અબુ સુફયાન** રદી, દોબારા સુલહેનામા મુરતતબ કરાને મદીનેમેં આયે, મગર યે અમર કુછ ફાયેદેમંદ નહુવા, ઓર વોહ ઉલટે મકકેકો ચલે ગયે, ઉનકે જાનેકે બાદ માહે રમઝાનમેં હજરત **મોહંમદ** સલ,

મોહાજેરીન ઓર અનસાર ઓર કબાયલે અરબકો સાથ લેકર મકકેપર ચડ ગયે, ઓર ઉસવક્ત ઉનકે સાથ દસ હજાર આદમી થે, જબ યે લોગ મકકેકે પાસ પોંહચે, તો હજરત અબ્બાસ રદી, લશ્કરસે બાહેર નીકલે, તાકે કીસી ફીરતે ચલતેસે હજરત મોહંમદ સલ,કે આનેકી ખબર કુરેશસે કેહલા ભેજેં, ઓર કુરેશ હજરત મોહંમદ સલ,કે પાસ આકર અમનકે ખાહાં હોં, વરન સબ મારે જાઇંગે. ઇતનેમેં અબુ સુફયાન રદી,સે જો જાસુસીકો આયે હુએથે, ઉનકી મુલાકાત હુઇ. વોહ પેહલેહી ઇસ અઝીમુશશાન ઓર મુસલ્લાહ લશ્કરકો દેખકર ગભરા રહેથે, બોલે, કે મેં અપની નજાતકી કયા તદબીર કરૂં, હજરત અબ્બાસ રદી,ને કહા; તુ મેરે સાથ હજરત મોહંમદ સલ,કે પાસ ચલ, મેં તેરી મુખલસીકે બાબમેં કોશીશ કરૂંગા, અબુ સુફયાન રદી, ઉનકે સાથ હજરત મોહંમદ સલ,કે લશ્કરમેં આયે, જોહીં હજરત ઉમર રદી,કે ખેમેકે બરાબર પોંહચે, ઉનહોંને હજરત અબુ સુફેયાન રદી,કો પેહચાના, ઓર તલવાર ખેંચકર બાહેર આયે, હજરત અબ્બાસ રદી, બહોત જલ્દ ઉનહેં હજરત મોહંમદ સલ,કે પાસ લેપોંહચે, ઓર કહા, મેં ઇસે અમાન દેકર લાયા હું, હજરત ઉમર રદી, ઉસ વક્ત ચુપકે હોરહે, ઓર દુસરે દીન સુબોહકો અબુ સુફયાન રદી,ને ઇસલામ ઇખત્યાર કીયા, હજરત અબ્બાસ રદી,ને હજરત મોહંમદ સલ,સે ઉનકી સિફારીશ કી, ઓર કહા, કે અબુ સુફયાન રદી, ઇજજત તલબ ઓર જાહ દોસ્ત હે, ઇસિપર કુછ એસી મહેરબાની કીજીયે, કે વોહ અપને હમચશમોંમેં મુમતાજ હો, હજરત મોહંમદ સલ,ને જવાબ દીયા, કે જો કોઇ હમારે લશ્કરકે દાખેલ

હોનેકે વક્ત કાઅબેકી મસજીદ યા અબુ સુફ્યાન રદી, કે ઘરમેં ઠેરેગા, યા અપને ઘરકા દરવાજા બંધ કરલેગા, ઉસે અમન દીયા જાયેગા, અલકિસ્સા હજરત અબુ સુફ્યાન રદી,ને પેહલેહીસે આકર મકકેવાલોંકો ઇસ અમરકી ઇત્તીલાઅ દી, ઓર ઉસકે બાદ હજરત મોહુંમદ સલ, અપને લશ્કર સમેત મકકેમેં દાખેલ હુયે, ઓર તમામ શેહરકો ફતેહ કરકે અપને કબઝેમેં લાયે, ફીર હજરત ખાલેદ રદી, ઇબને વલીદકો બીસ સવારોંકે સાથ ભેજકર બુતખાનયે *ઉજજાકી ઇજજત ખોઇ, ઓર બુતખાનયે સુવાઅ, ઓર લાત, ઓર મન્નાત, કોભી તાડા, ઓર હજારોં આદમી ઇમાન લાયે, લિખ્ખા હે, કે કાઅબેકે ગીર્દ વ પેશ તીનસો સાઠ બુત થે, હજરત મોહુંમદ સલ. ઉનકી તરફ લકડીસે ઇશારા કરતે જાતેથે, ઓર કુરાને મજીદકી *આયત " વકુલ જાઅલ હકકો વજ હકકલ બાતેલો ઇન્નલ બાતેલા કાના ઝહુકા " પરહતે જાતેથે, તરજુમા—" હક ઝાહેર હુવા, ઓર બાતેલ જાતા રહા, વોહ બુત ખુદબખુદ સરનીગું હોકર ગીરતે જાતેથે.

હજરત મોહુંમદ સલ,ને મકકેકો ફતેહ કરકે અપની ફાૈજ ઓર મકકેકે દો હજાર રીપાહીસે કોમે હવાજનકો મુકામે હુનેનપર શિકસ્ત દી, ઓર ફીર શેહરે તાયેફકો ઘેર લીયા, મગર યે શેહર ઉસ વકત ફતેહ નહુવા, થોડે અરસેકે બાદ મગલુબ હુવા.

જબ હજરત મોહુંમદ સલ, ફીર મદીનેમેં આયે, તો ઉનકે પાસ તમામ કબાયલે અરબકી તરફસે વકીલ આને શુરૂ

---

*યે સબ બુતોંકે નામ હે. *સત્તરહવીં સુરતકી ૮૩, આયત.

હુયે, ઓર ઉનહોંને હરએક કબીલેકી તરફસે સલામકે બદલે ઇસલામકી તસલીમકા પ્યામ દીયા, ઓર દીને મોહંમદીકી કમાલ તરકકી હુઇ.

સને ૧૦, હીજરીમેં હજરત મોહંમદ સલ,ને આખિર હજ કીયા, ઓર લોગોંકો હજકે *મનાસેક ઓર ઓર ઝુરૂરી બાતોંસે ખુબ તરેહ આગાહ કીયા, ફીર ફારેગ હોકર મદીનેમે આગયે, ઉસ હજકો હજજતુલ વીદાઅ કેહતે હેં, કયુંકે હજરત મોહંમદ સલ,ને ઉસકે બાદ કોઇ ઓર હજ નહીં કીયા.

જબ હજરત મોહંમદ સલ,કી વફાતકા જમાના કરીબ આયા, તો સબસે આખીરમેં કુરઆને મજીદકી "**અલ યવમા અક મલતો લકુમ દીનકુમ વ અત મમતો અલેય કુમ નેઅમતી વ રદીતો લકોમુલ ઇસલામા દીના.**" *આયત નાઝીલ હુઇ. જીસકા તરજુમા યે હે. **તરજુમા**—"આજકે દીન મેંને તુમહારા દીન કામેલ કીયા, ઓર તુમપર અપની નેઅમત પુરી કરદી, ઓર મેંને તુમહારે વાસ્તે દીન દીને ઇસલામ પસંદ કીયા."

હજરત અબુબકર રદી, સમઝ ગયે, કે યે આયત હજરત મોહંમદ સલ,કી વફાતકી ખબર દેતી હે, ઓર ઉસકે સુનનેસે ઉનકો બહોત રંજ હુવા.

આખેર માહે સફર સને ૧૧, હીજરીમેં હજરત મોહંમદ સલ, બીમાર હુયે, ઓર હાલતે મર્ઝમેં ઉનહોંને સબ લોગોંકો એ

---

*મનાસેક અસલમેં હજ કરનેવાલોંકી ઇબાદત ગાહોંકો કેહતે હેં, ઓર મીનજન હજકે આમાલપર ભી ઇસકા ઇતલાક આતા હે.

*પાંચવી સુરતકી પાચવીં આયત.

હકામે ઇલાહીકે પાબંદ રેહનેકી વસીયત કી, ઓર યેભી જીક્ર કીયા, કે અગર મુઝપર કીસીકા કુછ હકહો, યા મેંને કીસીકો બુરા ભલા કહા હો, તો વોહ ઇસવક્ત મુઝસે ઇંતેકામલે, ઓર અપની બેટી હજરત **ફાતેમા** રદી,સે કહા, કે તુમ બેહિશ્તમેં ઓરતોંકી સરદાર હોગી, ઓર મેરે અહલે બેતમેં સબસે પેહલે તુમહી મુઝસે મીલોગી.

હજરત **મોહંમદ** સલ, અપની બીમારીમેંભી આપ લોગોં કો નમાજ પરહાતે રહે, મગર જબ ઉનકી ઉમરકે તીન દીન બાકી રહે, તો-ઉનહોંને યે કામ હજરત **અબુબકર** રદી,કે સુપુર્દ કીયા, ઓર લોગોંકો વસીયત કી, કે **અબુબકર** રદી,કો અપના ઇમામ બનાઓ, હજરત **અબુબકર** રદી, હજરત **મોહંમદ** સલ,કી જગે ખાલી દેખકર નીહાયત ગમગીન હુયે, મગર હજરત **મોહંમદ** સલ,કે કેહનેસે ઉનહોંને ઇમામત કી, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કો ઇસ અમરસે બહોત ખુશનુદી હાસિલ હુઇ.

કિતાબોંમેં લિખ્ખા હે, કે હજરત **જીબ્રઇલ** અલે,ને હજરત **મોહંમદ** સલ,સે આકર કહા, કે **અલ્લાહ તઆલાને** તુમહેં સલામ કહા, હે ઓર ફરમાયા હે, કે અગર તુમહારા દિલ દુનિયામેં રેહનેકો રાગેબ હે, તો જબતક ચાહો, રહો, વરન મેં તુમહારા મુશતાક હું, હજરત **મોહંમદ** સલ,ને જવાબ દીયા, કે તુમ મુઝે મેરે રફીકકે પાસ જો સબમેં આલા હે, પોંહચા દો, ફીર **મલેકલ મોત** આકર અદબસે દરવાજેપર ખડે હુયે, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કી ઇજાજતસે મકાનકે અંદર ગયે, ઇતનેમેં ફીર હજરત **જીબ્રઇલ** અલે, આયે, ઓર હજરત **મોહં**-

મદ સલ,ને ઉનસે બહોતસી બાતેં કી, હજરત જીબ્રઈલ અલે, ને કહા, કે અબ દુનીઆમેં વહી પોંહચાનેકે વાસતે મેરા આના નહીં હોનેકા, મેં તુમહારેહી વાસતે આયા કરતા થા, યે કેહકર સલામ કીયા, ઔર રૂખસત હુવે, ઉસકે બાદ હજરત **મોહંમદ** સલ,ને મલેકલ મોતકો રૂહ કબ્જ કરનેકી ઇજાજત દી, ઔર ઉસને અપના કામ તમામ કીયા, ફીર તજહીજો તકફીન કરકે ઉનહેં હજરત **આયેશા** રદી,કે હુજરેમેં દફન કરદીયા, "**કાલુ ઈન્ના લિલ્લાહે વઈનના ઇલેહે રાજે ઉન**" યે હાદેસા માહે રબીઉલ અવ્વલ સને, ૧૧, હીજરીમેં વાકેઅ હુવા, ઔર ઉસ વક્ત હજરત **મોહંમદ** સલ,કી ઉમર તેરેસઠ બરસકી થી.*

કુરઆને શરીફ જો હજરતપર નાઝીલ હુવા, સબકે સબ એકહી દફે નહીં ઉતરા, બલકે વહીકે જરીયેસે મુખતલીફ મોઅકોંમેં મુખતલીફ આયતેં ઔર સુરતેં નાઝીલ હુઈ.

નુબુવતકી ઇબતીદામેં જો આયતેં શેહરે **મક્કે**મેં ઉતરીં, ઉનમેં વેસીહી નસીહતેં હેં, જેસી **ઇંજીલમેં** હેં, ઔર મુખાલેફાને ઇસલામકી નિસબત કીસી તરેહકા તશદદુદ નહીં હે, મગર જીન લોગોંને ઇસલામ ઇખત્યાર નકીયા, ઔર મુકાબલેસે પેશ આયે, ઉનકે બારેમેં વોહ આયતેં જો **મદીને**મેં નાઝીલ હુઈ, તશદદુદકે એહકામ જારી હુવે.

હજરત **મોહંમદ** સલ,કે બાદ ઉનકે ચાર ખલીફે હજરત **અબુબકર** રદી, હજરત **ઉમર** રદી, હજરત **ઉસમાન** રદી,

---

*હજરત **મોહંમદ** સલ,કી વફાતકે મુફસ્સીલ એહવાલમેં એક રીસાલા "મનબેઉલ અહજાન" ગુજરાતીમેં અલહકરકે તરફસે તબે હુવાહે જીસકો ખાહેશ હો ખરીદ કરકે મુલાહજા ફરમાવે.

ઓર હજરત **અલી** રદી, બડે નામવર હુયે, ઓર ઉનહોંને દીને ઇસલામકે જારી કરનેમેં નીહાયત કોશીશ કી, ઓર બહોતસે મુલ્ક ફતેહ કીયે, યે ચારોં ખલીફ કોમે **કુરેશ**કે શરીફોંમેંસે થે, ઓર હમ જદ હોનેકે સબબસે હજરત **મોહંમદ** સલ,સે રિસ્તાભી રખતે થે, ઓર હજરત **અલી** રદી, તો હજરત **મોહંમદ** સલ, કે ચચા **અબુતાલેબ** હી કે બેટે થે, ઇસ રિસ્તેકે અલાવા ઉનકા ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કા ઓરભી રિસ્તા થા, ચુનાંચે હજરત **અબુબકર** રદી,કી બેટી હજરત **આયેશા** રદી, ઓર હજરત **ઉમર** રદી,કી બેટી હજરત **હફસા** રદી, હજરત રીસાલતમઆબ **મોહંમદ મુસતફા** સલ,સે બ્યાહી હુઇ થીં, ઓર હજરત **ઉસમાન** રદી,સે હજરત **મોહંમદ** સલ,ને અપની બેટી હજરત **રૂકઇયા** રદી,કા નિકાહ કીયા થા, જબ ઉનહોંને વફાત પાઇ, તો અપની દુસરી બેટી હજરત **ઉમમે-કુલસુમ** રદી,કા નિકાહ ઉનસે કરદીયા, ઓર ઇસી સબબસે હજરત **ઉસમાન** રદી,કો **જીનનુરેન** કેહતે હેં, જબ **ઉમ્મે-કુલસુમ** રદી,ભી ઇસ દુનિયાસે રૂખસત હુઈ તો હજરત **મોહંમદ** સલ,ને કહા, અગર મેરી તીસરી બેટી હોતી, તો મેં ઉસેભી હજરત **ઉસમાન** રદી, હીકો દેતા, ઓર હજરત **અલી** રદી,સે હજરત **મોહંમદ** સલ,કી બેટી હજરત **ફાતેમા** રદી,કા નિકાહ હુવાથા, ઓર ફીર હજરત **અલી** ઓર હજરત **ફાતેમા** રદી,કી બેટી હજરત **ઉમ્મે કુલસુમ** રદી, હજરત **ઉમર** રદી,કે નિકાહમેં આઇ થીં, હજરતકે તમામ અસહાબ ખુસુસન ચારોં અસહાબોંકી બહોતસી ફજીલતેં ઓર કરામતેં કિતાબોંમેં લીખખી હુઇ હેં.

હજરત અબુબંકર રદી,

હજરત **અબુબકર** રદી,કા નામ **અબદુલ્લા** ઓર કુનયત **અબુબકર** રદી, ઓર લકબ **સિદ્દીક** ઓર ઉનકે વાલેદકા નામ **ઉસમાન** ઓર કુનયત **અબુકહાફ** રદી, હે, વોહ હજરત **મોહંમદ** સલ,કે બાદ પેહલે ખલીફ હુવે, ઓર લોગોંને ઉનકી બેઅત ઇખંત્યાર કી, જબ હજરત **અબુબકર** રદી,ને ઇસલામ ઇખ્તિયાર કીયા, તો ઉનહોંને અપના તમામ માલો મતા **ખુદાકી** રાહમેં સર્ફ કીયા, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,ને ફરમાયા હે, કે કીસીકે માલને મુઝે એસા નફા નહીં દીયા, જેસ-**અબુબકર** રદી,કે માલને, અલાવા ઇસકે હજરત **અબુબકર** રદી,મેં કઇ ફઝીલતેં એસી થીં, કે વોહ કીસી ઓરમેં નહીં પાઇ જાતીં, ચુનાંચે ઉનહોંને બારહા તનહા હજરત **મોહંમદ** સલ,કા સાથ દીયા.

હજરત **અબુબકર** રદી,ને અપની ખીલાફતકે જમાનેમે દીને **મોહંમદી**કી તરકકીમેં બહોત તદબીરેં કીં, ઓર જાબજા લશ્કર ભેજકર યે મજહબ જારી કીયા, ઓર જો લોગ હજરત **મોહમંદ** સલ, કે બાદ મજહબે ઇસલામસે ફીરના ચાહતે થે, ઉનહેં ઇસ ઇરાદેસે બાજ રખ્ખા, હજરત **અબુબકર** રદી, દોબર્સ તીન મહીને ખલીફ રહે, ઓર તેઇસવાં જમાદીઉલ આખેર સને, ૧૩ હીજરીમેં તેરેસઠ બર્સકી ઉમરમેં આલમે ઉકબાકો રવાના હુવે, ઓર હજરત **આયેશા** રદી, કે હુજરેમેં હજરત **મોહંમદ** સલ, કે પેહલુમેં દફન કીયે ગયે.

જબ હજરત અબુબકર રદી, કે જમાનેમેં બહોતસે હાફેઝ લડાઇયોંમેં કામ આયે, તો ઉનહોંને કુરાને-શરીફકો લોગોંકી જબાની યાદ દાસ્ત ઓર મુતફરરેક તહરીરોંકી મદદસે જમા કીયા, ઓર ઉસકી એક નકલ હજરત હફસા રદી, બીનતે હજરત ઉમર રદી, કે ઘરમેં રખખી.

હજરત ઉમર રદી,

હજરત ઉમર રદી, ઇબને ખતતાબકી કુનયત અબુહફસ ઓર લકબ *અમીરૂલ મોમેનીન ઓર ફારૂક* હે, હજરત ઉમર રદી, કી ફઝીલત ઓર જોહદ ઓર તવાજો ઓર અદલો ઇનસાફ ઓર શુજાઅતકી બહોતસી તારીફ કિતાબોંમેં લીખખી હે, ઓર યેભી મજકુર હે, કે હજરત મોહંમદ સલ, ને ઉનકે બાબમેં કહા હે, કે, અલ્લાહ તઆલાને અમ્રે હક હજરત ઉમર રદી, કી જબાન ઓર દિલપર મુકરર કરદીયા હે.

હજરત ઉમર રદી, બહોતસી લડાઇયોંમેં હજરત મોહમંદ સલ, કે સાથ રહે, ઓર ઉનહોંને અપની ખિલાફતકે જમાનેમેં ચાર હજાર મસજીદેં બનાઇં ઓર બહોતસે મુલ્ક ઓર શેહર ફતેહ કીયે, વોહ બાવજુદ એસી બડી સલતનત ઓર રિયાસતકે અપની વજેઅ ઓર તવાજોમેં કુછ ફર્ક નલાયે, ઓર શુજાઅત-

---

* અમીરૂલ મોમેનીન પેહલે પહેલ હજરત ઉમર રદી, કા લકબ હુવાથા, ઓર ફીર ઓર ભી ઇસ લકબસે મશહુર હુયે

* યાની હક ઓર બાતેલમેં ફરક કરનેવાલા.

કે સખ્ખસે બગેર ચોકી પેહરે ઓર ચોબદારકે ફીરા કરતેથે, સને, ૨૩ હીજરીકે આખેરમેં એક રોજ હજરત ઉમર રદી, સુબોહકી નમાજ પરહા રહેથે, કે મુગેરા ઇબને શોઅબાકે એક અજમી ગુલામને જીસકા નામ ફીરોજ ઓર કુનયત અબુલોલોથી, ઉનકો એક જેહેરકા બુઝા હુવા ખંજર મારા ઓર ઉનહોંને ઇસી સદમેસે તેરેસઠ બર્સકી ઉમ્રમેં સલ્ખ જીલહજ સને, ૨૩ હીજરીમેં વફાત પાઇ, હજરત ઉમર રદી,કી ખિલાફત સાડહે દસ બર્સ રહી, ઓર વોહ હજરત આયેશા રદી, કી ઇજાજતસે હજરત મોહમંદ સલ, ઓર હજરત અબુબકર રદી, કે પાસ મદફુન હુવે.

હજરત ઉસમાન રદી,

હજરત ઉસમાન રદી, ઇબને અફફાનકી કુનયત અબુ અબ્દુલ્લા ઓર લકબ જુનનુરેન હે, વોહ માહે મોહરરમ સને ૨૪, હીજરીમેં તખ્તે ખિલાફતપર મસનદનશીન હુવે, હજરત ઉસમાન રદી, બહોત ખુશહાલ ઓર ફારેગુલ્બાલથે, ઉનકે જમાનેમેંભી બહોતસે શેહર ફતેહ હુવે, વોહ અકસર રાતભર કુરઆને શરીફ પરહા કરતેથે, ઓર બડે આબેદ ઓર * સાયેમુદદહર ઓર હયા ઓર કરમો બખશીશમેં મારૂફ થે, ઓર ઉનકી નિસ્બત હજરત મોહમંદ સલ,ને ફરમાયા હે, કે મેં ઇસ શખ્સસે કયું ન હયા કરૂં જીસસે ફિરિસ્તે હયા કરતે હેં.

---

* હમેશા રોઝે રખનેવાલા.

સને, ૩૦, હીજરીમેં હજરત **ઉસમાન** રદી,કો ખબર પોહચી, કે **કુરઆને-મજીદકે** બાબમેં લોગોંકી રાયે કુછ મુખ તલીફ હે, અહલે ઇરાક કેહતે હેં, હમારા **કુરઆન** સહીહ હે, ઓર અહલે **શામ** અપના **કુરઆન** સહીહ બતાતે હેં, ઓર ઇસી તરેહ ઓર મુલકોંમેંભી ઇખતીલાફ પાયા જાતા હે, હજ-રત **ઉસમાન** રદી,ને ઇસ અમરમેં બડે બડે સહાબાસે મશવરા કીયા, ઓર સબકી સલાહસે ઉસ **કુરઆનપર** જો હજરત **અબુબકર** રદી,ને હજરત **હફસા** રદી, બીનતે હજરત **ઉમર** રદી,કે ઘરમેં રખ્ખા થા, નઝરે સાની કી. ઓર જીન લફઝોંમેં ઇખતીલાફ થા, ઉનકા તલફ્ફુઝ કુરેશકી બોલીકે મુવાફેક રખ્ખા, આખેર સબકી રાયેસે યેહી **કુરઆન** જારી કરાયા, ઓર કાતે-બોંસે ઉસકી નકલેં કરાકર જા બજા ભીજવા દીં, ઇસી સબબસે હજરત **ઉસમાન** રદી,કા લકબ **જામેઉલ કુરઆન** મશહુર હુવા.

અઠારવીં ઝીલહજ સને, ૩૫, હીજરીમેં **મીસરકે** ચંદ મુ-ફસેદોંને હજરત **ઉસમાન** રદી,કા ઘર ઘેર લીયા, ઓર હમસા યેક કોઠેપરસે ઉનકે મકાનમેં કુદકર ઉનકો કતલ કીયા, ઉનકી ઉમર બ્યાસી બરસકી હુઇ, ઓર ખીલાફત બારા બરસ રહી.

હજરત અલી રદી.

હજરત અલી રદી, ઇબને અબી તાલેબકી કુનયત **અબુલ-હસન** ઓર લકબ **મુરતઝા** ઓર **અસદુલ્લાહ** હે.

કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે શુજાઅત ઓર સખાવત ઓર નફસ કુશી ઓર ઓર બાહોતસી ફઝીલતોંમેં કામેલ થે, ઓર ઉનહોંને હજરત **મોહંમદ** સલ,કે સાથ અકસર ઉમુર મુશાહદા કીયેથે, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,ને હજરત **અલી** રદી.સે કહા હે, કે તુમહારા રૂત્બા મેરે નજદીક એસા હે, જેસે હજરત **હારૂન** અલે,કા હજરત **મુસા** અલે,કે નજદીક યાની જેસે હજરત **હારૂન** અલે, હજરત **મુસા** અલે,કે ભાઇ થે, વેસેહી તુમ મેરે ભાઇ હો.

હજરત **ઉસમાન** રદી,કે કત્લ હોને ઓર હજરત **અબુ સુફયાન** રદી,કે બેટે **મોઆવીયા** રદી,કે બરગસ્તા હોનેસે હજરત **અલી** રદી,કી ખિલાફતમેં બડેબડે ઝગડે ઓર ફસાદ બરપા રહે, ઓર વોહ ઇનહીં મુસીબતોંમેં મુબતીલા રહે.

એક દફે હજરત **અલી** રદી, મસજીદમેં નમાજકો જાતેથે, કે વહાં એક શખ્સને જો સુતુનકી ઓટમેં છુપા ખડાથા, જેહેર આલુદ તલવાર ઉનકે સરપર મારી, ઓર ઉનહોંને ઉસી સદમેસે ઉન્નીસવીં માહે રમઝાન સને ૪૦, હીજરીકો તેરેસઠ બર્સકી ઉમરમેં વફાત પાઇ, ઓર ઉનકી ખિલાફતકા જમાના ચાર બર્સ નવ મહીને હે. ઉસ વક્તમેં અહલે ઇસલામકે દો ફીરકે **સુન્ની** ઓર શીઆસે નામજદ હોગયે, લફ્ઝ સુન્ની મનસુબ હે, સુન્નતકી તરફ ઓર સુન્નતકે માયને તરીકકે હેં, ઓર તરીકસે **તરીકે નબવી** મુરાદ હે, **સુન્ની** ચારોં ખુલફાકી નીહાયત તાઝીમો તકરીમ કરતે હેં કીસીકો બુરા નહીં કેહતે, ઓર ખીલાફતકી જો તરતીબ વાકેઅ હુઇ હે, બજા ઓર દુરૂસ્ત ઓર **ખુદા** ઓર **રસુલ** સલ.કી મરઝીકે હુઇ હે, લફ્ઝ **શીઆ**કે માયને ગીરોહકે હેં ઓર ગીરોહસે મુરાદ હજરત **અલી** રદી,કા ગીરોહ હે, યે વોહ લોગ હેં, જો પેહલે તીનોં ખુલફાકો

બુરા કેહતે હેં, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કે બાદ હજરત અલી, રદી,કો હકદાર બતાતે હેં, ઇસવાસતે ઉસ ફીરકેને અપના નામ **શીઆયે અલી** રદી, યાને હજરત **અલી** રદી,કા ગીરોહ કરાર દીયા હે, તમામ **રૂમી, મીસરી અરબી** ઓર **હિંદુસ્તાન**કે અકસર **મુસલમાન સુન્ની** હેં, ઇરાની ઓર બહોતસે **તાતારી** ઓર **હિંદુસ્તાન**કે બાઝ **મુસલમાન શીઆ** હેં.

શીઆ લોગોંકે અકીદેકે મુવાફીક **ઈમામ** બારા હુયે હેં, ઓર ઉનમેંસે હજરત **અલી** રદી, પેહલે હજરત **હુસન** રદી, દુસરે ઓર હજરત **હુસેન** રદી, તીસરે હેં, ઓર નવ ઇમામ ઓર હેં, ઓર ઉસ ફીરકેકા મકોલા હે, કે બારહવેં ઇમામ જીંદા હેં, ઓર વોહી કયામતકે કરીબ ઇમામ **મેહદી** રદી,કે નામસે લોગોંકી નઝરોંમેં ઝાહેર હો જાઇંગે હજરત **અલી** રદી,કે બાદભી કુછ ફસાદ કાયમ રહા, ઓર અંજામકાર ઉનકે દો બેટોં હજરત **હુસન** રદી, ઓર **હુસેન** રદી,કો **યજીદ** ઇબને **મોઆવીયા**ને જો અપને બાપકે બાદ તખ્તે હુકુમતપર બેઠા થા, બડી બેરહમીસે મરવા ડાલે. યે દોનો હજરત **મોહંમદ** સલ,કે નવાસે થે, મગર હજરત **મોહંમદ** સલ,ને ઇન દોનોંકો મુતબન્ના કરલીયા થા, ઓર વોહ ઉનહેં બહોત ચાહતે થે, યે દોનો હજરતકી બહોતસી ફઝીલતેં કિતાબોંમેં મજકુર હેં, ચુનાંચે **ઇબને-અસાકર**કી રીવાયતમેં **અબદુલ્લા** ઇબ્ને **અબ્બાસ** રદી,સે મનકુલ હે, કે હજરત **મોહંમદ** સલ,ને કહા, કે જીસ શખ્સને **હુસન** રદી, ઓર **હુસેન** રદી,સે મોહબ્બત કી, ઉસને મુઝસે મોહબ્બત કી, ઓર જીસને ઉન દોનોસે બુગ્ઝ કીયા, ઉસને મુઝસે બુગ્ઝ કીયા.

ઓર આં હજરત સલ,ને યેભી ફરમાયા હે, કે હુસન રદી, ઓર હુસેન રદી, દોનો બેહીસ્તકે જવાનોંકે સરદાર હેં.

હજરત ઇમામ હસન રદી,

હજરત હુસન રદી,કી કુનયત અબુ મોહંમદ ઓર લકબ મુજતબા ઓર સિફ્તે અકબર હે, કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે વોહ નીહાયત કરીમ, રહીમ, જાહેદ, આબેદ, સખી, ઓર બાવિકાર થે, ઓર ઉનહોંને દો દફે અપના સારા માલ ઓર તીન દફે આધા રાહે ખુદામેં દેડાલા, જબ ઉનકી ઉમર પેંતાલીસ બર્સ કઇ મહીનેકી હુઇ, તો યજીદ ને મહીનેમેં ઉનકો જેહેર દીલવા દીયા, ઓર યે મોઆમેલા માહે રબીઉલ અવ્વલ સને ૪૯, હીજરીમેં વાકેઅ હુવા.

હજરત ઇમામ હુસેન રદી,

હજરત ઇમામ હુસેન રદી,કી કુનયત અબુ અબદુલ્લા ઓર લકબ સૈયદુશશોહદા ઓર સિફ્તે અસગર હે, ઓર ઉનકા કિસ્સા નીહાયત દર્દઅંગેજ હે, વોહ ઓર ઉનકે મદદગાર બડી બહાદુરીસે મુકામે તુફમેં જીસે અબ કરબલા કેહતે હેં, પ્યાસે અલ અતશ કેહતે હુયે, મકતુલ હુયે, હજરત ઇમામ હુસેન

રદી,કે સાથ ઉનકે રિસ્તેદાર ઓર અસહાબ ઓર ગુલામ સીર્ફ બ્યાસી થે, ઓર મુખાલેફોંકી તઅદાદ બાઇસ હજારથી, અલાવા ઇસકે ઉન લોગોંને દરિયાયે **ફુરાત**પર ભી જો મેદાને જંગકે કરીબ વાકેઅ થા, અપના કબ્ઝા કર લીયાથા, ઓર હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, ઓર ઉનકે હમરાહીયોંમેંસે કીસીકો પાનીકા એક કતરા નપીને દેતેથે, યહાંતક કે જબ હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, આપને છોટે બેટે હજરત **અલી અસગર** રદી, કો જો શીરખાર થે, દુશ્મનોકે સામને લાકર ઉનકે વાસતે પાની માંગને લગે. તો ઉનહોંને પાનીકે એવઝ તીરોંકી બોછાર કી, ઓર વોહ માસુમ આબે પેકાનસે સેરાબ હોકર બાપકીકી ગોદમેં વફાત પાયે, હજરત **ઇમામ હુસેન** રદી, ઓર ઉનકે મદદગારોંને હજારોં મુખાલેફોંકો મારકર શહીદ હુયે, ઓર યે હાદેસા જુમાકે રોજ આશુરેકે દિન યાને દસવીં મોહરરમ સને, ૬૧, હીજરીકો વાકેઅ હુવા, હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, કી ઉમર પચપન બર્સ કઈ મહીનેકી હુઇ

હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, ઓર ઇમામ **હસન** રદી, કી યાદમેં માહે મોહરરમમેં મજલીસેં કી જાતીહેં, ઓર ઉનકે ઓર તમામ શોહદા ઓર અહલે બેતકી તકલીફોંકો યાદ કી જાતીહેં, ઓર ઉનકે ઓર તમામ શોહદા ઓર અહલે બેતકી તકલીફોંકો યાદ કી જાતીહેં, ઓર બહોત સવાબ પહોંચાયા જાતાહે.

કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે હજરત **મોહંમદ** સલ, ને પેહલે હીસે ઇસ વાકેઅકી ખબર દીથી, ચુનાંચે **તબરાની**ને **હજરત આયેશા** રદી, સે રીવાયત લીખ્ખી હે, કે હજરત **મોહંમદ** સલ, ને બ્યાન કીયા, કે મુઝે **જીબ્રઇલ** અલે, ને

ઇસ અમરકી ઇત્તીલાઅ કી, કે મેરા લડકા જમીને **તુફ** યાને **કરબલા**મેં શહીદ હોગા, ઔર **જીબ્રાઇલ** અલે, ને ઉસ મુકામ કી મિટ્ટીભી મુઝે લાકર દીખાદી, ઔર **અબુનઈમ**ને હજરત **ઉમ્મે સલમા** રદી, સે રીવાયત લીખ્ખી હે, કે એક દીન **હસન** રદી, ઔર **હુસેન** રદી, દોનો મેરે ઘરમેં ખેલતે થે, કે ઇતનેમેં **જીબ્રાઈલ** અલે, આયે, ઔર હજરત **હુસેન** રદી, કી તરફ ઇશારા કરકે કહા, યા હજરત **મોહંમદ** સલ, બેશક તુમહારી ઉમ્મત ઇસ લડકેકો શહીદ કરેગી, ઔર થોડીસી લાલ મીટ્ટી હજરત **મોહંમદ** સલ, કો લાદી, હજરત **મોહંમદ** સલ, ને ઉસે સુંઘા, ઔર કહા, કે ઇસ ખાકમેંસે કર્બો બલાકી બો આતીહે, ફીર મેરી તરફ મુખાતીબ હોકર બોલે, અય **ઉમ્મે સલમા** રદી, જબ યે ખાક ખુન હોજાયે, તો જાન લેના, કે હજરત **હુસેન** રદી, શહીદ હુયે, ચુનાંચે **ઉમ્મે સલમા**ને વોહ ખાક એક શીશેમેં રખ છોડી, ઔર હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, કી શહાદતકે વક્તતક વોહ જીંદા થી, ઉનકા બયાન હે, કે આશુરેકે દીન જો મેંને ઉસ ખાકકો દેખા, તો વોહ ખુનથી. ઔર ઉસકે કંકરોંસે ખુન જારી થા.

લિખ્ખા હે, કે થોડેહી અરસેમેં હજરત ઇમામ **હુસેન** રદી, કે ખુનકા ઇંતેકામ ખુબતર [illegible] હુવા, ચુનાંચે કિતાબ "**સવાઅકે મોહરરેકા**" મેં હજરત જા[illegible]ી રદી,સે રીવાયત કીગઇ હે, કે જીતને આદમી ઉસ ખુને નાહકમેં શરીક થે, અજાબમેં ગીરફતાર હુયે, યા કતલ હુયે, યા અંધે હુયે, યા ઉનકી હુકુમત વ સલતનત થોડે દીનોંમેં ખાકમેં મીલ ગઇ.

યજીદ ભી માહે રબીઉલ અવ્વલ સને, ૬૪, હીજરીમેં અરતીસ બર્સકી ઉમ્રમેં બહોત બુરી હાલતસે આલમે આખેરત

કો રવાના હુવા ઓર ઉસકી જગે ઉસકા બેટા **મોઆવીયા** ઇબને યઝીદ ઇબને **મોઆવીયા** જો પેહલેસે વલીઅહદ થા, તખ્તનશીં હુવા, ઉસને મીંબરપર ચડકર ખુતબા પડા ઓર બ્યાન કીયા, કે મેરે બાપને હજરત પેગંબરે **ખુદા** સલ, કી અવલાદ કો નાહક કત્લ કીયા, ઓર તરેહ તરેહકી બેઅદબીયાં કીં, મેરે આગે ઇસ સલતનતકી કુછ હકીકત નહીં, મેં ઇસે પસંદ નહીં કરતા, ઓર નમુઝે કોઇ શખ્સ મીસલે હજરત **ઉમર** રદી, ઇબ્ને **ખતતાબ**કે માલુમ હોતાહે, કે ઉસે ખલીફા બનાઉં, મેંને અપની બેઅતસે સબકો આઝાદ કીયા, તુમહેં ઇખત્યાર હે, જીસે ચાહો, ખલીફા બનાલો, યે કેહકર મીંબરપરસે ઉતરા ઓર અપને ઘરમેં ગોશેનશીન હોકર તમામ ઉમર **ખુદા**કી ઇબાદતમેં મસરૂફ રહા, ઓર ઇસ વાકએકે ચંદરોઝકે બાદ એકીસ બર્સકી ઉમર મેં દુનિયાસે કુચ કર ગયા.

કિતાબોંમેં મજકુર હે, કે હજરત ઇમામ હુસેન રદી, કે શહીદ હોનેકે બાદ ભી એસી કરામતેં ઓર અલામતેં ઝાહેર હુઇ, જીનસે લોગોંકો અચ્છી તરેહ ઇબરત હો, ઓર દરગાહે **ઇલાહી**મેં ઉનકા કુર્બ બખુબી ઝાહેર હોજાયે, ચુનાંચે કિતાબ "સવાએકે મોહર્રેકા" ઓર ઓર કિતાબોંમેં ઇસ મઝમુનકી બહોતસી હદીસેં વારેદ હેં, ઓર એક સહાબીકા બ્યાન હે, કે મેં દિમસ્કમેં થા, કે હજરત ઇમામ હુસેન રદી, કા સરે મુબારક વહાં ગયા, ઓર ઉસકે આગે એક શખ્સ *સુરયે કાહફ પઢ રહાથા, *જબ **"અમ હસીબતા અન્ના અસહાબલ કાહફે**

---

*કુર્આને મજીદકી અઢારવીં સુરતકા નામ હે.

*આઠવીં આયત

વર રકીમે કાનુ મીન આયા તેના અજબા." ઇસ આયતપર પોંહચા જીસકા મઝમુન યેહે, **તરજુમા**—"કયા તુ ગુમાન કરતા **હે, કે અસહાબે કાહફ વ રકીમકા** કિસ્સા હમારે નીશાનોમેંસે કુછ તાઅજજુબકા નીશાન હે.,' ઉસવક્ત બહોત ફસાહત ઓર બલાગતસે ઉસ સરમેંસે એક આવાજ આઇ, જીસકા તરજુમા યે હે, **તરજુમા**—"મેરે કત્લ કરને ઓર નેજેપર ઉઠાનેકા કિસ્સા ઉસસેભી અજીબ હે.

દુસરી ફસલ.

ઇમાને, અકાયદ ઓર આમાલ.

ઇસલામ પાંચ બાતોંપર મબની હે, અવ્વલ ઇસ અમરકી ગવાહી દેની, "**લા ઇલાહા ઇલ્લલ્લાહો મોહંમદર રસુલુ-લ્લાહ**" "યાને ખુદાકે સીવા કોઇ માઅબુદ નહીં, ઓર **મોહંમદ** સલ્લ, ઉસકે બંદે ઓર **રસુલ હેં.**" દુસરે નમાજ પરહની. તીસરે જકાત દેની. ચોથે માહે રમઝાનકે રોઝે રખને. પાંચવેં હજ કરના. ચુનાંચે કિતાબ "**મિશકાતુલ મસાબીહ**" મેં ઇબને **ઉમર** રદી,કી રિવાયતસે ઇસલામકી બુન્યાદ ઇનહી પાંચ બાતોંપર લિખખી હે.

ઇમાન સબ નેકીયોંકા મદાર ઓર તમામ ઇબાદતોંકી જડ હે, ઓર ઉસકા બડા રૂકન યે હે, કે જો બાતેં હજરત **મોહં-**

મદ મુસતફા સલ,ને બ્યાન કીહેં, ઉનપર સદક દિલસે એતેકાદ કરે, ઓર ઝબાનસે ઇકરાર કરના ઇસલામકે હુકમોંકે જારી હોનેકી શર્ત હે, ઇસી વાસતે મોમીને હકીકી હોનેકે વાંસતે સદક દિલસે એતેકાદ કરના તો લાજીમહી હે, મગર જબાનસે ઇકરાર કરનાભી ઝુરૂર હે.

ઓર એતેકાદ રખના ચાહીયે કે તમામ મખલુકાતકા પેદા કરનેવાલા એકહી હે, કોઇ ઉસકા શરીક નહીં, વોહ સબ એબોંસે બરી હે, તમામ ચીજેં ઉસીકે ઇખ્તિયાર મેં હેં, કોઇ ઉસકે હુકમકો રદ નહીં કરસકતા **કાદેરેમુતલક** ઓર **ખાલેકે-હકીકી** વોહી હે, ફિરિસ્તેભી ઉસકે બંદે હેં, વોહ ગુનાહસે પાકહેં, નુરસે ઉનકી પેદાયેશ હે, જીસજીસ કામપર **ખુદાને** ઉનહેં મુકરર કર દીયા, બેઉજર ઉસકી તામીલ કરતેહેં ઓર ખાતે પીતે કુછ નહીં, **ખુદાકી** બંદગી ઉનકી જીંદગી હે, ઉનમેંસે ચાર બડે મશહુર હેં, હજરત જીબ્રઇલ અલે, જો આસમાની **સહીફે** ઓર **ખુદાકે** પેગામ પેગંબરોકે પાસ લાયા કરતે થે, હજરત **મીકાઇલ** અલે, જીનકો બંદોંકે વાસતે રોજી પહોંચાને ઓર ઓર ઇસી કિસમકે કામોંકા એહતેમામ સુપુર્દ હે, હજરત **ઇસરાફીલ** અલે, જો *સુર મોહમેં લીયે હુયે હુકમે ઇલાહીકે મુંતેઝર હેં, ઓર કયામતકે દીન ફુકેંગે, હજરત **ઇઝરાઇલ** અલે, જીનકો રૂહોંકે કબ્ઝ કરનેકી ખીદમત દીગઇ હે.

ખુદા તઆલાને જો નબી પેદા કીયે હેં, સબ બરહક ઓર ગુનાહસે બરી હેં, ઓર જોજો મોઅજીજે ઉનહેં ઇનાયત હુયે, ઓર જોજો સહીફે ઉનપર નાજીલ હુયે, બજા ઓર દુરસ્ત

---

*સુર અરબીમેં બજાનેકે સીંગકો કેહતે હેં.

હેં, અંબીયાકો તમામ મખલુકાતપર ફઝીલત હે, ઓર સબસે પેહલે નબી હજરત આદમ અલે, હેં ઓર ઉનકે બાદ ઉનકી અવલાદમેંસે ઓર બહોતસે નબી હુવે, ઓર હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ,પર નુબુવત ખતમ હુઈ, ઓર વોહ સબ પેગંબરોંકે સરદાર ઓર તમામ મખલુકાતમેં અફઝલ હેં, ખુદાકી તર્ફસે જો પેગંબરોપર સહીફે નાજીલ હુવે હેં, *એકસો ચાર હેં ઓર ઉનકી તરતીબ યે હે, હજરત આદમ અલે,પર દસ, હજરત શીસપર પચાસ, હજરત ઇદરીસપર તીસ ઓર હજરત ઈબ્રાહીમપર દસ ઓર હજરત મુસા અલે,પર એક જીસે તવરેત કેહતે હેં હજરત દાઉદ અલે,પર એક જો જબુર મશહુર હે, હજરત ઇસા અલે,પર એક જો ઈંજીલસે નામઝદ હે, હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ,પર એક જીસકા નામ કુરઆને શરીફ યા ફુરકાને હમીદ હે.

ઓર યકીન કરના ચાહીયે, કે જો અમર શરેઅ મોહંમદી સલ,કે મુવાફીક હે, બજાહે, ઓર કુરઆને મજીદ ઓર હદીસે શરીફમેં જોજો અગલે પીછલે હાલ લિખ્ખે હેં, સબ દુરસ્ત હેં, હજરત મોહંમદ સલ,કે સહાબા ઓર અહલેબેતકી બુજુર્ગીકા હાલ કુરઆને મજીદ ઓર હદીસોંમેં મજકુર હે, ઇસી વાસતે ઉનકી તાઝીમો તકરીમ કરની ફર્ઝ હે,

ઓર એતેકાદ કરના ચાહીયે, કે જબ મુરદેકો કબ્રમેં રખ ચુકતે હેં, તો ઉસકેપાસ દો ફિરિસ્તે જો મુનકર ઓર નકીર કેહલાતે હેં, આકર યે તીન સુવાલ કરતે હેં, તેરા રબ કોન હે? તેરા દીન કયા હે? તેરા નબી કોન હે, અગર વોહ ઇન સુવાલોંકે

---

*તઅદાદ એતેકાદી ઉમુરમેં દાખેલ નહીં હે.

દુરૂસ્ત જવાબ દેતાહે, ઔર કેહતાહે, અલ્લાહ મેરા રબ હે, ઇ-સલામ મેરા દીનહે, મોહુંમદ સલ, મેરે નબી હેં, તો ઉસપર ખુદાકી રહમત હોતી હે, વરના અઝાબમેં મુબતીલા હોતા હે,

કયામતકા આના યકીનીહે, ઔર હજરત મોહુંમદ સલ,ને જો આસારે કયામત બ્યાન કીયે હેં, મસલન અવ્વલ નસારાકા ગલબા કરના ફીર હજરત ઇમામ મેહદી રદી.કા પેદાહોના, દ-જ્જાલકા ઝાહેર હોના, હજરત ઇસા અલે,કા આસમાનપરસે ઉતરના, ઔર મજહબે ઇસલામકી રોનક હોની, યે સબ અમર બજા ઔર દુરૂસ્ત હેં, આદમીયોંકે તમામ કોલો ફેઅલ ખાહ નેક હોં યા બદ, હરવકત ઉસકે આમાલ નામેમેં લિખ્ખે જાતેહેં, ઔર કયામતકે દીન મીઝાને અદલમેં ઉનકા મુકાબલા હોગા, ઔર કમી બેશીકા લીહાજ કીયા જાયગા, ગુનાહોંકી બીમારીકા ઇલાજ તોબા ઔર પશેમાની હે, જો શખ્સ અજજો ઇનકીસારસે ખુદા તઆલાકી દરગાહમેં રૂજુ કરતા હે, અલ્લાહ તઆલા ઉસકે ગુનાહ મોઆફ ફરમાતા હે,

દોજખકી પુસ્તપર એક રસતા હે, જીસે સિરાત કેહતે હેં, વોહ બાલસે બારીક ઔર તલવારસે તેજ હે, સબકો ઉસપરસે ગુજરના હોગા, નેકલોગ ફોરન ગુજર જાઇંગે, ઔર બદ આદમી કટકટકર દોજખમેં ગીર પડેગેં અલ્લાહ તઆલાને નેક બંદો કે વાસતે બેહિશ્ત ઔર બદોંકે લીયે દોજખ પેદા કીયાહે, નેક લોગોંકો ઉનકે આમાલકે મુવાફક બેહિસ્ત દરજોંમેંસે કોઇ દરજા મીલેગા, ઔર વહાં ઉનહેં તરેહ તરેહકી નેઅમતેં ઇનાયત હોંગી, ઔર સબ નેઅમતોંમેં અફઝલ ખુદાકા દીદાર હે, કુરઆને મજીદ મેં મજકુર હે, કે બેહિસ્તમેં હર કિસમકા મેવા મવજુદ હોગા,

શરાબકી નદીયાં બેહતી હોંગી, શીરીં ચશમે જારી હોંગે* તખ્ત બહોત આરાસ્તા ઓર પુર તકલ્લુફ્ બીછે હોંગે, સાયેદાર દરખ્તોં કે નીચે નેક આદમી ઉમદા ઉમદા પોશાકેં પેહને હુવે આરામસે બેઠે હોંગે, ઉનકી ખીદમતકે વાસતે [1] હુરે [2] ગીલમાન હરવક્ત હાઝીર હોંગે, હુરેં જો અહલે જનનતકો મીલેંગી, બડીબડી આંખોંવાલી ઓર એસી ખુબસુરત ઓર ખુશ વઝે હોંગી, જેસે સીપકા મોતી, સાફ્ ઓર ખુશરંગ હોતાહે, ગીલમાન શરાબકે પ્યાલે ભરભરકર બેહિસ્તકે લોગોંકો પીલાઇંગે, ઓર અપને હુસ્નો જમાલકે સબબસે મજલીસમેં ફીરતે હુવે એસે માલુમ હોંગે, જેસે આબદાર મોતીયોંકે દાને બીખરે હુવે હોતે હેં, નેક આદમીયોંકે સાથ ઉનકે માંબાપ ઓર બીવીયાં ઓર અવલાદ જીનહોંને દુનિયામેં અછછે અમલ કીયે હેં, સબકે સબ બેહિસ્તમેં દાખેલ હોંગે, ઓર ઉનહેં હુકમ હોગા, કે યહાં હમેશા આરામસે રહો, નકભી મોત આયેગી, નકીસી તરેહકી તકલીફ્ હોગી, નકોઈ ગમો અલમકી બાત સુની જાયેગી, અહલે ઇમાનકો ઉનકી નેક અમલ બીવીયોંકે સાથ બેહિસ્તમેં રેહનેકા હુકમ હોગા, ઓર વહાંકી ઓરતોંકી પેદાયેશ અજીબ કિસમકી હોગી, સબકી સબ

+ બેહિસ્તમેં વોહ શરાબ નહીં હોનેકી, જો યહાં દુનિયામેં હે, બલકે કીસી ઓરહી કિસમકી લજીજ ઓર ખુશબોદાર હોગી, જીસસે નફસકો લજ્જત આંખોકો તરાવત હાસિલ હો, ન ઉસસે ખુમાર હોગા, નઅકલમેં કુસુર નહવાસમેં ફિતુર.

૧ હુર જબાને અરબીમેં હવરાકી જમે હે, મગર ફારસી ઓર ઉરદુમેં યે લુગત મુફરદ મુસતમીલ હોતા હે. હવરા ઉસ અવરતકો કેહતે હેં, જીસકે જીસ્મ ઓર આંખોકી સુફેદી ઓર આંખોં ઓર બાલોંકી સીયાહી બહોત તેજ ઓર ખુશનુમા હો.

૨ ગીલમાન ગુલામકી જમે હે, ઓર લુગતમેં ઈસ લફઝકે માયેને લડકેકે હેં

ખુબસુરત જવાન બાકેરા ઓર હમ ઉમર હોંગી. અહલે જન્નતકા કલામ જીકરે ઇલાહી ઓર હિકમતકી બાતેં હોંગી, ઓર ઉનકો એક કિસમકી શરાબ જીસે શરાબે-તહુર કેહતે હેં, મરહમત હોગી, ઓર "તફસીરે બેઝાવી" મેં મજકુર હે, કે ઉસ શરાબકા નામ તહુર ઇસિવાસતે હે, કે લુગત મેં તહુરકે માયને પાક કરનેવાલેકે હેં, ઓર યે શરાબ બેહિસ્તકે લોગોંકા દીદારે ખુદાકે સીવા સબ ચીજોંકી રગબતસે પાક કરદેગી, ઓર દીદારે ઇલાહી સબ નેઅમતોંમેં અવલા હે, ઓર યેહી દરજા સબ દરજોંમેં આલા હે.

દોજખકે સાત તબકે હેં, હરએક તબકેમેં ગુનાહગાર અપને અપને દરજેકે મુવાફેક રહેંગે, મગર સબસે નીચેકા તબકા જહાં નિહાયત સખ્ત સજા હોગી, મુનાફેકોંકે વાસતે હે, જો ઝાહેરમેં મુસલમાન કેહલાતે હેં, ઓર બાતિનમેં કૂફ્રકે કામ કરતે હેં, ઇસસે ઉપરકા તબકા મુશરેકોંકી જઘા હે, જો માબુદે-હકીકીકો માનતે હેં, મગર ઉસકે સાથ ઓરોંકોબી શરીક ઓર મુખતાર જાનતે હેં, દોજખયોંમેંસે જીસ શખ્સકે દિલમેં કુછભી નુરે ઇમાન હોગા, વોહ અંજામકાર અપને ગુનાહોંકી સજા પાકર બેહિસ્તમેં ચલા જાયેગા, ઓર જો લોગ ઇમાનસે બિલકુલ બેબહરા હેં, વોહ સજાયે અબદીમેં મુબતીલા રહીંગે.

બેહિસ્ત ઓર દોજખકે બીચમેં એક જઘા હે, જીસે એ-રાફ કેહતે હેં, ઓર તફસીર "મદારેકુત તનજીલ" ઓર ઓર કિતાબોંસે ઝાહેર હોતા હે, કે ઇસમેં વોહ લોગ જીનકે નેક ઓર બદ ફેઅલ બરાબર હેં, ઓર ઓર કઇ કિસમકે આદમી રહેંગે, મગર આખેરકો યેભી બેહિસ્તમેં જાઇંગે.

કયામતકે દિન હજરત **મોહંમદ** સલ, ઓર તમામ **અંબીયા** ઓર **અવલીયા** ઓર નેક આદમી ગુનાહગારોંકી શફાઅતમેં સઇ કરેંગે, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કો એક હોઝ જીસકા નામ **કવસર** હે, અતા હોગા, ઉસકા પાની દુધસે જ્યાદા સુફેદ શહેદસે જ્યાદા શીરીં, મુશ્કસે જ્યાદા ખુશબોદાર હે, હજરત **મોહંમદ** સલ, ઉસસે લોગોંકો સેરાબ કરેંગે, ઓર જો કોઈ ઉસકા પાની પીયેગા, ફીર કભી પ્યાસા નહોગા. જુબાહ કીયે હુયે જાનવર બેહિસ્તકી ખાક હોંગે. ઓર હજરત **સાલેહ** અલે,કી ઉંટની જો મોઅજીજેકે તોરપોર પથ્થરમેંસે પેદા હુઇથી, ઓર હજરત **યુનુસ** અલે,કી મછલી ઓર **અસહાબે** કાહફકા કુત્તા, ઓર હજરત **મોહંમદ** સલ,કી સવારીકી ઉંટની, ઓર ઓર બાઝ પેગંબરોકે જાનવર બસુરતે મુજસસમ બેહીશ્તમેં જાઇંગે, ઓર બુરાક જીસ પર હજરત **મોહંમદ** સલ, સવાર હોકર મેઅરાજકો ગયેથે, ખુદ બેહીસ્તી જાનવર હે.

દિન ઓર રાતમેં પાંચ મુકરર વક્તોંકી નમાજ ફર્ઝ હે, ઉ વક્તે નામ યેહેં, **ફજર, ઝોહર, અસર, મગરેબ, ઇશા.** ફજરકા વક્ત *સુબેહ સાદેકકે ઝાહેર હોનેસે આફતાબકે તુલુ હોનેસે પેહલેતક હે, ઓર ઝોહરકી નમાજકા વક્ત દોપહેર ઢલેસે ઉસ લમહેતક રહેતા હે, કે હરચીજકા સાયા ઉસકે અસલી સાયે, યાને ઉસ સાયેકે સીવા જોકીક દે.પહેરકે વક્ત હો, દોચંદ હો જાયે, ઓર હજરત ઇમામ **મોહંમદ** રહ, ઓર હજરત ઇમામ **અબુ યુસુફ** રહ,કા યે કોલ હે, કે જબ અસલી સાયેકે સીવા ઉસકે મીસલહીકો પહોંચ જાયે, ઓર અસરકી નમાજકા વક્ત

---

*સુબેહ સાદેક વોહ રોશની હે, જો રાતકી તારીકીકે બાદ આસમાનકે ગીર્દ નવાહમેં ફેલ જાતી હે.

ઝોહરકે બાદસે આફ્તાબકે ગુરૂબ હોનેસે કુછ પેહલે તક હે, ઓર મગરેબકી નમાજકા વક્ત આફ્તાબકે ગુરૂબ હોનેકે બાદસે ઉસ લમહેતક હે, કે શફક નગાયેબ હોને પાયે, ઓર ઇશાકી નમાજકા વક્ત શફકકે ગાયેબ હોનેસે ઉસ લમહેતક રેહતા હે, કે સુબોહ સાદેક નઝાહેર હો. નમાજકે વકતોંકી હદેં યેહી હેં, જો લિખ્ખી ગઈ, મગર એન વક્તપર સબ નમાજોંકા અદાકરના બેહતર હે.

* ઇન નમાજોંકે સિવાયે ઓર ભી નમાજેં હેં, મસલન જુમેકી નમાજ, દોનોં ઇદોંકી નમાજેં, જનાજેકી નમાજ, સલાતુન તસબીહ, ઇશરાકકી નમાજ, જો આફ્તાબકે તુલુ હોનેકે બાદ પરહી જાતી હે, તહજ્જુદકી નમાજ જો પીછલી રાતકો પરહતે હેં, ઈસ્તસકાની નમાજ જો મેંહકી દરખાસ્ત કે વાસ્તે પરહી જાતી હે,

બચ્ચોંકી ઉમર જબ સાત બર્સકી હો તો ઉસવક્ત નમાજકી તાકીદ કરની ઝુરૂર હે, ઓર દસ બર્સકી ઉમરમેં ઇસ ફર્ઝ કે અદા કરનેકે વાસતે ઉનહેં મારના લાઝીમ હે, હરરોજ તીલાવતે કુરઆનમેં મશગુલ રેહના, ઓર બાદ નમાજકે વઝીફે ઓર દુઆએં જો હદીસમેં લીખ્ખી હુઇ હેં, ઉનકા વીર્દ રખના બેહતર હે,

---

* નમાજ, રોજે, જકાત, હજ, અકીકા કુરબાની, વગેરા ઝુરૂરી બાબતોંકા બ્યાન મુફસ્સીલ અરબી આયતોંકે સાથ ઉરદુ ઝબાન ગુજરાતી હરફોંમે એક રિસાલા "હદીયતુલ મુસ્લેમીન" નામકા ખાકસારને છપવાયા હે, જીસકો ઝુરૂરત હો. ખરીદ કરકે મુલાહઝા ફરમાવે. કીં. રૂા. ૦–૫–૦ પાંચ આને

જકાત દેની ફર્ઝ હે, કુરઆને મજીદમેં બ્યાસી જધે નમાજ ઓર જકાતકા સાથહી જીક્ર હે, ઇસ ફર્ઝકે અદા કરનેકે વાસતે હર કિસમકે માલમેં ખાહ નકદ ખાહ ગવેશી ખહ ઓર જીન્સ હો, એક નિસાબ યાને હદ મુકરર હે, કે જો શખ્સ અપને ઝુરૂરી ખરચોંકે બાદ ઊસ નિસાબકા માલેક હો, તો સાલભરકે પીછે ઉસે જકાત દેની ઝુરૂર હે, અલાવા જકાતકે ઓર ભી કઇ કિસમકે સદકે મુકરર હેં, મસલન ઇદુલ ફિતરકે રોજ યાને માહે શવ્વાલકી પેહલી તારીખ માલેકે નિસાબપર એક મુકરર સદકા અદા કરના લાઝીમ હે. સિવા ઇસકે ફકીરોં ઓર મિસકી નોંકો ખેરાત દેના, ઓર ખાના પકવાકર ખીલાના, ઓર હરત રેહસે ઉનકી મદદ કરના બહોત અચ્છા હે. જો શખ્સ નિસાબ કા માલેક હે, ઉસપર ઇદે અદહાકે દીન યાને માહે જીલહજકી દસવીં તારીખ કુરબાની કરની વાજેબ હે, ઓર અગર ખાલેસ ઇદકે રોજ કુરબાની નકરસકે, તોગ્યારહવીં યા બારહવીં તારીખકો કરદે.

માહે રમઝાનકે તમામ રોજે રખને ફર્ઝ હેં, ઓર ઇસિ મહીનેમેં ઇબાદતમેં જયાદાતર મસરૂફ રેહના ચાહીએ. ચુનાંચે મુકરરરા નમાજોંકે અલાવા તરાવીહકી બીસ રકાતેં ઇશાકે વક્ત પરહે. ઓર કુરાને મજીદકીભી તીલાવત કીયા કરે, ઓર અગર મુમકીન હોતો એતેકાફમેંભી બેઠે. રમઝાનકે રોજોંકે સીવા ઓર ભી રોજે રખને બહોત અચ્છે હેં, ચુનાંચે માહે જીલહજકી નવ્વીં ઓર માહે શાબાનકી પંદરહવીં, ઓર હર મહીનેકી તેર હવીં ચોધવીં, ઓર પંધરવીં તારીખ ઓર અલાહાજલ કીયાસ, ઓર અલાવા ઇસકે ઓર રોજેભી રખનેસે બડા સવાબ ઓર અજર હાસિલ હોનેકા બાએસ હે.

હજ કરના ફર્ઝ હે, ફતાવા દુરરે મુખતારમેં લીખ્ખા હે, કે હજ ઉસ મુસલમાનપર ફર્ઝ હે, જો તંદુરસ્ત હો, ઓર નાબીના નહો. ઓર ઝુરૂરી ખરચોંકે સીવા જાદે રાહ ઓર સવારીકાભી મકદુર રખતા હો, ઓર રસ્તેમેંભી અમનહો ઓર આજાદ હો, ગુલામપર ફર્ઝ નહીં.

હરએક મુસલમાનકો લાઝીમ હે, કે હમેશા સચ બોલે ઓર ઝુટસે બચે, કયુંકે ઇસ અમરકા ઝીક્ર કુરઆને મઝીદ ઓર હદીસોંમેં મવઝુદ હે, ઝુટ સબ બુરાઇયોંકી જડ હે, મગર તીન જઘે મુઝાએકા નહીં, અવ્વલ દો આદમીયોંકે તનાઝા ઓર ફસાદકે દફા કરને ઓર સુલેહ કરાનેમેં, દુસરે લડાઇકે વક્ત ગનીમકે ગાફેલ કરને ઓર ચમકા દેનેમેં, તીસરે અપની બીવીકે ખુશકરને ઓર ઉસકે રાઝી રખનેમેં, ઓર ઇન મુકામોંમેંભી યે શર્ત હે, કે ઝુટ બોલનેકે સબબસે કીસી તરેહકી અહદશીકની યા કોઇ ઓર કબાહત નલાઝીમ આતીહો, વરન મુતલક હરામ હે, ઓર કીસી તરેહ જાયેજ નહીં. હરએકકો લાઝીમ હે, કે અકલે હલાલ ઓર સીદકે મકાલ ઇખ્તયાર કરે, યાને હલાલ ખાવે ઓર સચ બોલે. ઓર માંબાપ ઓર ઉસ્તાદ ઓર બુઝુર્ગોંકા અદબ કરના, ઓર હમસાયેકે હકકા ખ્યાલ રખના, વજેહ હલાલસે મઆશ પેદા કરની, અઝીઝો અકરબાકા હક સમઝના, મેહમાન નવાઝી ઓર સખાવત કરની, લોગોંસે ખુસ અખલાકી ઓર તવાઝોસે પેશ આના, ઇલ્મકી બડાઇ ઓર આલીમોંકી તાઝીમ કરની, ઓર ઇસી કીસમકી બાતેં અમલમેં લાની નીહાયત ઝુરૂરી હે.

સુદી રૂપીયા કર્ઝ દેના બિલકુલ હરામ હે, ઓર જો સુદ

(બ્યાજ) લે. ઉસકે હાંકા ખાનાભી દુરૂસ્ત નહીં, ઔર સુદ દેને વાલેકાભી બહોત બુરા દરજ્જા હે.

નશા ખાઉ કીસી કીસમકા હો, હરગીજ જાયેજ નહીં, બલકે મુસકેરાતકે કારખાનેકી નોકરીભી દુરૂસ્ત નહીં, ઔર રૂશવત કા લેનાભી બિલકુલ હરામ હે, ઔર રૂશવૃત દેનેવાલા ઔર લેનેવાલા દોનો દોજખમેં જાઇંગે.–ગીબત કરની, કીસીકો નાહક સતાના, યતીમોંકા માલ ખાના, ઝુલ્મ કરના, અપનેત્તાઈ અછ્છા જાનના અકડકર ચલના તકબ્બુર કરના, ઇતરાના, કીસીપર નાહક તોહમત લગાની, અમાનતમેં ખીયાનત કરની ખુદાકી રહમતસે નાઉમ્મીદ હોના વાયેદા કરકે પુરા નકરના કુરઆને મજીદ પઢકર ભુલજાના, ઝુટી ગવાહી દેની, સચ બાતકી ગવાહી છુપાની, ખુદાકે સીવા ઔર કીસીકો સીજદા કરના કીસીકા નાહક ગીલા સુનના, વજેહ હરામસે મઆશ પેદા કરની, હરામકા લુકમા ખાના, ખલ્કકી તકલીફ્સે ખુશ હોના, ચોરી કરની જુઆ ખેલના, ખેલ કુદમેં મશગુલ હોના, નુજુમીયોં ઔર ઔર એસેહી લોગોંકી બાતોંપર એતેકાદ કરના, શરેઅકી બાતોંપર હંસી કરની, મોંહસે બેહુદા બાત નીકાલની, મુરદેકો પીટના યા પુકારકર રોના, હકારતકી નઝરસે ખાનેકો બુરા કેહના, લોગોંકે દીખ્લાનેકો ઇબાદતમેં મસરૂફ હોના, હંસી ઠઠ્ઠા કરના ઝાલીમોંકી ખુશામદ કરની, કબીરા ગુનાહ હે. મુસલમાન વોહી હે, જીસકા દિલ ઔર જબાન યકસાં હો.

હરએક મોમીનકો એકહી વકતમેં ચાર બીવીયોંતક રખનેકી ઇજાજત હે, મગર ઉસમેં યે ઝુરૂર હે, કે હરચીજમેં સબકા હક બરાબર સમઝે, ઔર અદલ ઔર ઇનસાફ્સે પેહલુતહી નકરે, અલાવા ઇસકે જીસ કદર ચાહેં લોંડિયાંભી રખના જાયેજ હે. અગર

કીસી લોંડીકે હાં ઉસકે આકાસે અવલાદ હોજાવે, તો ઉસકી બય જાયેજ નહીં, ઔર વોહ અપને આકાકે મરતેહી આજાદ હોજાયેગી.

અપની બીવીયોંકો તલાક દેના મુબાહ હૈ. મગર યે ફેઅલ બહોત નાજેબા હૈ, ચુનાંચે ફીકાહકી કિતાબોંમેં ઇસ અમરકો **અુગદલ મુબાહત** યાની મુબાહ ચીજોંમેં નીહાયત બુરા લીખ્ખા હૈ, અપની બીવીકો તલાક દેકર દોબારા અપને તસરરૂફમે લાના હોસકતા હૈ, મગર તીસરી તલાકકે બાદ વોહ અવરત નિકાહમેં નહીં દાખીલ હોસકતી, જબતકકે વોહ કીસી ઔર શખ્સ કે નિકાહ ઔર કબ્જેમેં આકર તલાક નપાવે.

નિકાહે સાની યાને અવરતોંકા દોબારા નિકાહ કરદેનેકી નિહાયત તાકીદ આઇહૈ, ઔર જો કોઇ મસ્અલેકો નાજાયેજ સમઝે ઉસકો કાફેર સમઝના ચાહીયે, મગર હિંદુસ્તાનકે મુસલમાન ખુસુસન ગાઉંકે રેહનેવાલે કોમે હુનુદકા શેવા ઇખ્તયાર કર બેઠે હૈં, ઔર બેવાઓંકા નિકાહ નહીં કરતે, યે બહોત બુરા કરતે હૈં ખુદાવંદે કરીમ અપને હબીબકે તુફેલ ઉન્હેં હિદાયત નસીબ કરે આમીન.

બાઝ સુરતોંમેં અપની ઔરતોંકો મારનેકી ઇજાજત હૈ, મગર ઉસમેં યે શર્ત હૈ, કે બેજા ઔર ઇસ તરેહકી ઝર્બ નપહોંચાવે, જીસસે હડ્ડીપર સદમા આવે, યા ઉસે જ્યાદાતર તકલીફ હો. ઔર ખાવીંદ કો લાજીમ હૈ, કે અપની બીવીકો શરીઅતકી રાહ બતાવે, ઔર દીનકે મસ્અલોંસે આગાહ કરે, અગર વોહ નસીખે, તો પેહલે નરમીસે સમઝાવે, ઇસસે નમાને, તો ઇખ્તેલાત તર્ક કરે, ઔર ઇસસેભી બાજ નઆવે, તો મારે, ઔર અંજામકાર તલાકકા દરજા હૈ.

ઈંગરેજોંકી અમલદારીમેં લોંડીયોંકો ખરીદો ફરોખ્ત નહીં હોતી, ઇસવાસ્ને યહાં લોડીયાં રખનેકા રીવાજ કમ હો ગયા હે. ઓર બાઝ આદમી ઓર ઓરતેં કે જો નબીવીયાં હોતી હેં નલોડીયાં, અપને ઘરમેં ડાલ લેતે હેં, યે અમર ખીલાફે શરેઅ હે.

અહલે સુન્નત જમાઅતકે ચાર મજહબ હેં, ઉનકે નામ નામી યે હેં. હનફી, શાફઇ, માલેકી, ઓર હંબલી, હનફી મજહબકે ઇમામ હજરત અબુ હુનીફા રહ, જીનહેં હજરત ઇમામ આઝમ રહ, ભી કેહતે હેં, ઓર શાફઇ મજહબકે ઇ. મામ હજરત ઇમામ શાફઇ ઓર માલેકી મજહબકે ઇમામ હજરત ઇમામ માલેક ઓર હુંબલીકે હજરત ઇમામ અહમદ ઇબ્ને હુંબલ રહ, હેં. યે ચારો ઇમામ મજહબકે મુજતહેદ હેં ઓર કિતાબોંમેં લિખ્ખા હે, કે વોહ બડે. આલીમ, ફાજીલ, આબેદ, જાહેદ, આરેફ, સાદેક, ઓર મુનસીફ થે.

ફકીરોંકે ભી બહોતસે ફીરકે હેં, જીનમેંસે અકસર ખાન-કાહોં ઓર ઓર ઇસી કીસમકે મકાનોંમેં રેહતે હેં, ઓર ગોશા ગુજીં હોકર પરહેજગારીસે અપની જીંદગી બસર કરતે હેં બાઝ ફીરકે મસલન કલંદર ઓર રસુલશાહી બિલકુલ આજાદ મનુશ હેં, ઓર કીસી બાતકે પાબંદ નહીં, રસુલશાહી ફીરકેકી ઇબ-તીદાકો બહોત અરસા નહીં હુવા, ઇસ ફીરકેકી બુન્યાદ એક શખ્સ રસુલશાહી નામીને ડાલી હે. ઓર ઉસકે જાનશીન હુનીફશાહને ઉસે રોનક દી, યે ફીરકા નશેકી ચીજોંસે કુછ પરહેજ નહીં કરતા, બલકે નશેમેં મસ્તરેહના દુનીયાકી બે તાઅલ્લુકીકા વસીલા જાનતા હે, મગર જો શરેઅકે પાબંદ હેં, ઉનકો લાજીમ હે, કે એસે ફીરકેકે લોગોંસે દુર રહેં.

થોડે અરસેસે સુન્નત જમાઅતકે દો ફીરકે ઓર મશહુર હોગયે હેં, એક વહાબી કેહલાતા હે, દુસરા બીદઅતી ઓર ઉસકી અસલ યે હે, કે ઓન્નીસવીં સદી મસીહીકે શુરૂમેં એક શખ્સ અબદુલ વહહાબ નામીને મક્કએ મોઅઝઝમા કે ગીર્દો નવાહમેં રોનક પાઇ, ઓર બાઝ એહકામ બનશદદુદ જારી કીયા, ચુનાંચે નીયાજ, નજર માનની, ઓર કબરો-પર રોશની કરની ઓર ગીલાફ ચડહાનેસે લોગોંકો સખતીસે મના કીયા, યહાંતક કે સને ૧૮૦૩, ઇસ્વીમેં ઉસને બહોતસે આદમીયોંકે સાથ હોકર શેહરે મકકા મોઅઝઝમાપર કબઝા કરલીયા, ઓર વહાંકે બાઝ આલીશાન મકબરે ઓર બુર્જ ઢાદીયે, ઓર રફ્તા રફ્તા ઓર મુકામોંપરભી કાબેઝ હોગયા, આખેર સને ૧૮૧૮, ઇસ્વીમેં મોહંમદ અલી મીસરકે ફરમાંરવને ઉન લોગોંકો શિકસ્ત દી, પાસ ફિરકએ બીદયા ઇસી અબ-દુલ વહહાબકી તરફ મનસુબ હોકર વહાબી કેહલાતા હે. મ-ગર વહાબી અપનેતઈં અહલે સુન્નત વ જમાઅત બતાતે હેં, ઓર લફ્ઝ વહાબીભી અપને વાસ્તે તસલીમ કરતે હેં, તો વહહાબકી તરફ જો ખુદાકે નામોંમેંસે એક નામ હે, અપનેતઈં મનસુબ સમઝતે હેં, બરખીલાફ ઇસકે વહાબીયા ફિરકા બીદઅતી મશહુર હે. ઇસકી વજેહ યે હે, કે બીદઅત મજહબકી નઇ બાતકો કેહતે હેં, જીસકા સબબ યે હે, કે ઇસ ફિરકેને બહોતસી નઇ બાતેં જો હજરત વક્તમેં નથીં, ઇસલામમેં જારી કરદીં, ઇસલીયે બીદઅતી કહેજાતે હેં.

તીસરી ફસલ.

જાતોંકા બ્યાન.

સિયરકી કિતાબોંમેં મરકુમ હે, કે અહલે અરબ જો સામ ઇબ્ને નુહુ અલે,કી અવલાદમેં હેં, ખુસુસન વોહ લોગ જો હજરત ઈસમાઇલ અલે, ઇબ્ને હજરત ઇબ્રાહીમ અલે,કી નસલમેં હેં, સબસે શરીફ ઓર બુજુર્ગ ગીને જાતે હેં, ઓર ઉનકી ફ઼ઝીલત હદીસસે ઝાહેર હે, ચુનાંચે હજરત ઇબ્ને અબ્બાસ રદી, ને હજરત મોહંમદ સલ,કી જબાની બ્યાન કીયા હે, કે અરબ વાલોંકો તીન સબબોંસે દોસ્ત રખ્ખો, મેં અરબી હું, ઓર કુરઆન અરબી હે, ઓર અહલે જન્નતકી જબાન અરબી હે. ઇનમેં કબીલયે-કુરેશ જીસમેં હજરત મોહંમદ સલ, પેદા હુવે હેં, શરાફતકે લીહાઝસે ઓરભી ફવકીયત રખતા હે, ઓર યે અમરભી હદીસસે બખુબી સાબેત હે, ચુનાંચે કિતાબ મીશકાતુલ મસાબીહ મેં લીખ્ખા હે,; કે હજરત સાઅદ રદી,ને હજરત મોહંમદ સલ,સે રિવાયત કી હે, કે જો શખ્સ કુરેશકી ઇહાનત ચાહેગા, અલ્લાહ તઆલા ઉસકી ઇહાનત કરેગા, ઓર હજરત અબદુલ્લા ઇબ્ને મુતીઅ રદી,ને અપને બાપસે રિવાયત કી હે, કે હજરત મોહંમદ સલ,ને મકકેકી ફતેહ હોનેકે દીન કહા હે, કે આંજકે બાદ રોજે કયામતતક કુરેશ લોગ કેદ હોકર કત્લ નકીયે જાયેં. ઓર હજરત અબુ હોરેરા રદી,ને હજરત મોહંમદ

સલ,સે રિવાયત કીહે, કે સલતનત કુરેશમેં હોની ચાહીયે. ઓર કિતાબ **અકાયદે નફ્સી** મેં લીખ્ખા હે, કે ઈમામે ફરમાંરવાં ઓર હાકેમે પેશવાકા **કુરેશી** હોના ઝુરૂર હે, યાની **શેખ** હો યા **સૈયદ** મગર કબીલયે કુરેશમેંસે હો, કયુંકે હજરત **મોહંમદ** સલ,ને કહા હે, કે ઈમામ કબીલયે કુરેશમેંસે હુવા કરેં, ઇસી કબીલેમેં ઇસલામ પેહલે પહેલ જારી હુવા ઓર ઈબતીદામેં જો લોગ ઇસ કબીલેસે મુસલમાન હુવે, વોહ ઇસ સબબસે કે શેખકે માયેને બુઝુર્ગ કે હેં, **શેખ** કેહલાને લગે, ઓર ખુદ હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ,બી ઇસી કબીલેમેંસે થે, ઇન સબ કુરેશી શેખોંકો ઇસલામકી બુઝુર્ગીકે બાએસસે કમાલ ફવકીયત હાસેલ હુઇ. ફીર ઇનમેંસે જો લોગ ખાસ હજરત પેગંબર સલ, કી બેટી હજરત બીબી **ફાતેમા** રદી,કી અવલાદસે હુયે, વોહ **સૈયદ**કે નામસે મારૂફ હુયે, ઓર ઓર લોગોંપર બદસ્તુર શેખકા નામ કાયેમ રહા, મગર **કુરેશી શેખ** જો બાકી તીનો ખુલફાકી અવલાદમેં હેં, વોહબી અલાહેદા અલાહેદા ઇનહીં ખુલફાઓંકે નામસે નામજદ હુયે. ચુનાંચે હજરત અબુબકર સીદ્દીક રદી,કી અવલાદમેં હેં, વોહ **શેખ સીદદીકી** કેહલાને લગે, ઓર જો હજરત ઉમર ફારૂક રદી,કી અવલાદમેં હેં, વોહ શેખ **ફારૂકી** મશહુર હુયે, ઓર જો હજરત **ઓસમાને ગની** રદી,કી અવલાદમેં હેં, વોહ શેખ ઉસમાનીસે નામજદ હુયે. હજરત **અલી** રદી,કી અવલાદ જો હજરત બીબી **ફાતેમા** રદી,કે સીવા ઉનકી ઓર બીવયોંસે હે, વોહ સૈયદ અલવી કેહલાતે હેં. જો લોગ અનસારકી અવલાદમેં હેં, વોહ શેખ **અનસારી** પુકારે જાતે હેં.

મુગલોં ઓર **પઠાનોંકી** અસલેં મુખતલીફ તોરસે લિખ્ખી હુઇ હેં, મગર અકસર કિતાબોંસે યે પાયા જાતા હે, કે **મુગલ** લોગ **યાફ્સ** ઇબ્ને **નુહ** અલે,કી અવલાદમેં હેં, ઓર ઉનકી ઇબતીદા ઇસતરેહસે હે, કે **યાફસકી** છટ્ટી પુસ્તમેં એક શખ્સ **મુગલ** નામી પેદા હુવા, જો લોગ ઉસકી નસલમેં હેં, વાહ **મુગલ** કેહલાને હેં, ઓર ઉનલોગોંમેં હજરત **મોહંમદ** સલ,કે કઇ સો બરસોંકે બાદ મજહબે ઇસલામ જારી હુવા.

પઠાનોકી અસલકા હાલ અકસર કિતાબોંસે યે દરયાફત હોતા હે, કે બનીઇસરાઇલમેંસે એક શખ્સ **અફ્ગાન** નામી હજરત **સુલેમાન** ઇબ્ને **દાઉદ** અલે,કે વકતમેં થા, ઉસકી અવલાદ **અફ્ગાનસે** નામજદ હુઇ, ફીર હજરત **મોહંમદ** સલ,કે જમાનેમેં જબ દીન ઇસલામકી બુન્યાદ કાયેમ હુઇ, તો ઉનમેંસે એક શખ્સ **કેસ** નામી સત્તર આદમીયોં સમેત **અફ્ગાનીસ્તાનસે** હજરત **મોહંમદ** સલ,કે પાસ આકર ઇસલામ લાયા, ઓર ઉસને અપને મુલ્કમેં જાકર તમામ કોમમેં ઇસલામ જારી કીયા, જોકે અફ્ગાનોંમેં ઇસલામકી ઇબતીદા ઉસ શખ્સસે હુઇથી, ઇસિવાસતે ઉન લોગોંમેં ઉસકા લકબ બતાન મશહુર હોગયા, કયુંકે બતાન ઉનકી જબાનમેં જહાજકે નીચેકે તખતેકો કેહતે હેં, તો જેસે જહાજકી પાયદારી ઉસ તખતેસે હોતી હે, વેસી અફ્ગાનોંમેં ઇસલાંમકી પાયદારી **કેસસે** હુઇ, ઓર વોહભી બતાન કેહલાને લગે, યેહી લફ્ઝ બીગડતે બીગડતે પઠાન હોગયા, ઓર અફ્ગાનોંમેં જો લોગ ખાસ કેસકી નસલમેં હુયે, વોહભી ઇસ લફ્ઝસે મશહુર હુયે.

અગરચે મુસલમાનોંમેં બીલઇ-તેફાક કુરેશોંકો સબપર ફઝીલત હે, મગર ફીરભી હિંદુસ્તાનમેં ચાર કોમેં શેખ, સૈયદ, મુગલ ઓર પઠાન, શરીફ મશહુર હેં.

ઇનકે સીવા ઓરભી બહોતસી કોમેં હેં, ઓર ઇનમેંસે અકસર અપને પેશોંકે નામસે મારૂફ હેં, મગર વોહ શરીફ નહીં ગીની જાતીં.

જો શખ્સ કીસી ઓર મજહબમેંસે દીન ઇસલામમેં આવે, હકીકતમેં વોહ ચાર જાતોંમેંસે ઉસકી જાત કુછ નહીં હોતી, મગર જો કે શેખકે માયેને બુજુર્ગકે હેં, ઇસલીયે નવ મુસલીમપર ભી ઉસકી બુજુર્ગીકે લીહાઝસે શેખકા ઇતલાક કીયા જાતા હે.

"અલહમ્દો લિલ્લાહે વલ મીનના" કે યેહ નુસખા "તજકેરતુલ અંબીયા," ઉર્ફ "કસસુલ અબીયા" પુરા હુવા, જો કુછ ઇસ આજીજને લીખખા ઉસકો ખુદાવંદ કરીમ અપને હબીબ હજરત મોહંમદ મુસતફા સલ, કે ઓર જમી અસહાબ, ઓર અવલીયા, ઓર સાલેહીન, કે તુફેલસે મકબુલ કરકે શોહરયે આફાક કરે આમીન, આમીન, યા રબ્બુલ આલમીન.

તમામ શુદ.   (M. S. Ali. Kaderi.)

ગઝલ

બનાવનાર.

જનાબ મોલવી સૈયદ નુરૂદ્દીન સૈફુલ્લા રીફાઇ, સજ્જાદાએ રીફાઇ
સુરત, તખલ્લુસ "નુર"

નુમાયાં હે તુમહારા જલવયે અનવાર ઈનસાંમેં,
જીગરમેં સીનેમેં પેહલુમેં દીલમેં જીસ્મમેં જાંમેં.
તુમહારે નાખુને પાકા કહાં હે હુસ્ન ખુબાંમેં,
મલકમેં હુરમેં ગિલમાંમેં ઓર જીન્નો ઇનસાંમેં.
તુમહારે હુસ્નકા ચરચા હે શાહા ચારસુ હરદમ,
અરબમેં હીંદમેં ઓર રૂમમેં અકલીમે ઇરાંમેં.
ઝીયા કબહે મિસાલે રૂયે **અહમદ** બલકે યક શમ્મા,
સિતારોંમેં સવાબેતમેં કમરમેં મેહરે રખશાંમેં.
પડે ફિરતે હેં શયદા આપકે હર લહઝા સર ગરદાં,
ચમનમેં શહેરમેં કોહસારમેં દસ્તો બિયાબાંમેં.
ન ઠેરેંગા મોયસ્સર ગર નહો પા બોસીયે હજરત,
જહાંમેં ખુલ્દમેં ફિરદોસમેં ગુલજારે રિઝવાંમેં.
દુરે દંદાંને હજરતકી કહાંસે આબો તાબ આવે,
ગોહરમેં લાલમેં યાકુતમેં હીરેમેં મિરજાંમેં.
ન ઠેરે એક લહઝા જો તેરે રોઝેકો દેખ આવે,
હવેલીમેં મકાનોમેં મહલમેં કસરો એવાંમેં.
ઈલાહી હિરજે જાં હો નામે **અહમદ** તા રહું ખુરરમ,
જહાંમેં કબ્રમેં ફિરદોસમેં મહશરકે મયદાંમેં.
ઉસીકે નુરકા અય **નુર** હે યેહ અકસ હર શયમેં,
જમીમેં ચર્ખમેં ખુરશેદમેં ઓર માહે તાબાંમેં:
